

การพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

เอมมิกา วัชรสุทธิพงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

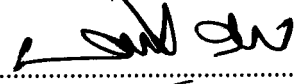
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กันยายน 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

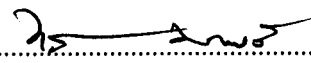
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ เอมมิกา วัชรสุทธิพงศ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

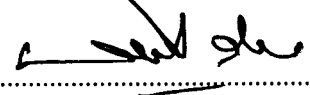
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

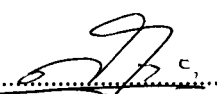

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.ชัยพจน์ ริกงาม)

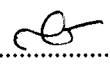

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศฎายุ ชีระวนิชตระกูล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ชารี มณีศรี)

..... กรรมการ
(ดร.ชัยพจน์ ริกงาม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศฎายุ ชีระวนิชตระกูล)

..... กรรมการ
(ดร.สมพงษ์ ปั้นหุ่น)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ ...๒๑... เดือน ...ธันวาคม... พ.ศ. ๒๕๕๙

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.ชัยพจน์ รักราม
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สญา สุระวิชิตระกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียด
ถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดร.สมุท ธานี นาย ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู
นางทิพยาภรณ์ เวทย์ไธสง นายธำรงค์ นนท์ตา นายศักดิ์ชัย สมานชาติ ที่ให้ความอนุเคราะห์
ในการตรวจสอบให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ ยังได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านผู้อำนวยการ โรงเรียน ครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้
ในการวิจัยทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ คุณครูวันดี วิภาตนาวิน คุณยายเชื้อ วัชรสุทธิพงศ์ และคุณแม่
สุวรัชต์ วัชรสุทธิพงศ์ ที่ให้กำลังใจ และสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแด่บิดาแม่บุพการี
บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และ
ประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

เอมมิกา วัชรสุทธิพงศ์

56970088: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

เอมมิกา วัชรสุทธิพงษ์: การพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 (EFFECTIVENESS
PREDICTION TO PROMOTE READING DISPOSITION OF LOWER SECONDARY STUDENTS UNDER
BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA, OFFICE 3) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์:
ชัยพจน์ รั้งงาม, กศ.ด, สถญาฯ ธีระวณิชตระกูล, กศ.ด. 125 หน้า. ปี พ.ศ. 2559.

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
ของนักเรียน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ด้านการส่งเสริม
การอ่านจากครูและโรงเรียนกับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์
ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 364 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตอนที่ 1 และแบบสอบถาม
มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตอนที่ 2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าคะแนนเฉลี่ย
ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน
ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน พบว่า ทุกด้าน
อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนกับประสิทธิผลการส่งเสริม
นิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. สมการพยากรณ์ที่ดีที่สุดของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของ
นักเรียน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว และด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน
สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวม ได้ร้อยละ 58.9 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 ได้สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.116 + .640 (X_1) + .130 (X_2)$$

$$\hat{Z} = .682 (Z_1) + .144 (Z_2)$$

56970088: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; Ed.D. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: EFFECTIVENESS PREDICTION TO PROMOTE READING DISPOSITION OF LOWER SECONDARY STUDENTS UNDER BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA, OFFICE 3

AIMMIKA VATCHARASOOTIPONG: EFFECTIVENESS PREDICTION TO PROMOTE READING DISPOSITION OF LOWER SECONDARY STUDENTS UNDER BURIRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA, OFFICE 3. ADVISORY COMMITTEE: CHIPOT RAKNGAM, Ed.D, SADAYU TEERAVANITTRAKUL, Ed.D 125 P. 2016.

This research aimed to analyze the factors that influence the reading habit promotion of students concerning the promotion of reading from a family group, the promotion from reading groups, the promotion of reading and effectiveness of teachers and schools to promote reading dispositions of students. And to predict the effectiveness of promoting reading dispositions of students. Sample Including lower secondary students under Buriram Primary Educational Service Area, Office 3 of Education in 2015. There are 364 students who used to gather data for the 5 scales. Now the first question and the 5 rating scales. when two statistical methods used to analyze the data base. The average score The standard deviation Pearson correlation coefficient. And stepwise multiple regression analysis.

The research found that

1. The factors that affect the effectiveness of promoting reading dispositions of lower secondary students under Buriram Primary Educational Service Area, Office 3. as a whole and found that all sides are moderate.
2. The effectiveness of promoting reading dispositions of lower secondary students under Buriram Primary Educational Service Area, Office 3 as a whole and found that most of the high level.
3. Factors affecting the effectiveness of promoting reading habits of students and the effectiveness of promoting reading habits of lower secondary students under Buriram Primary Educational Service Area, Office 3 as a whole and the relationship positively. The level of statistical significance .01
4. Predict the best predictors of the factors that affect the effectiveness of promoting reading dispositions of students. The promotion of reading from a family group. And the promotion of reading and school teachers. Can predict the effectiveness of promoting reading habits of lower secondary students under Buriram Primary Educational Service Area, Office 3 Overall, 58.9 percent, and can predict the effectiveness of promoting reading dispositions of lower secondary students under Buriram Primary Educational Service Area, Office 3 has a statistically significant level. 01 is the regression in the raw score.

$$\hat{Y} = 1.116 + .640 (X_3) + .130 (X_7)$$

$$\hat{Z} = .682 (Z_3) + .144 (Z_7)$$

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
สภาพทั่วไปของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.....	10
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน.....	11
ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน.....	37
ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ.....	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	77
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
อภิปรายผลการวิจัย.....	81
ข้อเสนอแนะ.....	85
บรรณานุกรม.....	88
ภาคผนวก.....	94
ภาคผนวก ก.....	95
ภาคผนวก ข.....	101
ภาคผนวก ค.....	111
ภาคผนวก ง.....	117
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	125

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้น..... 57
2	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน..... 65
3	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 การส่งเสริมการอ่าน จากกลุ่มครอบครัว..... 66
4	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 การส่งเสริมการอ่านจาก กลุ่มเพื่อน..... 67
5	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 การส่งเสริมการอ่านจากครู และโรงเรียน 68
6	คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับประสิทธิผลการส่งเสริม นิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3..... 70
7	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริม นิสัยรักการอ่านของนักเรียนแต่ละด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริม นิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3..... 72
8	ค่า <i>Tolerance</i> และ <i>VIF</i> ของตัวแปรพยากรณ์..... 73

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
9	<p>อำนาจพยากรณ์ของตัวพยากรณ์ และคัดเลือกตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดจากปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนทั้ง 3 ด้านที่ใช้พยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.....</p>	74
10	<p>การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จากปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมของนักเรียนด้านต่าง ๆ</p>	75
11	<p>ค่าสถิติของตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด 2 ด้าน ที่ใช้พยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.....</p>	75
12	<p>ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.....</p>	112
13	<p>ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถามประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.....</p>	113

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 การแจกแจงคะแนนของตัวแปรพยากรณ์ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว พบว่า เป็น โค้งปกติ.....	114
3 การแจกแจงคะแนนของตัวแปรพยากรณ์ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน พบว่า เป็น โค้งปกติ.....	114
4 การแจกแจงคะแนนของตัวแปรพยากรณ์ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากจากครูและ โรงเรียน พบว่า เป็น โค้งปกติ.....	115
5 ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนกับปัจจัย ที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านการส่งเสริม การอ่านจากกลุ่มครอบครัว.....	115
6 ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนกับปัจจัย ที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านการส่งเสริม การอ่านจากกลุ่มเพื่อน.....	116
7 ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนกับปัจจัย ที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านการส่งเสริม การอ่านจากครูและ โรงเรียน.....	116

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมข้อมูลข่าวสารและสังคมเทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางภาษาเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในทักษะชีวิต ทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ การอ่าน การอ่านแตกฉานจะช่วยให้มีความรู้หลากหลายก็ต้องมีหนังสืออ่านที่มีคุณภาพ มีเนื้อหาหลากหลายที่จำเป็น โดยความรู้ทุกเรื่องมีความสำคัญ แต่ที่สำคัญกว่าคือ ทักษะในการเรียนรู้ ซึ่งมีการอ่านเป็นหัวกระบวน ซึ่งเป็นเครื่องมือเข้าสู่ความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ ตลอดเวลา ทำให้อยู่ในโลกได้ดีมีความทัดเทียมกับผู้อื่นและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีศักดิ์ศรีเสมอกัน แม้นมาศ ชวลิต (2545, หน้า 4-5) ซึ่งสอดคล้องกับ อุดมศักดิ์ พลอยบุตร (2545, หน้า 18) กล่าวว่า หลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง และหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นพลังความคิดสร้างสรรค์ สร้างนิสัยรักการอ่านเพื่อเป็นนักอ่านที่ดีมีภูมิคุ้มกันการครอบงำทางปัญญา รู้เท่าทันคนทันเหตุการณ์ ก้าวทันไปกับโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้เป็นอย่างดี การสร้างสรรค์ให้เด็กและเยาวชนมีนิสัยรักการอ่านไฝหาคำความรู้อยู่เสมอเป็นใบเบิกทางนำไปสู่สังคมการเรียนรู้ได้อย่างดี (อุดมศักดิ์ พลอยบุตร 2545, หน้า 18)

การอ่านเป็นเสมือนกุญแจสำคัญที่จะเปิดประตูวิถีชีวิตของมนุษย์ให้ไปสู่สิ่งที่ดีและสมบูรณ์ที่สุดของชีวิต เป็นวิธีการสะสมความรู้และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดคุณค่ากับชีวิต รวมถึงการรับทราบความเคลื่อนไหวในเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้การปรับตัวและการพัฒนาคุณภาพชีวิตดีขึ้นตามสถานการณ์นั้น ๆ ประกอบกับโลกยุคปัจจุบันวิทยาการได้ก้าวเข้าสู่การสื่อสารไร้พรมแดนเป็นยุคอิเล็กทรอนิกส์ที่ความรู้สรรพวิทยา การเดินทางไปถึงที่ต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ข้อมูลข่าวสารและสาระความรู้ต่าง ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสังคมและกาลเวลา จึงต้องอาศัยความรู้ ความสามารถของคนในประเทศเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 3-4) การอ่านจึงเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นความต้องการของมนุษย์ในการแก้ปัญหาและเพิ่มพูนความรู้ เพื่อเกิดความคิดสร้างสรรค์และความเพลิดเพลิน ได้อรรถรสและเกิดจินตนาการจากการอ่านด้วย (ถาวร บุษผาวงษ์, 2546, หน้า 10) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรไว้ อย่างชัดเจนใน หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24 (3) การจัดกระบวนการเรียนรู้ว่า

สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ได้ปฏิบัติจริง คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และกำหนดไว้ใน มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริม ดำเนินการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 12) ทำให้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้นำการอ่านมากำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1 หน้า การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 44) เมื่อจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้เรียนจะต้อง มีความรู้ ความสามารถ ประการหนึ่ง คือ ต้องมีนิสัยรักการอ่าน การเขียน การแสวงหาความรู้ และใช้ภาษาในการพัฒนาตนเองนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 39-43)

นอกจากนั้น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2548, หน้า 1) ยังได้นำการอ่านมากำหนดเป็นมาตรฐานคุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ผู้เรียนต้องมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยการอ่านกับการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับการศึกษาระดับมากเท่าใดการอ่านก็ยิ่งมีความสำคัญเพิ่มเป็นทวีคูณ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ที่มุ่งให้ผู้เรียนสนใจรักการอ่าน ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับบุคลากรของชาติ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ถือเป็นภารกิจสำคัญหลักของ กระทรวงศึกษาธิการ (2556, หน้า 8) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้นำการสร้างนิสัยรักการอ่าน มากำหนดเป็นแผนงานเป้าหมายการพัฒนา ตัวชี้วัดความสำเร็จและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดเป็นแผนงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน (แผน 1 ป 4 ส) 5 ข้อ ได้แก่

- 1) ปลุกจิตสำนึกให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านอย่างยั่งยืน
- 2) เสริมสร้างภาคีเครือข่ายให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน
- 3) สร้างบรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ โดยเฉพาะห้องสมุดให้เอื้อต่อการอ่านของนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษาและชุมชนและให้มีการบูรณาการการอ่านกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร
- 4) ส่งเสริม ยกย่องเชิดชูเกียรติ นักเรียน ครู ผู้บริหาร โรงเรียน ที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ รวมทั้งชุมชนและภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและการดำเนินงาน

ห้องสมุดโรงเรียน 5) สนับสนุนส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการส่งเสริม
นิสัยรักการอ่านและการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน

แม้หน่วยงานจัดการศึกษาทุกระดับ จะให้ความสำคัญกับการอ่านและส่งเสริม สนับสนุน
การสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง แต่ผลที่เกิดขึ้นยังไม่สามารถ
ส่งผลให้เด็กและเยาวชนไทยมีนิสัยรักการอ่านได้มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว
จำนวนผู้อ่านจะต่ำกว่ามาก โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติสำรวจข้อมูล เมื่อ พ.ศ. 2550 จากครอบครัว
ตัวอย่าง 53,00 ครอบครัว พบว่า มีอัตราการอ่านหนังสือนอกเวลาเรียนหรือนอกเวลาทำงาน ร้อยละ
66.3 ซึ่งลดลงกว่าปี พ.ศ. 2548 (ร้อยละ 69.1) โดยการที่เด็กและเยาวชนไทยส่วนใหญ่ไม่สนใจ
การอ่าน ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุณภาพการศึกษาในภาพรวมอย่างมากเพราะ
จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก รอบแรกและรอบที่สองของสำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) พบว่า มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถ
ในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์
มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะจำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะ
ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องนั้น ผลปรากฏว่า
แต่ละมาตรฐาน มีผลการประเมินเฉลี่ยระดับประเทศ อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ (สำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550, หน้า 24)

สาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนไทย ส่วนใหญ่ไม่สนใจการอ่านหรือไม่มีนิสัยรักการอ่าน
อย่างถาวรนั้น มาจากปัญหาต่าง ๆ ดังนี้ 1) ปัญหาที่เกิดจากตัวเด็กและเยาวชนเอง ที่มีข้อจำกัด
ในความพร้อมที่ส่งผลต่อการมีนิสัยรักการอ่าน 2) ปัญหาที่เกิดจากครอบครัว ด้วยครอบครัวไม่ได้
ส่งเสริมให้บุตรหลานมีนิสัยรักการอ่านอย่างจริงจังและต่อเนื่องมาตั้งแต่เด็ก 3) ปัญหาที่เกิดจาก
สังคมและสภาพแวดล้อม ด้วยปัญหาดังกล่าวเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างนิสัยรักการอ่านของ
เด็กและเยาวชนอย่างมาก โดยเฉพาะอิทธิพลจากความเชื่อ ศรัทธา ที่มีต่อบุคคลมีชื่อเสียงในสังคม
ด้านต่าง ๆ แต่จากช่วงที่ผ่านมากลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมส่วนใหญ่ยังไม่ได้แสดงออกถึง
การเป็นต้นแบบที่ดีด้านการอ่านมากนัก และที่สำคัญ ผู้มีชื่อเสียงบางคนกลับไปแสดงพฤติกรรม
ในทางที่ผิด ๆ ทำให้เด็กและเยาวชนลอกเลียนแบบในพฤติกรรมที่ผิดนั้นไปด้วย 4) ปัญหาที่เกิดจาก
โรงเรียน แม้โรงเรียนจะมีหน้าที่พัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน โดยตรง ซึ่งรวมถึงการช่วย
แก้ปัญหา ส่งเสริม สนับสนุน ด้านการมีนิสัยรักการอ่านอย่างถาวรด้วย แต่จากการส่งเสริมนิสัย
รักการอ่านของโรงเรียนจำนวนไม่น้อย ยังไม่สามารถดำเนินการตามภารกิจหลักให้มีประสิทธิภาพ
และเกิดประสิทธิผลได้ 5) ขาดการนิเทศ ติดตาม อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจากหน่วยงาน

ต้นสังกัดทุกระดับ 6) บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ขาดรูปแบบ วิธีการ
ในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่มีประสิทธิภาพตรงกับความสนใจของนักเรียน

(กลิ่น สระทองเนียม, 2552, หน้า 22)

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน มีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของ
นักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์
เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัย
รักการอ่าน กับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
จากปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

สมมติฐานของการวิจัย

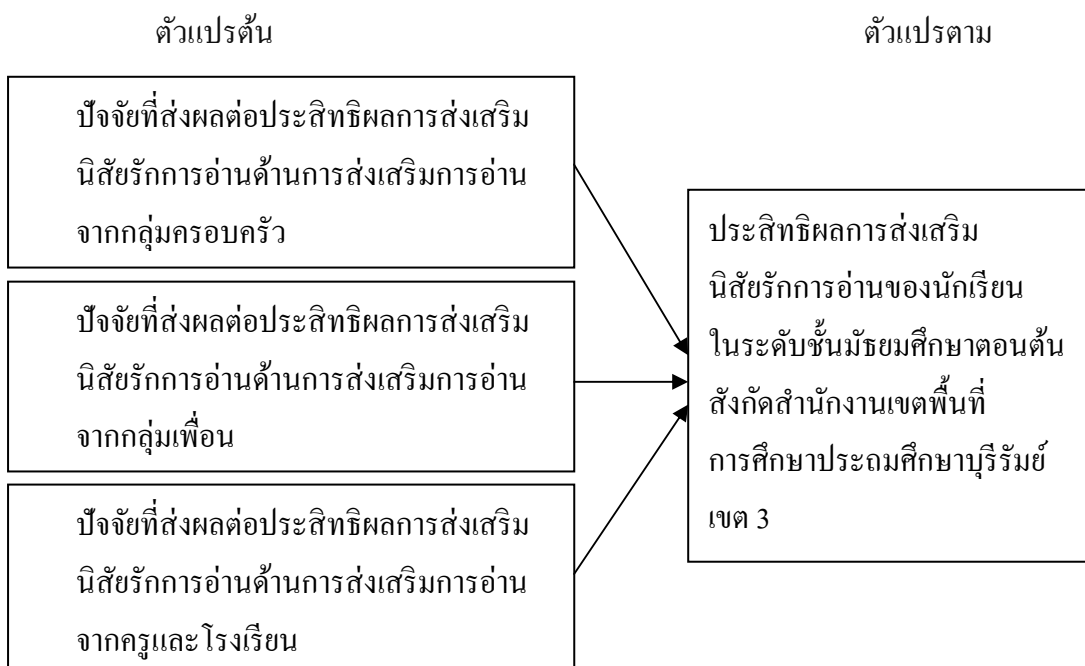
1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
อยู่ในระดับปานกลาง
2. ระดับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 อยู่ในระดับปานกลาง
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 สามารถทำนายประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน จากแนวคิดเกี่ยวกับการอ่านของ ไพจิตร สายจันทร์ (2548, หน้า 3) แล้วนำมาปรับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการศึกษาของผู้วิจัย โดยกำหนดให้ ตัวแปรต้น ประกอบด้วย ปัจจัย 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ปัจจัยด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน และปัจจัยด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน ส่วนตัวแปรตาม คือ ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านใน โรงเรียนของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, หน้า 2)

จากแนวคิดที่ได้นำเสนอข้างต้น ผู้วิจัยจึงกำหนดเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. บุคลากรที่เกี่ยวข้องจะได้ทราบการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้จากการอ่านของนักเรียน และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ให้เกิดประสิทธิภาพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
3. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน ในการวางแผนพัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน และด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน และประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 79 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 6,682 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3, 2557, หน้า 10)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 364 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียน

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ศิษยานุศิษย์ และครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมการส่งเสริม
นิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่มีผลงานระดับประเทศ

ตัวแปรที่จะศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของ
นักเรียน

1.1 ด้านปัจจัยการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว

1.2 ด้านปัจจัยการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน

1.3 ด้านปัจจัยการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยที่มีผลต่อการอ่าน หมายถึง ปัจจัยทั้งสามด้าน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการอ่าน
จากกลุ่มครอบครัว ปัจจัยด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน และปัจจัยด้านการส่งเสริม
การอ่านจากครูและโรงเรียน

1. การส่งเสริมการอ่านจากครอบครัว หมายถึง การที่ผู้ปกครองสนับสนุนให้อ่าน
หนังสือโดยให้เงินไปซื้อหรือให้หนังสือเป็นของขวัญ แสดงความยินดีหรือชื่นชมเมื่อเห็นนักเรียน
อ่านหนังสือพูดคุยหรือเล่าเรื่องในหนังสือให้นักเรียนฟัง สอนการอ่านที่ถูกต้องให้นักเรียน แนะนำ
ให้ค้นหาคำตอบที่นักเรียนไม่รู้จากหนังสือ รวมทั้งชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการอ่านหนังสือ

2. การส่งเสริมการอ่านจากเพื่อน หมายถึง การที่เพื่อน ๆ ชอบแนะนำหนังสือให้อ่าน
ชอบคุยถึงเรื่องในหนังสือ ชอบชวนเล่นทายปัญหาจากการอ่านหนังสือ ชอบชวนไปอ่านหนังสือ
ที่ห้องสมุด ชอบชวนไปร้านจำหน่ายหนังสือเมื่อมีหนังสือดี ๆ หรือสนุก เพื่อนมักจะให้ยืมอ่าน
เพื่อนและนักเรียนเลือกที่จะอ่านหนังสือมากกว่าดูโทรทัศน์เพื่อน ๆ และนักเรียนมักใช้เวลาว่าง
ค้นหาหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากเรื่องที่เรียนในห้องเรียน

3. การส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน หมายถึง การที่ครูมอบหมายให้นักเรียน
ค้นคว้าหนังสือทำรายงานแนะนำหนังสือใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนให้นักเรียนอ่านกำหนดหนังสือ
ให้นักเรียนอ่านเพิ่มเติมให้นักเรียนอ่านข่าว บทความ จากหนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ สร้างหนังสือ
หรือแบบเรียนใหม่ที่นำเสนอให้นักเรียนอ่านจัดแสดงหนังสือใหม่ ๆ เป็นประจำมีการจัด
นิทรรศการส่งเสริมการอ่านเป็นประจำแนะนำการใช้ห้องสมุดและช่วยเหลือในการค้นคว้าข้อมูล
โรงเรียนจัดหนังสือ ตำรา วารสารที่ทันสมัยและตรงกับความต้องการไว้บริการ

ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ที่โรงเรียนหรือผู้ปกครองจัดทำขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนเกิดความสนใจและเห็นความสำคัญของการอ่านและพยายามพัฒนาการอ่านของตนเองจนมีนิสัยรักการอ่าน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2558

ครู หมายถึง ครูผู้สอนทุกคนที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนต้นแบบส่งเสริมนิสัยรักการอ่านระหว่างปี พ.ศ. 2555-2558 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

ผู้อำนวยการ โรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียนที่มีผลงานด้านโครงการ/ กิจกรรมห้องสมุดยอดเยี่ยมระดับประเทศ ซึ่งสามารถเป็นแบบอย่างและมีการแสดงผลงานทางวิชาการในด้านการประสบความสำเร็จในงานห้องสมุด

ศึกษานิเทศก์ หมายถึง บุคลากรผู้ซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบงานห้องสมุด และกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ซึ่งประกอบด้วย 79 โรงเรียน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 หมายถึง หน่วยงานการศึกษาที่ทำหน้าที่บริการและควบคุมดูแลให้ความสะดวกในการศึกษา ประกอบด้วย 8 อำเภอ ได้แก่
1) อำเภอนางรอง 2) อำเภอหนองกี่ 3) อำเภอละหานทราย 4) อำเภอหนองหงส์ 5) อำเภอปะคำ
6) อำเภอโนนสุวรรณ 7) อำเภอโนนดินแดง 8) อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. สภาพทั่วไปของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
 - 1.1 สถานศึกษาในสังกัด
 - 1.2 คุณภาพการศึกษา
 - 1.3 นโยบายด้านการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน
 - 2.1 ความหมายของการอ่าน
 - 2.2 ความสำคัญของการอ่าน
 - 2.3 การส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน
 - 2.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน
 - 2.5 ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
 - 2.6 การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน
3. ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
 - 3.1 ด้านการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน
 - 3.2 ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
 - 3.2 ด้านการแก้ไขปัญหาที่มีผลต่อการอ่าน
4. ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

สภาพทั่วไปของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

สถานศึกษาในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีสถานศึกษาในสังกัดทั้งสิ้น จำนวน 216 โรงเรียน มีโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 79 โรงเรียน

คุณภาพการศึกษา

ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เปรียบเทียบระหว่าง ปีการศึกษา 2557-2558 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยลดลง และเมื่อพิจารณาในรายกลุ่มสาระ การเรียนรู้ พบว่า ลดลงทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จึงได้นำผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ วิเคราะห์และวางแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษาต่อไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3, 2557)

นโยบายด้านการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2552 เห็นชอบให้การส่งเสริมการอ่าน เป็นวาระแห่งชาติ โดยกำหนดให้วันที่ 2 เมษายนของทุกปี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เป็นวันรักการอ่าน และกำหนดให้ปี พ.ศ. 2552-2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการซึ่งตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน จึงได้กำหนดนโยบายพัฒนาห้องสมุดสถานศึกษาให้เป็นห้องสมุด 3 ดี ให้เป็นแหล่งเรียนรู้หลัก เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชน โดยมี องค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) หนังสือและสื่อการเรียนรู้ดี 2) บรรยากาศดี 3) บรรณารักษ์และ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านดี

ในด้านของการพัฒนาประเทศนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็ง เตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถรองรับผลกระทบ จากกระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมาก โดยหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่ได้กำหนดขึ้น คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคม แห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทย ทุกคน มีนิสัยใฝ่รู้ รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

ความหมายของการอ่าน

การอ่าน หมายถึง การรับรู้ความหมายของสารจากลายลักษณ์อักษร การอ่านเกิดจากความสามารถแปลตัวหนังสือออกมาเป็นเสียงและความหมายได้ จุดมุ่งหมายของการอ่านอยู่ที่ผู้อ่านเข้าใจและรับรู้ความหมายของเรื่องราวที่อ่าน

การอ่าน หมายถึง การเข้าใจสารและรับรู้ความหมายของสารจากตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำความคิด โดยผ่านกระบวนการคิด วิเคราะห์ ตีความ และประเมินค่าของผู้อ่านแต่ละคน ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์และการรู้จักนำความคิดที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างไร การอ่านเป็นพฤติกรรมการรับสารที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการฟัง ปัจจุบันมีผู้รู้ นักวิชาการและนักเขียนนำเสนอความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและงานสร้างสรรค์ตีพิมพ์ในหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ นอกจากนี้แล้วข่าวสารสำคัญ ๆ หลังจากนำเสนอด้วยการพูด หรืออ่านให้ฟังผ่านสื่อต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะตีพิมพ์รักษาไว้เป็นหลักฐานแก่ผู้อ่านในชั้นหลัง ๆ ความสามารถในการอ่านจึงสำคัญและจำเป็นยิ่งต่อการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมปัจจุบัน (การอ่าน, ม.ป.ป.)

ถาวร บุบผาวงษ์ (2546, หน้า 9) ได้สรุปความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองในการสื่อสาร เพื่อให้เกิดความรู้โดยผ่านสัญลักษณ์ต่าง ๆ และทำความเข้าใจแล้วนำความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์ได้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 900) ให้ความหมายการอ่านไว้ว่า การอ่าน หมายถึง การว่าตามตัวหนังสือ การออกเสียงตามตัวหนังสือการดูหรือเข้าใจความจากตัวหนังสือ สังเกตหรือพิจารณาเพื่อให้เข้าใจ

พจนานุกรมฉบับมติชน (2547, หน้า 969) อธิบายว่า อ่าน หมายถึง พยายามแปลสัญลักษณ์เป็นความเข้าใจ โดยทั่วไปมักหมายถึง อ่านหนังสือ วินิจฉัยเพื่อให้เกิดความเข้าใจ พิจารณาพฤติกรรมเป็นความเข้าใจ

ประดิษฐา เสถียรมงคลกิจ (2549, หน้า 6) กล่าวว่า พฤติกรรมรักการอ่าน มีความสำคัญมากต่อนักเรียน เพราะว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่า นอกเหนือจากการอ่านเพื่อแสวงหาความรู้แล้ว การอ่านยังทำให้เพลิดเพลิน ช่วยให้ผู้มีประสบการณ์กว้างขวาง มีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น

เครือวัลย์ สุภรัชฎเดช (2542, หน้า 20) กล่าวว่า พฤติกรรมรักการอ่าน เป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่จะช่วยสร้างความสำเร็จในการดำเนินชีวิต เพราะหากบุคคลนั้น มีพฤติกรรมรักการอ่านก็ย่อมจะอ่านเป็นนิสัยและช่วยในการพัฒนาสติปัญญา โดยเฉพาะผู้ที่มีความสามารถในการอ่านเป็นพิเศษก็ย่อมจะมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในอาชีพและชีวิตมากขึ้น ทั้งนี้เพราะโลกในปัจจุบันได้จัดว่าเป็นโลกของการอ่าน ซึ่งมีการอ่านแทรกอยู่ในกิจกรรมทุกประเภท สิ่งที่ต้องอ่านจึงมีมาก

และในชีวิตประจำวันของเราที่จำเป็นต้องอ่านอยู่เสมอ เพื่อความรู้ความสามารถและเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขวาง

กลีน สระทองเนียม (2552) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า หมายถึง กระบวนการค้นหาและแปลความหมายของสัญลักษณ์หรือตัวอักษรต่าง ๆ โดยอาศัยประสบการณ์เดิมเพื่อให้เกิดตรงกับเรื่องราวของผู้เขียนและผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิด หรือสาระจากรีวิวที่อ่านเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

Dale (1956, p. 89) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการค้นหาความหมายจากสิ่งพิมพ์ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ของผู้อ่าน การอ่านไม่ได้หมายความว่าความหมายของแต่ละประโยคหรือแต่ละย่อหน้าเท่านั้นแต่ผู้อ่านต้องเข้าใจความคิดเรื่องนั้น ๆ ด้วย

Harris and Smith (1976, p. 14) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางความคิดที่ใช้ความรู้ ประสบการณ์เดิม ทักษะของผู้อ่านเพื่อค้นหาความหมายของความคิด ข่าวสาร จากเรื่องที่ตนอ่าน

Leu and Kinzer (1995, p. 9) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการของการทำความเข้าใจภาษาเขียน ซึ่งเริ่มจากการรับรู้ทางสายตาและจบลงที่ความสามารถที่จะเข้าใจภาษาเขียนที่ความสามารถที่จะเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอ

สรุปความหมายของการอ่าน หมายถึง การแปลความหมาย ของสัญลักษณ์หรือตัวอักษรต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกับเรื่องราวของผู้เขียนและผู้อ่านสามารถนำความรู้ ความคิด หรือ สาระจากรีวิวที่อ่านเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์และนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

ความสำคัญของการอ่าน

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงบรรยายถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ไว้ดังนี้ (จินตนา รอดเรืองคุณ, 2546, หน้า 58)

1. การอ่านหนังสือทำให้ได้เนื้อหาสาระความรู้มากกว่าการศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยวิธีการอื่น เช่น การฟัง
2. ผู้อ่านสามารถอ่านหนังสือได้โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ สามารถนำไปไหนมาไหนได้
3. หนังสือเก็บได้นานกว่าสื่ออย่างอื่น ซึ่งมีอายุการใช้งานจำกัด
4. ผู้อ่านสามารถฝึกความคิดและสร้างจินตนาการได้เองในขณะที่อ่าน
5. การอ่านส่งเสริมให้มีสมาธิ มีสมาธิมากกว่าและมากกว่าสื่ออย่างอื่น ทั้งนี้ ขณะอ่านจิตใจจะต้องมุ่งมั่นอยู่กับข้อคิด พินิจ พิจารณาข้อข้อความ

6. ผู้อ่านเป็นผู้กำหนดการอ่านด้วยตัวเองจะอ่านคร่าว ๆ อ่านละเอียด อ่านข้าม หรืออ่านทุกตัวอักษรเป็นไปตามใจของผู้อ่านหรือจะเลือกอ่านเล่มไหนก็ได้เพราะหนังสือมีมากมายสามารถเลือกอ่านได้

7. หนังสือมีหลากหลายรูปแบบและราคาถูกกว่าสื่ออย่างอื่น จึงทำให้สมองผู้อ่านเปิดกว้างสร้างแนวคิดและทรรศนะได้มากกว่า ทำให้ผู้อ่านไม่ติดอยู่กับแนวคิดใด ๆ โดยเฉพาะ

8. ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นได้ด้วยตนเอง วิจัยเนื้อหาสาระได้ด้วยตนเอง รวมทั้งหนังสือบางเล่มสามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยเมื่อปฏิบัติแล้วเกิดผลดี

อารมณี พรรัตน์พันธ์ (2541, หน้า 17) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า

1. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านเกิดปัญญามีความรู้กว้างขวาง
2. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลข่าวสารทันต่อเหตุการณ์และก้าวทันโลก
3. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านสามารถนำความรู้จากการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวัน

เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต

4. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านได้เพิ่มพูนความรู้ในการประกอบอาชีพ
5. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านได้รู้เรื่องราวต่าง ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน
6. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านได้เพิ่มพูนประสบการณ์
7. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งได้ดียิ่งขึ้น
8. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านสามารถวินิจฉัยความถูกต้องของเรื่องต่าง ๆ ได้อย่าง

มีประสิทธิภาพ

9. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว
10. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านรู้คุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
11. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเพลิดเพลิน ช่วยผ่อนคลายความเครียด
12. การอ่านช่วยให้ผู้อ่านได้พัฒนาทักษะการอ่าน
13. การอ่านช่วยส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติทั้งทางด้านสังคม

วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

พิบูลย์ ตัญญบุตร (2547) ในการเรียนรู้แต่ละสิ่งนั้นเด็ก ๆ มักได้รับรู้แรงจูงใจอย่างมากจากตัวอย่าง การได้เห็นพ่อแม่ ครู และเพื่อน ๆ สนุกสนานกับการอ่านนั้น สามารถช่วยสร้างความรู้สึกในแง่บวกได้ ต่อมาเมื่อเขาเหล่านั้นเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เขาจะรู้สึกว่าการอ่านเป็นเรื่องที่สนุก และไม่ยากนักกับการปฏิบัติ ปัจจุบันวัยรุ่นไทยได้รับการยอมรับจากสังคมทุกระดับแล้วว่ามีความรู้ความสามารถ และความกระตือรือร้นในการทำงานได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่กล้าแสดงออกถึงความสามารถต่าง ๆ สรุปได้ว่าการอ่านนั้นมีความสำคัญต่อวัยรุ่นไทย

เป็นอย่างสูง เพราะการเรียน การงาน และการดำรงชีวิตของวัยรุ่นนั้น ล้วนเกี่ยวข้องกับ การอ่าน เป็นอย่างมาก วัยรุ่นไทยในปัจจุบันมีความคิดความสามารถที่ต่างไปจากอดีต ทั้งในเรื่องของความคิด สร้างสรรค์ ความเป็นตัวของตัวเอง ความคิดที่เป็นอิสระ ชีวิตของวัยรุ่นไทยจะสามารถพัฒนาไปในทางที่ดีได้ ก็ต่อเมื่อวัยรุ่นไทยมีความรู้ความสามารถในการอ่านเป็นอย่างดี โดยวัยรุ่นไทยเอง ก็จะต้องศึกษาค้นคว้าและฝึกฝนทักษะในการอ่านด้วย เช่นเดียวกับการพัฒนาประเทศชาติ ผู้ที่จะเข้ามาพัฒนาประเทศชาติเองก็ต้องมีความรู้ความสามารถในการอ่านเป็นอย่างดี และ ผู้ที่จะเข้ามาพัฒนาประเทศชาติในกาลต่อไปนั้นก็ไม่ใช่ใครอื่น หากแต่เป็นวัยรุ่นไทยนั่นเอง

ถาวร บุบผาวงษ์ (2546, หน้า 10) ได้สรุปความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่าน มีประโยชน์ต่อผู้อ่าน คือ เป็นสิ่งจำเป็นและเป็นความต้องการของมนุษย์ในการแก้ปัญหาเพิ่มพูน ความรู้เกิดความคิด สร้างสรรค์และความเพลิดเพลิน การอ่านเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกจนเกิด ความชำนาญ โดยเฉพาะกับเด็ก ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการใช้ภาษาเพื่อพัฒนาเด็กให้เจริญ งอกงาม

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 7) ได้สรุปความสำคัญการอ่านไว้ ดังนี้

1. การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน จำเป็นต้องอ่านหนังสือเพื่อการศึกษาหาความรู้ด้านต่าง ๆ
2. การอ่านเป็นเครื่องมือช่วยให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพเพราะว่า สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปพัฒนาคนและพัฒนางาน
3. การอ่านเป็นเครื่องมือสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นต่อ ๆ ไป
4. การอ่านเป็นวิธีการส่งเสริมให้คนมีความคิดและฉลาดรอบรู้เพราะประสบการณ์ที่ได้จากการอ่านเมื่อเก็บสะสมเพิ่มพูนนานวันเข้า ก็จะทำให้เกิดความคิดเกิดสติปัญญาเป็นคนฉลาดรอบรู้ได้
5. การอ่านเป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินบันเทิงใจ เป็นวิธีหนึ่ง ในการแสวงหาความสุขให้แก่ตนเองที่ง่ายที่สุดและได้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด
6. การอ่านเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ทั้งด้านจิตใจและบุคลิกภาพเพราะเมื่ออ่านมากย่อมรู้มาก สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
7. การอ่านเป็นเครื่องมือหนึ่งในการพัฒนาระบบการเมือง การปกครอง ศาสนา ประวัติศาสตร์ และสังคม
8. การอ่านเป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาระบบสื่อสารและการใช้เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

ดังนั้น จึงสรุปความสำคัญของการอ่านได้ว่า การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญและให้ประโยชน์แก่นมนุษย์สำหรับการแสวงหาความรู้ ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ ถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ทั้งด้านศิลปวัฒนธรรมและความรู้ตื้นลึกของคนในรุ่นต่อ ๆ ไปและช่วยเพิ่มสติปัญญา ช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ทำให้เป็นผู้มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมและพัฒนาประเทศชาติได้เป็นอย่างดี

การส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน

การส่งเสริมการอ่าน คือ การกระทำต่าง ๆ เพื่อเร้าใจ ชูใจ และกระตุ้นให้คนอยากอ่านหนังสืออยู่เสมอจนเป็นนิสัย พร้อมทั้งแนะนำและชักชวนให้เกิดความพยายามที่จะอ่านหนังสือ อ่านได้ อ่านแตกฉาน และอ่านเก่ง จนถึงขั้นสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ได้

การส่งเสริมการอ่านนั้น เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรส่งเสริม เพื่อสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นในตัวเด็ก เพราะการอ่านเป็นทักษะที่ต้องได้รับการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำ ๆ เป็นประจำ ซึ่งสามารถพัฒนาขึ้นเป็นนิสัยรักการอ่านได้ และผู้ที่สามารถส่งเสริมการอ่านของเด็กเพื่อช่วยสร้างนิสัยรักการอ่านเบื้องต้นได้ดีที่สุด คือ ครอบครัวและโรงเรียน เพราะเป็นบุคคลและองค์กรที่ใกล้ชิดตัวเด็ก ซึ่งสามารถทำได้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. ทำตัวเป็นแบบอย่างและเป็นนักอ่านที่ดี
2. เลือกหนังสือที่มีเนื้อหา มีคุณค่าเหมาะสมกับวัยของเด็ก
3. แนะนำให้เด็กมีความสนใจอ่านหนังสือ
4. สร้างบรรยากาศเป็นกันเอง สุขสบายใจ และอบอุ่นให้แก่เด็ก
5. จัดมุมหนังสือภายในบ้าน/ ห้องเรียน/ ชุมชน
6. แก้ไขข้อบกพร่องของพัฒนาการและอวัยวะในการอ่าน เช่น สายตา ฯลฯ
7. พาเด็กไปเลือกหนังสือด้วยตนเอง
8. หาเวลาอ่านหนังสือพร้อมกับเด็ก ๆ
9. ให้คำแนะนำในด้านวิธีการอ่านเพื่อให้ประสบความสำเร็จ
10. ให้ความสนใจใส่ใจในงานที่ทางโรงเรียนมอบหมายให้เด็กอ่าน

นอกจากวิธีการดังกล่าวแล้ว การมีหนังสือและได้หยิบอ่านบ่อย ๆ จะเป็นตัวอย่างให้เด็กได้กระทำตาม การชวนลูกดูภาพในหนังสือ เล่าเรื่องให้ฟัง ให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟัง แนะนำหนังสือดี ๆ ที่มีอยู่เล่านิทาน นิทานชาดก วรรณคดีเก่า ๆ ให้เด็กฟังสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านขั้นต้นที่ได้ผลทั้งสิ้น

นอกจากนี้ แนวทางในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่ได้กล่าวไว้เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง โดย ศิริอร อินทร์ตลาดชุม (2545, หน้า 12-13) กล่าวว่า ผู้ปกครองสามารถจูงใจให้เด็ก รักการอ่านได้ ดังต่อไปนี้

1. ฝึกนิสัยรักการอ่านให้เป็นชีวิตจิตใจ ทุกครั้งที่มองเห็นหนังสือหรือ วัสดุการอ่านใดก็ตาม ขอให้พยายามสร้างความรู้สึกว่าหนังสือเป็นเพื่อนที่ดีของเรา เป็นสิ่งที่มี คุณค่าสมควรแก่การอ่าน
2. ฝึกนิสัยใฝ่รู้ เมื่อมีความรู้สึกที่ดีต่อการอ่าน จะเกิดความกระตือรือร้นที่จะแสวงหา ความรู้อยู่เสมอ
3. พ่อแม่เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการสร้างนิสัยให้เด็ก ๆ รักการอ่าน โดยการสละเงินซื้อ หนังสือให้ลูก ๆ ตั้งแต่เยาว์วัย หรือพาเข้าร้านขายหนังสือบ้าง ถ้าจะซื้อของขวัญให้ก็ควรเลือกซื้อ หนังสือให้เป็นของขวัญแทนของเล่นราคาแพง ๆ นอกจากนี้ ผู้ปกครองควรปลูกฝังให้เด็ก ๆ รักการอ่านตั้งแต่เล็ก โดยการอ่านหนังสือประเภทนิทานให้ลูกฟัง
4. พ่อและแม่ต้องหมั่นสำรวจว่าลูกอ่านหนังสืออะไรแล้วหาหนังสือประเภทนั้น ๆ ให้ลูกอ่าน ซึ่งจะช่วยให้เด็กเต็มใจอ่านมากกว่าลูกบังคับ แม้ว่าลูกจะอ่านหนังสือการ์ตูน ก็ควรตามใจ
5. พ่อแม่มีหน้าที่ที่จะให้คำปรึกษา แนะนำและระมัดระวังสื่อลามกที่ลูกอาจได้รับ จากสังคมภายนอกที่แอบแฝงมาในลักษณะต่าง ๆ และอย่าตกใจถ้าเกิดไป พบว่า เด็กมีสื่อประเภทนี้ แต่ควรอธิบายให้ความเข้าใจในสิ่งที่ลูกต้องกับเขาอย่างใจเย็น
6. เลือกหนังสือที่ส่งเสริมความรอบรู้ประจำไว้ที่บ้าน หนังสือที่มีเนื้อหาหลากหลายไว้ ให้ลูกเมื่อเขาอยากอ่านหรือมีความพร้อมที่จะอ่านหนังสือ
7. หาเวลาว่างพาลูก ๆ ไปร้านหนังสือแทนการไปศูนย์การค้า พ่อแม่ควรเปิดโอกาส ให้ลูกเลือกหนังสือที่เขาสนใจ ภายใต้คำแนะนำของพ่อและแม่
8. พ่อแม่และลูกช่วยกันจัดบรรยากาศภายในบ้านให้เหมาะแก่การอ่าน
9. ห้ามบ่นว่าทำไมลูกไม่อ่านหนังสือหรือนำลูกไปเปรียบเทียบกับลูกของเพื่อนบ้าน ที่ขยันอ่านหนังสือเพราะเสี่ยงบ่นหรือการเปรียบเทียบเช่นนี้จะทำให้เด็กไม่อยากอ่านหนังสือ เกิดแรงต่อต้านการอ่านหนังสือ บรรยากาศการอ่านไม่ดีจะเกิดขึ้นทันที
10. การพาลูกไปห้องสมุดบ่อย ๆ จะเป็นการส่งเสริมให้ลูกมีนิสัยรักการค้นคว้า ค้นเคย กับการใช้ห้องสมุด รู้จักวิธีการค้นคว้าหนังสือตามระบบห้องสมุด ตลอดจนทำให้ลูกรู้สึก ถึงความเอื้ออาทรของพ่อแม่ได้เป็นอย่างดี

11. พ่อแม่ควรอ่านหนังสือเล่มเดียวกับลูก การอ่านหนังสือเล่มเดียวกันกับลูก จะช่วยให้พ่อแม่คุยกับลูกได้สะดวก รู้เรื่อง และช่วยสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กได้ดี อีกด้วย

นอกจากนี้ แนวทางในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่ได้กล่าวไว้เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง โดย วันทนา เมืองจันทร์ (2547, หน้า 29) กล่าวว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือครู ควรมีวิธีการจูงใจ ให้เด็กรักการอ่านโดยวิธีการต่อไปนี้

1. อ่านให้เด็กฟังบ้าง ในโอกาสอันเหมาะสม แม้ว่าเขาจะสามารถอ่านเองได้แล้ว (แม้กระทั่งเขาเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้นแล้วก็ตาม)
2. หาโอกาสที่จะได้อ่านไปพร้อม ๆ กันกับเด็กบ้าง (กับเด็กเล็กควรอ่านหนังสือ ที่มีจังหวะและถ้อยคำซ้ำ ๆ กัน)
3. ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น พ่อแม่ ต้องการให้ลูกรักการอ่าน พ่อแม่ก็ต้องทำตน เป็นแบบอย่างที่ดีด้วย (เพราะเด็กจะเห็นคุณค่าจากการที่มีผู้ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้เห็นมากกว่า จะเชื่อตามที่มีคนบอกให้เขาทำ)
4. จัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของเด็กไว้ให้เพียงพอ (ห้องสมุด โรงเรียน ควรจัด ให้มีหนังสือหลากหลายประเภทให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก)
5. ใช้ความสนใจในการเรียนรู้ของเด็กให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาหรือปลูกฝังนิสัย รักการอ่านให้แก่เด็ก
6. ควรจัดเวลาให้เด็กได้อ่านหนังสือด้วย (เมื่ออยู่บ้าน เด็กควรมีเวลาหลังจาก รับประทานอาหารเย็นแล้ว โดยจัดหามุมอ่านหนังสือที่มีแสงสว่างเพียงพอและให้เขาได้มีโอกาส อ่านประมาณครึ่งชั่วโมงก่อนนอนทุกวันก็จะดี)

นอกจากนี้ วันทนา เมืองจันทร์ (2547, หน้า 28) ได้เสนอวิธีการสร้างแรงจูงใจให้เด็ก มีนิสัยรักการอ่าน ดังต่อไปนี้

1. ควรแสดงความชื่นชมในความพยายามของเขาที่จะอ่านและต้องไม่รีบแก้ไข ข้อบกพร่องทันทีแต่จะใช้วิธีการอื่น ๆ ที่นุ่มนวลกว่า
2. พ่อแม่ควรใช้วิธีการค่อยเป็นค่อยไปและการยึดหยุ่นมากกว่าการบังคับลูก ควรจำไว้ว่าความกระวนกระวายของพ่อแม่ ถ้าลูกยังอ่านไม่ได้ จะส่งผลให้ลูกเครียดไปด้วยและ จะทำให้การฝึกอ่านของลูกกลายเป็นเรื่องไม่สนุก น่าเบื่อและทำให้เขามีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการอ่าน
3. ควรให้ความช่วยเหลือเมื่อลูกต้องการความช่วยเหลือ เช่น การอ่านที่ต้องอาศัย การตีความ เพื่อเข้าใจความหมายแฝง เป็นต้น

4. ควรให้การยอมรับในสิ่งที่ลูกทำได้ถูกต้องมากกว่าการย้ำพูดแต่สิ่งผิดพลาดของลูก
5. ให้ความสำคัญในเรื่องความหมายของคำมากกว่ามุ่งแก้ไขในข้อบกพร่องเล็กน้อย ๆ เช่น ถ้าลูกอาจจะใช้คำว่า “ปะ ป่า” แทนคำที่จะใช้ว่า “บิดา” ก็ไม่ได้หมายความว่า เขาผิด
6. เสนอทางเลือกอื่นในการแก้ไข เมื่อต้องการจะชี้ให้เห็นข้อบกพร่องมากกว่าการย้ำในสิ่งที่เด็กทำผิด

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองหรือครู เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมสำคัญในการจูงใจให้เด็กเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองหรือครูต้องให้การสนับสนุนแก่เด็กโดยการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน เพื่อจูงใจให้เด็กเห็นความสำคัญของการอ่านและเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน เช่น จัดหาหนังสือที่ดีมีคุณภาพให้เด็กได้อ่าน อ่านหนังสือร่วมกับเด็ก อ่านหนังสือให้เด็กฟังโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กเล็ก ๆ ที่ยังอ่านหนังสือไม่ได้ รวมทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่านให้กับเด็ก ฯลฯ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่าน

การสร้างนิสัยรักการอ่านมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ การสร้างนิสัยรักการอ่าน จะต้องปลูกฝังและส่งเสริมให้มีนิสัยรักการอ่านตั้งแต่เล็ก ๆ จึงจะได้ผลดี และสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของนิสัยรักการอ่านมีหลายปัจจัยด้วยกัน

ศิริอร อินทร์ตลาดชุม (2545, หน้า 11-12) ที่กล่าวว่าเด็กจะมีนิสัยรักการอ่านต้องได้รับการหล่อหลอมและส่งเสริมจากสถาบันหลักของมนุษยชาติ คือ บ้านกับโรงเรียน ผู้รับผิดชอบคงไม่พ้นพ่อแม่ผู้ปกครองและครูอาจารย์ที่จะร่วมมือกันส่งเสริมสนับสนุนการอ่านให้กับเด็ก ๆ ของเราเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้เด็กมีความพร้อมและเก่งต่อการมีทักษะการดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน พ่อแม่ที่มีนิสัยรักการอ่านจะเป็นแรงบันดาลใจและแบบอย่างให้กับเด็กเกิดนิสัยรักการอ่านตามไปด้วย แต่ครอบครัวไทยส่วนใหญ่ใช้เวลาอ่านเพื่อความบันเทิงมากกว่าอ่านหนังสือเพื่อความรู้ ขณะเดียวกันพ่อแม่มักบังคับให้เด็กอ่านหนังสือเรียนเพียงอย่างเดียว ซึ่งเด็ก ๆ มักไม่ชอบอ่าน หรืออ่านก็ไม่สนุก วิธีการนี้ไม่ช่วยส่งเสริมการอ่านหรือพัฒนาการอ่านมากนัก เว้นแต่จะใช้วิธีจูงใจให้เด็กอ่านหนังสือเรียนได้ด้วยความเต็มใจก็จะเกิดผลดีต่อการอ่านมากกว่าการบังคับ

ดวงพร พวงเพชร (2541, หน้า 21) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะอย่างหนึ่ง ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนหรือกระทำซ้ำ ๆ เป็นประจำก็จะสามารถพัฒนาขึ้นมาเป็นนิสัยรักการอ่านได้ เด็กที่ได้รับการเตรียมความพร้อมทางด้านการอ่านมาแล้วเป็นอย่างดีย่อมสามารถพัฒนานิสัยรักการอ่านได้เร็วกว่าเด็กที่ขาดการเตรียมความพร้อมด้านการอ่าน อย่างไรก็ตาม ทัศนคติ พัฒนาการทางด้านความพร้อม

ในการอ่านของเด็กก็ยังขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่น ๆ อีกหลายประการ เช่น วุฒิภาวะทางด้านสมอง การรับภาพ การออกเสียง วุฒิภาวะทางภาษา ความสามารถในการปรับตัว ประสบการณ์ทางสังคม สภาพร่างกาย เป็นต้น

จวีลักษณ์ บุญยะกาญจน (2525, หน้า 365) ได้กล่าวว่า สาเหตุของการอ่านหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่าน สามารถสรุปได้ 2 ประเด็น คือ ปัจจัยภายในที่เกิดจากความต้องการของมนุษย์ ความต้องการนี้ทำให้เกิดแรงจูงใจภายในที่ทำให้มนุษย์กระทำหรือเรียนรู้ หรือเห็นคุณค่า บางสิ่งบางอย่างด้วยตนเอง ไม่ต้องอาศัยการชักจูงจากสิ่งเร้าภายนอก ปัจจัยภายนอก ได้แก่ อิทธิพลของครอบครัว สังคมรอบตัวของผู้อ่าน สื่อมวลชน อาจารย์ ผู้สอน เพื่อน

กรมวิชาการ (2544, หน้า 17) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการอ่าน ได้แก่ วุฒิภาวะ อายุ เพศ ประสบการณ์เดิม สมรรถวิสัย ความบกพร่องทางร่างกาย การจูงใจ และลักษณะทางบุคลิกภาพ จุดมุ่งหมายในการอ่าน ความเชื่อมั่นในตนเอง ตัวแปรที่เกี่ยวกับการอ่าน ได้แก่ การฝึกฝนซึ่งมีผลถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ระยะเวลาของการฝึกฝน การท่องจำ การรู้ผลงาน การให้คำแนะนำ เครื่องล่อใจ ตัวแปรที่เกี่ยวกับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม การปล่อยปละละเลย หรือได้รับการเอาใจใส่จากผู้ปกครองมากเกินไป

ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรผล (2537, หน้า 17) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีผลต่อการอ่านของบุคคลในหนังสือธรรมรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีดังนี้

1. พันธุกรรมและภาวะการตั้งครรภ์ของมารดา
2. การเลี้ยงดูและการอบรม
3. สุขภาพทางกาย จิตและโภชนาการ
4. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว
5. สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมและวัตถุธรรม
6. การศึกษาและการฝึกฝนทักษะต่าง ๆ
7. สติปัญญา วุฒิภาวะ
8. ความถนัด พรสวรรค์ บุคลิกภาพ
9. ศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติ
10. ประสบการณ์ งานอดิเรก การเดินทาง ผู้คนที่คบหา
11. หน้าที่การงานอาชีพ
12. บรรยากาศและสถานการณ์ขณะรับสาร

แม่นิมมาศ ชวลิต (2539, หน้า 247-251) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกื้อกูลการพัฒนาการอ่านของบุคคล สรุปพอสังเขป ได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่เกี่ยวกับการสอน ได้แก่ ผู้สอนและวิธีสอน ในที่นี้หมายถึง ครูทุกคน ไม่จำกัดเฉพาะครูสอนภาษาไทยเท่านั้น ครูมีหน้าที่สอนการอ่านหนังสือในแต่ละวิชา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างแจ่มแจ้ง อาจารย์ในสถานศึกษาในระดับสูง ต้องทำหน้าที่สอนและฝึกทักษะการอ่านที่ยากขึ้นไปตามหลักสูตร และวิธีสอนนั้นครูต้องเน้นให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ให้มากที่สุด ผู้เรียนต้องไปแสวงหาความรู้เองซึ่งส่วนใหญ่ได้จากการอ่าน ซึ่งจะเป็นการปลูกฝังนิสัยการอ่านให้เกิดขึ้น

2. ปัจจัยเกี่ยวกับการอ่าน นอกจากจะได้รับการฝึกที่ดีจากครูผู้สอนแล้ว ปัจจัยที่เป็นส่วนตนของผู้เรียนที่เกื้อกูลหรืออาจจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการอ่าน ได้แก่ ความสมบูรณ์ของร่างกาย ร่างกายที่บกพร่องบางประการจะมีผลต่อการอ่านอย่างมาก เช่น ความบกพร่องทางตา หู เป็นต้น วุฒิภาวะทางอารมณ์ สังคม ก็จะมีผลต่อการอ่านเช่นกัน นอกจากนี้ความตั้งใจจริง ความศรัทธา และความตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน สิ่งเหล่านี้จะเกื้อกูลต่อการพัฒนาการอ่านของคนในสังคมทั้งสิ้น

วารักษ์ พัฒนเกียรติพงษ์ (2531, หน้า 16-17) ที่ได้ศึกษาสาเหตุในการอ่านของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาลัยเขตประสานมิตร พบว่า สาเหตุในการอ่านของนิสิตเกิดจากสาเหตุภายใน ได้แก่ ความต้องการของนิสิต และสาเหตุเหตุภายนอก ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน อาจารย์ผู้สอน ห้องสมุด สิ่งพิมพ์และสื่อมวลชน

ทวีศักดิ์ เดชเลิศ (2528, หน้า 55) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน พบว่า ตัวทำนายนิสัยรักการอ่านได้ดีที่สุด คือ องค์ประกอบทางด้านตัวนักเรียน ซึ่งทำนายนิสัยรักการอ่านได้ร้อยละ 36 องค์ประกอบทางด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมและสถานภาพแวดล้อมทางบ้านทำนายนิสัยรักการอ่านได้ร้อยละ 12 และองค์ประกอบทางโรงเรียนสามารถทำนายนิสัยรักการอ่านได้ร้อยละ 8 เมื่อรวมกันแล้วร่วมกันทำนายนิสัยรักการอ่านได้ร้อยละ 39 สำหรับองค์ประกอบทางด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมทางบ้าน พบว่า ตัวทำนายที่ดีที่สุดมี 7 ตัว คือ ลักษณะการซื้อวารสาร นิตยสารอ่านที่บ้าน ระดับการศึกษา อาชีพที่ต้องใช้วิชาชีพ ลักษณะการซื้อหนังสือพิมพ์อ่านที่บ้าน ลักษณะของบ้านพักอาศัยที่เป็นตึกแถว อาชีพรับราชการ ของบิดามารดา และอาชีพรับจ้าง ลูกจ้างของมารดา

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านและนิสัยรักการอ่าน คือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการอ่านจากครอบครัว ปัจจัยด้านการส่งเสริมการอ่านจากเพื่อนและการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน

ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

คารกา ต้นครองจันทร์ (2543, หน้า 72-73) กล่าวว่า การรณรงค์ให้เด็กไทยมีนิสัยรักการอ่านเป็นเป้าหมายที่ทุกฝ่ายช่วยกันหาวิธีการและดำเนินการมาโดยตลอด แต่ระยะเวลาอันยาวนานที่ผ่านมา เด็กไทยก็ยังรักการอ่านน้อยมากทั้งนี้เกิดจากปัจจัยหลาย ๆ ด้านที่เป็นอุปสรรคในการรณรงค์ให้เด็กไทยมีนิสัยรักการอ่านไม่ได้ผลเท่าที่ควร สรุปได้ดังนี้

1. เด็กไทยส่วนใหญ่ในปัจจุบันไม่มีเวลาว่างมากพอที่จะมีโอกาสได้เลือกอ่านหนังสือที่ตนเองสนใจ เพราะเวลาส่วนใหญ่ในแต่ละวันหมดไปกับการเรียนพิเศษในหลายวิชา วุ่นวายกับการทำรายงานที่ได้รับมอบหมายจากครูอาจารย์หลายท่านในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ ยังต้องทำการบ้านอีกมากมาย เด็ก ๆ ที่เราพบเห็นให้ห้องสมุดและข้อมูลสถิติการเข้าใช้บริการห้องสมุดไม่ได้สรุปว่าเด็กเหล่านั้นมีนิสัยรักการอ่าน ส่วนใหญ่แล้วเด็ก ๆ เข้าไปเพื่อค้นคว้าทำรายงานมากกว่าที่จะใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือเพื่อความสนุกสนานและเพลิดเพลิน

2. เทคโนโลยีที่ทันสมัยน่าสนใจในปัจจุบันมีส่วนเบี่ยงเบนความสนใจของการอ่านไปอย่างน่าเสียดายเด็ก ๆ ให้ความสนใจและใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับวิทยาการเครื่องเล่นเทคโนโลยีที่ทันสมัยในรูปแบบต่าง ๆ มากกว่าที่จะมาอ่านหนังสือ

3. วัยที่เหมาะสมที่สุดที่จะปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน คือ วัยของเด็กที่อยู่ในระดับประถมศึกษา คือ ระหว่างอายุ 7-12 ปี เด็กในวัยนี้เป็นวัยที่กำลังซุกซน ชอบวิ่งเล่นสนุกสนาน ไม่อยู่นิ่ง มีช่วงความสนใจระยะสั้น ประกอบกับยังอ่านหนังสือไม่คล่อง สะกดคำยังไม่ถูกต้อง การที่จะทำให้เด็ก ๆ เข้ามาอ่านหนังสือในห้องสมุดที่มีกฎกติกามากมาย การมีนิสัยรักการอ่านจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ยากมาก ครูระดับประถมศึกษาจึงต้องคิดค้นหาวิธี ทำอย่างไรให้เด็กอยากอ่านหนังสือในขั้นตอนแรกก่อนจะถึงขั้นให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน

4. ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มึนนิสัยรักการอ่าน การรณรงค์ให้เด็กไทยมีนิสัยรักการอ่านจึงพัฒนาไปได้ช้ามาก เนื่องจากขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการรณรงค์ให้ลูกหลานมีนิสัยรักการอ่าน ผู้ปกครองส่วนหนึ่งยังไม่เห็นความสำคัญของการอ่านเท่าที่ควร เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้และฐานะไม่เอื้ออำนวยให้บุตรหลานมีนิสัยรักการอ่านได้

5. ขาดการปลูกฝังที่จริงจังและต่อเนื่อง สถานศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเท่าที่ผ่านมา การจัดการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาขาดบูรณาการโดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ประจำอำเภอและประจำจังหวัด ที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 1,000 คนขึ้นไป โรงเรียนเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่มีบรรณารักษ์มีแต่ครูผู้สอนทำหน้าที่แทนบรรณารักษ์ ขณะเดียวกันก็มีการสับเปลี่ยนตัวบุคคลที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์อยู่เสมอประกอบกับครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาต้องทำหน้าที่สอนและเตรียมการสอนหลายวิชา มีงานพิเศษหลายงานที่ต้อง

รับผิดชอบ จึงทำให้ครูที่ทำหน้าที่บรรณารักษ์ไม่มีเวลามากพอที่จะจัดกิจกรรมสร้างนิสัยรักการอ่านได้อย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ก็ยังไม่เห็นความสำคัญของห้องสมุดเท่าที่ควร คาบเวลาสำหรับการเรียนวิชาการในห้องสมุดแบบถาวรจึงไม่มี ทำให้นักเรียนระดับประถมศึกษาไม่มีความรู้พื้นฐานการใช้ห้องสมุดให้ต่อเนื่องกันกับระดับมัธยมศึกษาได้ ครูบรรจุใหม่ที่เรียนวิชาเอกบรรณารักษ์จะถูกบรรจุไปอยู่ในโรงเรียนชนบทห่างไกลที่มีครูไม่พอครูบรรณารักษ์จึงไม่ได้ทำหน้าที่บรรณารักษ์ บ้างก็ไปสอนเด็กระดับก่อนประถม บ้างก็เป็นครูประจำชั้นสอนทุกวิชา เป็นที่น่าเสียดายบุคลากรบรรณารักษ์ที่ไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถ พัฒนาจุดนี้

กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์วัฒนธรรมแห่งเอเชียของยูเนสโก (2535, หน้า 24-25) ได้สนใจเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน จึงได้มีการจัดประชุมผู้แทนสมาชิกประเทศในแถบเอเชียแปซิฟิก จาก 17 ประเทศ จำนวน 22 คน ซึ่งเป็นบรรณารักษ์ นักเขียน นักประพันธ์ ที่ปรึกษาด้านการอ่าน ครู ฯลฯ เพื่อวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและแนวปฏิบัติที่ประชุมได้ร่วมกันสรุปไว้เกี่ยวกับปัญหาเกี่ยวกับส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. บทบาทของครูและผู้ปกครอง

1.1 ครูไม่ได้กระตุ้นให้เด็กอ่านหนังสืออื่น นอกจากแบบเรียน พ่อแม่ไม่ได้ให้ความสนใจกับการอ่านของเด็กมากนัก เมื่อเทียบกับความนิยมทางด้านวัตถุและกิจกรรมทางสังคม

1.2 พ่อแม่ไม่ได้ส่งเสริมการอ่านของเด็ก

1.3 ครูและผู้ปกครองไม่ทราบว่าเด็กชอบหนังสือประเภทใดและไม่ได้ส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือ

1.4 ครูและบรรณารักษ์ไม่ได้ฝึกฝนมาเพียงพอที่จะกระตุ้น เร่งเร้าให้เด็กเกิดนิสัยรักการอ่านมากขึ้น

2. กิจกรรมด้านการส่งเสริมหนังสือไม่ได้ประสานและไม่เกื้อกูลกัน

2.1 ขาดกิจกรรมด้านการส่งเสริมหนังสือในลักษณะที่ประสานและเกื้อกูลระหว่างองค์กรของรัฐและองค์กรอื่น

2.2 โทรทัศน์และสื่อมวลชนไม่ได้ส่งเสริมเชิงรุก เพื่อเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน

2.3 การโฆษณาทางสื่อสารมวลชนมีราคาแพงมาก ทำให้สำนักพิมพ์ไม่ยอมใช้บริการเพื่อโฆษณาหนังสือใหม่ ดังนั้น ผู้อ่านจึงขาดข้อมูล

2.4 ความรู้สึกของคนทั่วไปนั้น การอ่านถือเป็นเรื่องของกิจกรรมมากกว่าจะทำให้เคยชินจนกลายเป็นนิสัย

2.5 ชีวิตประจำวันนั้น การอ่านไม่จัดว่ามีความสำคัญอยู่ในอันดับแรก

2.6 มีทัศนคติในเชิงลบต่อการอ่านหนังสือ

2.7 ปัจจัยทางสังคมหลายประการไม่เอื้อให้คนได้อ่านหนังสือ

2.8 ผู้ใหญ่และเด็กสนใจคู่มือโทรทัศน์มากกว่าอ่านหนังสือ

2.9 โรงเรียนไม่จัดเวลาเหลือไว้ให้เด็กได้อ่านหนังสืออื่น ๆ มากขึ้น

จิวีวรรณ กุหาภินันท์ (2542, หน้า 23-24) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการไม่ชอบอ่าน สรุปได้

ดังนี้

1. ไม่ชอบอ่าน ชอบดูโทรทัศน์ เล่นคอมพิวเตอร์และดูวิดีโอมากกว่า
2. ไม่มีเวลาเพราะทำงานมากหรือการบ้านมาก
3. ไม่มีเงินซื้อหนังสืออ่าน
4. ไม่มีคนช่วยสอนอ่านเวลาอ่านไม่ออกหรือมีปัญหาในการอ่าน
5. อ่านไม่ออก อ่านแล้วไม่เข้าใจ
6. สุขภาพไม่ดี
7. พิกุล
8. ไม่มีสมาธิในการอ่าน
9. มีปัญหาทั้งทางครอบครัวและปัญหาทางโรงเรียน
10. ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน
11. ไม่มีสถานที่ที่เหมาะสมที่จะอ่าน
12. ตัวหนังสือเล็กเกินไป
13. ไม่มีหนังสืออ่าน
14. พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน จึงไม่ส่งเสริมการอ่าน
15. มีโรคที่เกี่ยวกับสมองทำให้อ่านหนังสือไม่ได้
16. มีนิสัยที่ไม่ดีในการอ่านทำให้อ่านช้าเป็นอุปสรรคในการพัฒนาการอ่าน เช่น

การอ่านทีละคำ ชอบอ่านออกเสียง ใจลอยไม่มีสมาธิในการอ่าน เป็นต้น

17. ไม่มีเทคนิคหรือวิธีการในการอ่านหนังสือบางประเภท
18. วิธีการสอนของครูทำให้ไม่อยากอ่าน
19. โรงเรียนไม่มีห้องสมุด
20. ขาดแคลนหนังสือดี ราคาถูก
 - 20.1 ขาดหนังสือที่มีคุณภาพ ทั้งด้านเนื้อหาและการนำเสนอและมีราคาเหมาะสม
 - 20.2 วัสดุการอ่านในห้องตลาดมีไม่เพียงพอที่จะตอบสนองความต้องการในการอ่านของกลุ่มเป้าหมายในวัยต่าง ๆ
 - 20.3 ขาดการจัดแปลหรือจัดพิมพ์หนังสือต่างประเทศ

- 20.4 หนังสือเรียนส่วนมากน่าเบื่อ ภาพประกอบไม่น่าสนใจ
- 20.5 ขาดแคลนมืออาชีพในด้านการจัดพิมพ์
- 20.6 สำนักพิมพ์มุ่งเพียงทำรายได้ให้กับบริษัทเท่านั้น
- 20.7 ขาดแคลนนักเขียนดี ๆ
- 20.8 หนังสือเด็กที่มีคุณภาพดี ๆ มีราคาแพง ทำให้คนไม่อาจซื้อได้
21. ขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องสมุดและขาดการฝึกอบรมบุคลากร
- 21.1 ห้องสมุดในชนบทและชุมชนแออัดขาดแคลนวัสดุ สิ่งอำนวยความสะดวกประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจถึงประโยชน์ของห้องสมุดน้อยมาก
- 21.2 สิ่งอำนวยความสะดวกในห้องสมุดมีคุณภาพไม่ดีพอ
- 21.3 บรรณารักษ์ไม่ได้รับการอบรมมาในเรื่องที่จะปลูกฝังให้เห็นว่าการอ่านก่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินได้
22. นโยบายและการวางแผนทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมการอ่านยังอยู่ในระดับน้อยมาก
- 22.1 นโยบายทางการศึกษาไม่ได้มุ่งเพื่อพัฒนาทางสติปัญญาและเกิดการแสวงหาความรู้
- 22.2 ระบบการศึกษานั้นเพียงการสอบให้ผ่านเท่านั้น จึงไม่มีเวลาอื่นเหลือไว้ในหลักสูตรมากพอที่จะเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน
- 22.3 อัตราการรู้หนังสือของประชาชนยังอยู่ในระดับต่ำ ความสามารถการอ่านก็ลดน้อยถอยลงไป
- 22.4 มีการออกกลางคันของผู้รู้หนังสือใหม่และยังมีผู้ไม่รู้หนังสืออยู่มาก
23. การเผยแพร่และการจัดส่งหนังสือ
- 23.1 ระบบการเผยแพร่หนังสือไม่ดี ทำให้หนังสือไม่ถึงมือผู้อ่านโดยเฉพาะชนบท
- 23.2 มีปัญหาทางด้านการคมนาคมขนส่ง
- นอกจากนี้ วิชาญ อัครวนสกุล (2545, หน้า 14-15) ได้ศึกษาสาเหตุที่วัยรุ่นไทยไม่ค่อยสนใจกิจกรรมการอ่านหนังสือเนื่องจาก
1. ไม่ได้รับการฝึกฝน ที่โรงเรียนต้องฟังครูมากกว่าพูดให้ครูฟัง ครูไม่ค่อยเปิดโอกาสให้อ่านหนังสือหรือเข้าห้องสมุด เพราะกลัวจะสอนเนื้อหาวิชาไม่ทัน
 2. มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อหนังสือ เบื่อและเอียนกับการอ่านหนังสือสอบ ไม่ได้อ่านเพราะอยากอ่าน แต่ต้องอ่านเพื่อให้ทำข้อสอบได้ พอพ้นจากห้องเรียนหรือช่วงปิดเทอมจึงรู้สึกหลุดพ้นจากพันธนาการ

3. ขาดทักษะการอ่าน อ่านช้า

4. ชอบฟังคนอื่นที่อ่านมาแล้วมาเล่าให้ฟังมากกว่า

จึงสรุปได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เกิดจากปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ ได้แก่

1. ปัจจัยด้านตัวผู้อ่านเอง ได้แก่ ความพร้อม การตั้งใจ ความสามารถในการอ่าน สมรรถภาพทางร่างกาย สมอง เป็นต้น

2. ปัจจัยด้านวิธีการอ่าน ได้แก่ วิธีการอ่านที่ไม่เหมาะสม เช่น การอ่านทีละคำ การอ่านออกเสียง ทำให้อ่านได้ช้า ทำให้ไม่อยากอ่าน เป็นต้น

3. ปัจจัยด้านวัสดุการอ่าน ได้แก่ ความยากง่ายของหนังสือไม่เหมาะสมกับวัย รูปแบบหนังสือ ไม่น่าสนใจ ความยาวของหนังสือ ทำให้น่าเบื่อ อ่านแล้วไม่สนุกสนาน เป็นต้น

4. ปัจจัยด้านสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ โรงเรียนไม่มีกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ครูไม่มีเทคนิคการสอนที่ทำให้ผู้เรียนต้องอ่าน ผู้ปกครองไม่สนับสนุนการอ่าน นักเรียนต้องช่วยเหลืองานบ้าน เป็นต้น

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ลักษณะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

แมนมาส ชาลิต (2545, หน้า 223-224) ได้รวมกลุ่มของกิจกรรมตามลักษณะกิจกรรม ดึงดูดความสนใจไว้ 4 ประเภท คือ

1. กิจกรรมที่เร้าโสตประสาท หมายถึง กิจกรรมที่ใช้เสียงและคำพูดเป็นหลัก กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การเล่านิทานให้ฟัง การเล่าเรื่องหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การแนะนำหนังสือ ด้วยปากเปล่า การบรรยาย การอภิปราย การโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ การบรรเลงดนตรี การร้องเพลง จากบทละครร้อง เป็นต้น

2. กิจกรรมที่เร้าจักษุประสาท หมายถึง กิจกรรมที่ชวนให้ดู ฟัง ฟินิจ และอ่าน ความหมายจากสิ่งที่เห็น กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การจัดแสดงภาพชนิดต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ หนังสือ โดยมีคำอธิบายสิ่งที่จัดแสดง

3. กิจกรรมเร้าโสตประสาทและจักษุประสาท ในขณะเดียวกัน เป็นกิจกรรมที่ขอบให้ฟัง และชมไปพร้อม ๆ กัน เช่น เล่านิทานโดยให้ดูภาพประกอบ หรือใช้ทัศนวัสดุประกอบ ฉายภาพนิ่งซึ่งมีคำบรรยาย เป็นต้น

4. กิจกรรมที่ให้ผู้เป็นเป้าหมายได้ร่วมกันทำกิจกรรม โดยมีเป้าหมายช่วยให้เกิด ความสนุกและความภาคภูมิใจว่าตนเองมีความสามารถ เช่น เมื่อเล่านิทานให้ผู้ฟัง วาดภาพประกอบ ให้แสดงท่าทางประกอบ ให้ร้องเพลงตามตัวละคร

ศรีรัตน์ เจริญจันทร์ (2538, หน้า 218-224) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็ก ดังนี้

1. ใฝ่ใจ เป็นกิจกรรมที่สามารถทำให้บุคคลที่เป็นเป้าหมาย เกิดความอยากอ่านหนังสือ โดยเฉพาะหนังสือที่มีคุณภาพตามที่ประสงค์หรือที่ผู้จัดกิจกรรมเห็นว่าควรอ่าน กิจกรรมจะชี้ให้เห็นว่าการอ่านเป็นสิ่งมีความสำคัญ มีประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม

2. จูงใจ เป็นกิจกรรมที่สามารถจูงใจให้บุคคลที่เป็นเป้าหมายเกิดความพยายามที่จะอ่านให้แตกฉาน เพื่อจะได้รู้เรื่องราวที่น่าสนใจที่มีอยู่ในหนังสือ ตามที่ผู้จัดกิจกรรมนำมา กล่าว นอกจากจะเห็นประโยชน์แล้วยังเกิดความรู้สึกว่าการพยายามอ่านให้เข้าใจถ่องแท้ นั้นคุ้มค่า ให้ความรู้สึกเป็นอิสระ ไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นให้ช่วยอ่าน ช่วยตีความ ซึ่งบางครั้งอาจคลาดเคลื่อนก็ได้ นอกจากนี้ยังสามารถจูงใจให้เห็นความจำเป็นที่ต้องฝึกฝนการอ่าน และการใช้คู่มือช่วยการอ่าน เช่น พจนานุกรม ศัพท์เฉพาะวิชา เป็นต้น ตลอดจนจูงใจไม่ให้เกิดความเบื่อหน่าย ท้อแท้ที่จะต้องต่อสู้เอาชนะตนเองให้อาชนะหนังสือให้ได้

3. กระตุ้น แนะนำให้อาษากรู้สึกอยากเห็น เป็นกิจกรรมที่จะต้องกระตุ้นหรือทำให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกอยากกรู้สึกอยากเห็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหนังสือมากมายหลายอย่างอยากอ่าน ดูให้รู้รอบและลึกซึ้ง เปิดความคิดให้กว้าง เปิดอ่านเรื่องหนึ่งแล้วก็อยากอ่านอีกเรื่องหนึ่งต่อไป มีความรู้สึกว่าการอ่านเป็นกิจกรรมประจำวันที่เขาเสียมิได้ เกิดความรู้สึกว่าหนังสือทำทนายให้อ่าน ให้วิจารณ์ให้ประเมินค่า ให้อาษานำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์อยากเขียนหนังสือทำนองเดียวกันให้ดีกว่าเล่มที่อ่าน เป็นต้น

4. สร้างบรรยากาศการอ่าน นอกจากกิจกรรมจะใฝ่ใจ จูงใจให้อ่าน และกระตุ้นให้เปิดความคิดให้กว้างแล้วยังสามารถสร้างบรรยากาศการอ่านให้เกิดขึ้นในบ้าน ในโรงเรียนและในสังคม กล่าวคือ การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนั้นเกี่ยวข้องกับการผลิตวัสดุการอ่านที่เหมาะสมด้วย ดังนั้น ผู้ผลิตวัสดุการอ่านจึงต้องสร้างและปรับปรุงวัสดุการอ่านให้เพียงพอ เหมาะสมและมีคุณภาพ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ตลอดจนคนทั่วไปสามารถจัดหาอ่านได้สะดวก นอกจากนี้ กิจกรรมเหล่านี้ยังสามารถบูรณาการให้เข้ากับการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ ตลอดจนสามารถนำไปใช้กับการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในสังคม ในการตัดสินใจเพื่อดำเนินการอ่าน เป็นต้น

นอกจากนี้ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า 105-108) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน จัดได้หลายรูปแบบ ดังนี้

1. การเล่านิทาน คือ การเล่าเรื่องที่มีผู้เล่าสืบทอดมาหรือเล่าเรื่องจากหนังสือนิทานที่มีผู้แต่งขึ้นมา ได้แก่ 1) การเล่านิทานในห้องสมุด 2) การแข่งขันการเล่านิทาน

2. การเสนอหนังสือหรือวัสดุการอ่านและสื่อการอ่านต่าง ๆ คือ การแนะนำ
ทรัพยากรสารสนเทศที่น่าสนใจให้กับผู้อ่านเพื่อดึงดูดความสนใจให้อยากอ่านนั่นเอง ได้แก่
1) การเล่าเรื่องหนังสือ 2) การแนะนำหนังสือ 3) การอ่านหนังสือให้ฟัง 4) การสนทนาเกี่ยวกับ
หนังสือ 5) การอภิปรายเกี่ยวกับหนังสือ 6) การบรรยายเกี่ยวกับหนังสือ 7) การโต้วาทีเกี่ยวกับ
หนังสือ 8) การจัดทำรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศ และการทำบรรณนิทัศน์ 9) การจัดนิทรรศการ

3. การแสดงนาฏกรรมและอื่น ๆ เช่น 1) การแสดงละคร 2) การแสดงจินตลีลา
3) การร้องเพลง 4) การแสดงละครใบ้ 5) การแสดงละครหุ่น

4. การทำกฤตภาค คือ การตัดปะ ข่าว บทความ รูปภาพ หรือทั้งรูปภาพและเรื่องที่น่าสนใจ
เพื่อให้บริการผู้อ่าน ได้แก่ 1) การจัดทำกฤตภาคเป็นเล่ม 2) การทำกฤตภาคข่าวติดที่ป้าย
นิทรรศการด้านหลังห้องเรียนทุกวัน

5. การแข่งขันต่าง ๆ จากการอ่าน คือ การแสดงความสามารถในการอ่านอย่างมี
ประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) แข่งขันเปิดพจนานุกรมทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ 2) แข่งขันตอบ
ปัญหาจากหนังสือ เช่น แข่งขันตอบปัญหาหนังสือสารานุกรมสำหรับเยาวชน แข่งขันตอบปัญหา
สารานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน แข่งขันตอบปัญหา The world book encyclopedia ฯลฯ
3) การแข่งขันโต้วาที 4) การแข่งขันตอบปัญหาทั่ว ๆ ไป 5) การแข่งขันตอบปัญหาสาขาวิชาต่าง ๆ
เช่น ปัญหาวิทยาศาสตร์ กฎหมาย ฯลฯ

6. การประกวดเกี่ยวกับการอ่าน ได้แก่ 1) ประกวดการอ่านร้อยกรอง และร้อยแก้ว
2) ประกวดการอ่านทำนองเสนาะ 3) ประกวดการอ่านบทสนทนา 4) ประกวดการอ่านบทละคร
5) ประกวดการอ่านข่าว

7. การเล่นเกมที่นำไปสู่การอ่าน ได้แก่ 1) เกมของเล่นต่าง ๆ และเกมคอมพิวเตอร์
2) เกมการวาดภาพ 3) เกมเติมคำศัพท์ 4) เกมค้นหาคำ 5) เกมทายปัญหา 6) เกมต่อคำพังเพย
7) เกมการละเล่นต่าง ๆ 8) เกมพับกระดาษ 9) เกมประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ ฯลฯ

8. การจัดทำโครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่ 1) โครงการสัปดาห์ห้องสมุด
2) โครงการยอคนักอ่าน 3) โครงการอ่านหนังสือให้ฟัง 4) โครงการแนะนำหนังสือ 5) โครงการ
เสนอหนังสือในรูปแบบต่าง ๆ 6) โครงการหนังสือดีที่นำอ่าน 7) โครงการหนังสือใหม่ในวันนี้
8) โครงการหนังสือสู่ชนบท 9) โครงการหนังสือดี คือ เพื่อนคู่คิด 10) โครงการยอคนักอ่านระดับ
ประถมศึกษา 11) โครงการยอคนักอ่านระดับมัธยมศึกษา 12) โครงการยอคนักอ่านระดับประชาชน
13) โครงการจัดนิทรรศการ 14) โครงการอ่านวรรณคดีสัญจร 15) โครงการรักษ์สิ่งแวดล้อม
16) โครงการประกวดเล่านิทาน 17) โครงการประกวดเรื่องสั้นสะท้อนปัญหาสิ่งแวดล้อม
18) โครงการประกวดการอ่านสุนทรพจน์ 19) โครงการจัดตั้งห้องสมุดในชนบท 20) โครงการ

ทอดผ้าป่าหนังสือ 21) โครงการอ่านหนังสือวิทยาศาสตร์ 22) โครงการประกวดการเขียนเรียงความ 23) โครงการประกวดคำขวัญห้องสมุด 24) โครงการปัญหาพาสุนัขจากการอ่าน 25) โครงการแสดงละคร 26) โครงการอ่านตามสาย 27) โครงการแสดงละครหุ่น 28) โครงการละครใบ้ 29) โครงการที่เล่าให้น้องฟัง 30) โครงการจัดตั้งชมรมนักอ่าน 31) โครงการออกค่ายนักอ่าน 32) โครงการเยาวชนพบนักเขียน 33) โครงการอ่านนิทานภาษาอังกฤษ ฯลฯ

สุนทร บำเรอราช และนลินี บำเรอราช (2542, หน้า 6-7) ได้แนะนำการจัดกิจกรรมการสอนอ่านในชั้นเรียนว่า ควรดำเนินการให้ครบ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ตำรวจความรู้พื้นฐานของผู้อ่าน เพื่อช่วยเสริมประสบการณ์ที่ยังขาด และเป็นปัญหาต่อความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน รวมทั้งเพื่อเชื่อมโยงเรื่องที่ให้อ่านสัมพันธ์กับความรู้เดิมของผู้อ่าน เช่น สอนคำใหม่ คำยาก ให้ดูภาพ รู้ความหมายของคำ

ขั้นที่ 2 มี 3 กิจกรรมย่อย คือ

1. ให้อ่านสำรวจอย่างคร่าว ๆ เพื่อให้ทราบใจความสำคัญของเรื่อง
2. ให้ตั้งจุดประสงค์ก่อนอ่านให้ชัดเจนด้วยการตั้งคำถามเพื่อคาดว่า

จะได้คำตอบจากบทอ่านนี้

3. กำหนดความเร็วในการอ่านว่าจะอ่านจับใช้เวลาเท่าใด

ขั้นที่ 3 ผู้เรียนอ่านในใจ

ขั้นที่ 4 ผู้เรียนทำกิจกรรมหลังอ่าน เช่น อภิปรายเรื่องที่อ่าน เขียนสรุปเรื่อง วาดรูปเพื่อทำผลงานในลักษณะอื่น ๆ ซึ่งขั้นนี้เป็นขั้นสำคัญ เพื่อครูจะได้ทราบว่า ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่อ่านหรือไม่

ขั้นที่ 5 ทำกิจกรรมเสริม เช่น การแสดงในชั้น แต่งเรื่องขึ้นใหม่ ไปสัมภาษณ์บุคคล ศึกษายกย่น ทำเอกสารเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน รวมทั้งการอ่านเพิ่มเติมที่ครูกำหนด จากบทอ่านอื่น ๆ ที่เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกัน

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า กิจกรรมที่จะส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กได้นั้น ต้องเป็นกิจกรรมที่เร้าใจและจูงใจ เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความต้องการที่จะอ่านด้วยตัวเอง โดยที่ไม่ต้องมีใครมาบังคับให้อ่าน

บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

บทบาทของสถาบันครอบครัวกับการส่งเสริมความรักในการอ่าน

การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านสำหรับเด็ก บุคคลในครอบครัวมีส่วนสำคัญในการช่วยส่งเสริมและผลักดันในการสร้างนิสัยรักการอ่านได้เป็นอย่างดีซึ่ง ดวงพร พวงเพ็ชร (2541, หน้า 24-25) กล่าวว่า การอ่านเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้และฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะเพราะมิได้เป็นสิ่ง

คิดตัวมาแต่กำเนิดและการทำให้เด็กมีการฝึกฝนได้นั้นจำเป็นต้องให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งต้องปลูกฝังตั้งแต่เด็กยังมีอายุน้อย การปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านย่อมทำให้เด็กเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการอ่านที่ช่วยในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเรียน การงาน การพักผ่อนหย่อนใจหรือการเปิดโลกทัศน์ในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอยู่ในหนังสือและนิสัยรักการอ่านเท่านั้นที่ทำให้เด็กได้รู้ถึงความสำคัญของการอ่านหนังสือ ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่ตอบสนองต่อความต้องการพึงพิงในยามเยาว์วัยของมนุษย์ โดยมีหน้าที่ในการให้ความรักความอบอุ่นและเป็นตัวแบบในการกำหนดบทบาทสำหรับเด็ก ๆ พวกเขาจะได้รับการถ่ายทอดในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความเชื่อ วัฒนธรรม รวมทั้งความรู้สึกลึกซึ้งนึกคิดมาจากครอบครัว ครอบครัวจึงนับได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นกับเด็กเพราะเด็ก ๆ โดยทั่วไปก็มักสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวอยู่แล้ว หากบิดามารดาสอนให้เด็กได้รู้จักพยัญชนะแต่ละตัวก็จะเป็นการปูพื้นฐานได้ดี และเมื่อเด็กเข้าโรงเรียนและเรียนรู้การผสมคำต่าง ๆ จนเริ่มอ่านออกแล้วช่วงนี้เด็กจะสนใจอ่านในสิ่งที่เขาพออ่านได้ถ้าบิดามารดาจัดหาหนังสือเหล่านี้ให้และช่วยแนะนำในเรื่องต่าง ๆ เช่น ชี้ให้ดูรูปภาพ สอนให้เด็กอ่านคำที่เด็กยังไม่รู้จักจะเป็นการเพิ่มวงศัพท์ให้เด็กเพื่อให้เรียนรู้ในเรื่องที่ยากขึ้นไปอีก นอกจากนี้ การมีมุมหนังสือภายในบ้าน การให้ของขวัญหรือรางวัลเด็กเป็นหนังสือ การแสดงความพอใจหรือพูดจาชมเชยเมื่อเห็นเด็กอ่านหนังสือ การพาเด็กไปยังร้านขายหนังสือ หรือเมื่อจะไปเที่ยวที่จังหวัดใด ก็หาหนังสือที่เกี่ยวกับจังหวัดนั้นให้เด็กได้อ่านก่อน นอกจากนี้ บิดามารดาควรอ่านหนังสือให้เด็กเห็น เพราะการที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีกิจนิสัยในการอ่านหนังสือเป็นประจำย่อมจะทำให้เด็ก ๆ ถือเป็นตัวอย่างได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็นับว่าเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้เด็ก

อุดมศักดิ์ พลอยบุตร (2545, หน้า 19) ได้กล่าวถึง สถาบันครอบครัวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านว่า

1. พ่อแม่จะต้องมีนิสัยรักการอ่าน เป็นตัวแบบที่สำคัญที่จะทำให้ลูกรักการอ่าน ด้วยการอ่านหนังสือเล่มเดียวกับลูก มีการนำเนื้อหาสาระของหนังสือเล่มที่อ่านมาพูดคุย วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าของหนังสือ เป็นการฝึกวิเคราะห์วิจารณ์ในการอ่านของเด็ก ได้เป็นอย่างดี
2. จัดบรรยากาศภายในบ้านให้เหมาะแก่การอ่าน ด้วยการจัดมุมสบาย ๆ มีหนังสืออ่านหลากหลาย มีที่อ่านอย่างเหมาะสม เป็นที่พักผ่อนได้อีกด้วย
3. หมั่นสำรวจว่าลูก ๆ ชอบอ่านหนังสืออะไร ประเภทใดก็ควรจัดหาหนังสือประเภทนั้นให้ลูกได้อ่าน พ่อแม่ควรเป็นที่ปรึกษา แนะนำในการอ่าน และคอยระแวดระวังสื่อลามก จะแอบแฝงเข้ามา อีกทั้งต้องเลือกหนังสือที่ส่งเสริมความรู้หลากหลายสาระ

4. หมั่นพาลูก ๆ ไปร้านหนังสือ เพื่อเปิดโอกาสให้ลูกได้เลือกหนังสือที่ตนชอบและสนใจ

5. การให้ของขวัญกับลูก ๆ ในโอกาสสำคัญ เช่น วันเกิด วันขึ้นปีใหม่ วันเด็ก หรือลูกกระทำความดีที่ควรแก่การชื่นชม ควรจะให้ของขวัญเป็นหนังสือ เพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน

6. อาสาพาลูก ๆ ไปห้องสมุดบ่อย ๆ โดยเฉพาะห้องสมุดประชาชนที่อยู่ใกล้ ๆ บ้าน เพื่อให้เกิดความคุ้นเคยการใช้ห้องสมุด รู้วิธีการค้นหาความรู้และรู้แหล่งความรู้เพิ่มขึ้น

ศิริรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2538, หน้า 42-43) กล่าวว่า บ้านหรือครอบครัวเป็นแหล่งที่สำคัญในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก ข้อความต่อไปนี้เป็นส่วนหนึ่งของคำบอกกล่าวและความคิดเห็นของคนไทยส่วนหนึ่งที่แสดงไว้เป็นหลักฐานว่า การที่ท่านเหล่านี้รักการอ่านและเห็นความสำคัญของการอ่านมาจนกระทั่งทุกวันนี้ บุคคลในครอบครัวมีส่วนช่วยส่งเสริมและผลักดัน ในการสร้างนิสัยรักการอ่านเป็นอย่างมาก บุคคลแรก คือ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระองค์ได้รับสั่งไว้ในวโรกาสเป็นองค์ประธานเปิดการประชุมใหญ่สามัญประจำปี พ.ศ. 2530 สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ในหัวข้อเรื่อง “การสร้างสังคมการอ่านและการใช้สารสนเทศ” ณ โรงแรมบางกอกพาเลส เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2530 ถึงเหตุที่พระองค์ชอบอ่านหนังสือมีอยู่หลายประการ คือ ประการแรกอ่านแล้วได้อรรถาธิบายมากกว่าวิธีการอื่น เพราะพระองค์ท่านเป็นผู้ฟังที่ไม่ดี ฟังใคร พูดนาน ๆ แล้วหลับ ประการที่สอง การอ่านทำให้มีสมาธิดีกว่าเพราะอ่านไปได้พิจารณาไป ได้เรื่องเร็วกว่าการฟังซึ่งต้องเสียเวลาเปล่งเสียง ประการที่สาม การอ่านหนังสือได้รายละเอียดมากกว่า เพราะเขียนยาวแค่ไหนก็ได้และหากจะอ่านข้าม ๆ ไปก็ได้ง่ายกว่าการข้ามเทปหรือวีดิทัศน์ เช่น เวลาชมภาพยนตร์กำลังภายในของจีน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพระองค์ท่านไม่เก่งทางเทคโนโลยีด้านนี้ก็ได้ ประการที่สี่ หนังสือเก็บรักษาได้ง่ายกว่าสื่ออื่น ๆ ประการที่ห้า สามารถนำติดตัวไปไหนก็ได้ และประการที่หก ช่วยด้านจินตนาการ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ยังรับสั่งว่าอ่านหนังสือกระตุ้นให้เกิดความคิด จินตนาการ การวาดภาพเองดีกว่าดูภาพยนตร์ เพราะเหมือนการแปลหนังสือสองต่อ ไม่ได้ความคิดบริสุทธิ์ของผู้เขียน พร้อมกันนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้รับสั่งถึงเหตุจูงใจในการอ่านหนังสือของพระองค์ท่านว่า โชคดีที่เกิดในครอบครัวรักการอ่าน สามารถหาหนังสืออ่านได้และถูกฝึกมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ให้รักการอ่าน และรู้จักค้นคว้าจนทุกวันนี้ เนื่องจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงอ่านให้ฟังมาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2530, หน้า 9) พระองค์สนพระทัย ฝึกฝนการอ่านเป็นชีวิตจิตใจและอ่านหนังสือทุกประเภท ดังพระนิพนธ์ “ฉันชอบอ่านหนังสือ” ว่า

“หนังสือนี้มีมากมายหลายชนิด นำดวงจิตเร่ร่อนขึ้นสู่นครไส
ให้ความรู้สำเร็จบันเทิงใจ ฉันทจึงใฝ่ใจสมานอ่านทุกวัน
มีวิชาหลายอย่างต่างจำพวก ล้วนสะดวกค้นได้ให้สุขสันต์
วิชาการสรรมาสารพัน ชั่วชีวิตฉันอ่านได้ไม่เบื่อเลย”

ศิริอร อินทร์ตลาดชุม (2545, หน้า 13) กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนที่โรงเรียน บทบาทของครูกับการส่งเสริมการอ่าน มีดังนี้

1. การจัดตั้งชมรมหรือชุมนุมรักอ่าน โดยรับสมัครสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม
2. รมรงค์ส่งเสริมการอ่าน ด้วยการให้ครูจัดหาหนังสือนิทานเรื่องสั้น ๆ หนังสือพิมพ์ที่ตีพิมพ์บทละคร โทรวทศน์ ซึ่งกำลังอยู่ในความนิยมของเด็ก ๆ ก็จะช่วยให้ได้มากเพราะเป็นการกระตุ้นให้อ่าน

3. การใช้นาฏการประกอบการสอน ตามปกตินักเรียนระดับมัธยมศึกษาจะมีความสามารถในงานประดิษฐ์และกิจกรรมการแสดง มีความคิดสร้างสรรค์ มีพลังและจินตนาการ

4. การจัดนิทรรศการหนังสือหรือการปริทัศน์หนังสือ จะมีคุณค่าให้นักเรียนสนใจการอ่าน อยากอ่านหนังสือหรือทราบความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในวงการหนังสือ

5. หมวควิชาจัดห้องสมุดและมุมหนังสือของหมวควิชา
6. ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน โดยอาจให้ศึกษาค้นคว้าและจัดทำเป็นรายงานวิชาการ เช่น เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น นิเวศวิทยา สารคดีท่องเที่ยว ฯลฯ
7. การจัดกิจกรรมประกวดการอ่าน ทั้งการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ
8. การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา
9. การจัดค่ายเยาวชนเพื่อการอ่าน

จึงสรุปได้ว่า ครูมีบทบาทสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน ตลอดจนการสร้างลักษณะนิสัยที่ดีในการอ่านมากขึ้น นิสัยรักการอ่านไม่ใช่พันธุกรรมหรือไม่ใช่เกิดจากพรสวรรค์ แต่เกิดจากการปลูกฝังและการส่งเสริมการอ่านของครู อาจารย์ พ่อแม่และผู้ปกครองร่วมกัน

อภิญา เจริญวงศ์ ผู้อ่านข่าวบริษัททางกอกเอนเตอร์เทนเมนต์ (ไทยทีวีสีช่อง 3) กล่าวว่า “คุณพ่อ คุณแม่ก็มีส่วนที่ทำให้ชอบอ่านหนังสือ อ่านทุกคอลัมน์เลยเพื่อจะได้มีความรู้กว้าง ๆ ตัวเองตอนเด็กเลือกอ่านบางคอลัมน์ที่ชอบ แต่เดี๋ยวนี้อ่านทั้งหมดเพราะคิดว่าทุกคอลัมน์มีความสำคัญเท่ากัน คุณแม่ก็ชอบอ่าน แต่เป็นหนังสือบันเทิง เพราะคุณแม่เป็นแม่บ้าน” สันสนีย์ ปิยะกาญจน์ นิสิตชั้นปีที่ 1 คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า “ที่บ้านมีหนังสือเยอะค่ะทุกคนชอบอ่าน ตั้งแต่คุณยาย คุณพ่อ คุณแม่ พี่ ๆ ตอนเรียนชั้นมัธยม

คุณพ่อ คุณแม่ มักจะซื้อหนังสือประกอบการเรียนวิชาต่าง ๆ มาให้ เราอยากอ่านหนังสือเล่มไหน ก็ซื้อหรือคิดว่าลูกควรอ่านคุณพ่อคุณแม่ก็ซื้อมา บางทีของใคร ๆ ซื้อมาเราก็หยิบอ่านเอง”

ภควรรษ ดีประชา กล่าวไว้ว่า “ผมอ่านหนังสือวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะเรื่องโลก...อ่านจากหนังสือของคุณพ่อ... คุณพ่อเป็นคนพาไปซื้อหนังสือ บางทีคุณพ่อซื้อมาฝาก ถ้าสงสัยข้อความในหนังสือ ก็จะอธิบาย ให้ฟัง” และในฐานะที่เป็นพ่อ ธนิต คงมนต์ รองอธิบดีกรมการศึกษาออกโรงเรียน ได้กล่าวถึงบทบาทของพ่อที่มีต่อการสร้างนิสัยรักการอ่านให้แก่ลูก ดังนี้ “เมื่อลูกชายผม 3 คน ยังเล็กอยู่ ไปตัดผม ผมก็ซื้อหนังสือการ์ตูนแจกคนละเล่ม พอโตขึ้นมาผมก็ไม่ได้เจาะจงให้ลูกอ่าน เขาก็อ่านตามความสนใจของเขา เช่นคนหนึ่งชอบอ่านเรื่องบ้านและสวน เขาก็อ่านหนังสือประเภทนี้เป็นส่วนใหญ่ พ่อแม่ ก็ต้องมีส่วนในการวางแผนการอ่านให้ลูก แม้เวลานี้ลูกโตแล้วผมก็ทำ เช่น ผมอยากให้เขาอ่านหนังสือธรรมะหรือหนังสืองานศพดี ๆ ...ผมก็จะแกล้งทำตกเรีย ๆ ไว้ตามโต๊ะ โนน โต๊ะนี้... เขาก็จะหยิบอ่านเอง” ยังมีคนไทยอีกจำนวนมากที่รักการอ่าน โดยได้รับอิทธิพลและแรงบันดาลใจมาจาก พ่อ แม่ และสมาชิกในครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน แต่ยังมีพ่อแม่และผู้ปกครองบางคนทำไปโดยไม่ได้หวังว่าการกระทำนั้นเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่ลูกเพียง แต่หาวิธีเลี้ยงลูกให้ง่ายขึ้นเท่านั้น เช่น การจัดหาหนังสือให้ลูกดูภาพหรืออ่านเพื่อป้องกันไม่ให้ลูกออกไปชุกชนนอกบ้านไกลหูไกลตา เป็นต้น ครอบครัวที่เลี้ยงลูกด้วยหนังสือเช่นนี้จะไม่ยุ่งยากและเหนื่อยมาก ลูกจะอ่านอนซอนง่าย มีเหตุผลและฉลาดสำหรับพ่อแม่และผู้ปกครองที่ตระหนักดีถึงคุณค่าของการอ่าน ต้องการให้ลูกหรือเด็กในความปกครองมีนิสัยรักการอ่าน แต่ไม่ทราบว่าจะเริ่มต้นเมื่อไร อย่างไร วิธีการดังกล่าวต่อไปนี้เป็นแนวทางสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครองที่ประสงค์จะสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นแก่ลูกหรือเด็กในความปกครอง

บทบาทของโรงเรียนกับการส่งเสริมความรักในการอ่าน

นอกจากนี้ อุดมศักดิ์ พลอยบุตร (2545, หน้า 19-21) ได้กล่าวถึง บทบาทของโรงเรียนที่จะส่งเสริมผู้เรียนให้มีนิสัยรักการอ่าน การที่จะปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ นั้นโรงเรียนเป็นองค์กรสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งโรงเรียนเองจะต้องจัดให้โรงเรียนเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. จัดสภาพและบรรยากาศ ตลอดจนแหล่งทุกแหล่งในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้
2. จัดหาวัสดุทรัพยากรสารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการ ทันสมัย

ทันเหตุการณ์อย่างเพียงพอ

3. จัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเปิดเวทีให้กับผู้เรียน ได้แสดงออกให้มากที่สุด อาทิ เช่น เวทีนักคิดนักเขียน ลานกวี การแข่งขันทักษะทางวิชาการ การประกวดการอ่านการเขียน เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

4. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเป็นประจำและต่อเนื่องในช่วงพักกลางวันหรือชั่วโมงกิจกรรม (คาบอิสระ) กิจกรรมที่ควรจัด อาทิ เช่น ทุกวันจันทร์ เป็นการแนะนำหนังสือดีที่นำอ่านอาจจะใช้ตามเสียงตามสายแนะนำหนังสือดีที่หน้าเสาธงโดยให้ผู้เรียนหมุนเวียนเป็นผู้แนะนำเพื่อส่งเสริมความกล้าแสดงออกและฝึกการพูดอีกด้วย ทุกวันอังคารเป็นการประกวดแข่งขันทักษะวิชาต่าง ๆ หมุนเวียนกันสัปดาห์ละหมวดวิชา ทุกวันพุธ เป็นกิจกรรมการแสดงรีวิวดังต่าง ๆ ของกลุ่มนักเรียนหรือรายบุคคลที่มีความสามารถด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการพูด การเล่นดนตรี กีฬาหมุนเวียนกันไปทุกวันพฤหัสบดีเป็นกิจกรรมการเล่นิทาน การประกวด การเล่านิทานประกอบการแสดงหรือการวาดภาพประกอบการอ่าน ทุกวันศุกร์ เป็นกิจกรรมโต้วาที อภิปรายหนังสือ วิพากษ์วิจารณ์หนังสือ เป็นต้น

5. จัดกิจกรรมหยุดทุกอย่างเพื่ออ่านควรจัดเป็นประจำทุกวัน โดยเฉพาะในตอนเช้าก่อนเข้าแถวประมาณ 10-15 นาที เมื่อถึงเวลา โรงเรียนอาจเปิดเพลงมาร์ชของโรงเรียน แล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมหยุดทุกอย่างเพื่ออ่าน ด้วยการอ่านหนังสือ บทความ สาระนั้นรู้แผ่นปลิว แผ่นพับความรู้ต่าง ๆ อาจจะให้มีการบันทึกการอ่านลงในสมุดบันทึกหรือแบบบันทึกที่โรงเรียนจัดให้ว่าได้สาระอะไรบ้าง ทางโรงเรียนอาจจะจัดให้มีการประกวดสมุดบันทึกการอ่านที่เรียกว่าประกวดวรรณกรรมเก็บตก เพื่อส่งเสริมการบันทึกความรู้ได้อีกทางหนึ่งด้วย

6. จัดค่ายเยาวชนเพื่อรักการอ่าน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มสนใจได้ร่วมกันมีกิจกรรม ทั้งที่เป็นสาระความรู้และเป็นนันทนาการสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้ท่องเที่ยวไปในสถานที่ส่งเสริมให้รักการอ่านเพิ่มขึ้น

บทบาทของครูกับการส่งเสริมความรักในการอ่าน

ครูเป็นตัวจักรสำคัญที่จะเป็นผู้เร่งปฏิกิริยาให้ผู้เรียนเป็นผู้มีนิสัยรักการอ่าน ครู อาจารย์ทุกคนควรถือเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้วยการปลูกฝังทักษะการเรียนรู้ สอนวิธีการหาความรู้และรู้แหล่งเรียนรู้อันจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ ตลอดจนมีทักษะจนสามารถบูรณาการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนจะต้องเริ่มต้นที่การส่งเสริมการอ่าน ด้วยวิธีการต่อไปนี้

1. ครูควรจัดตั้งชมรมหรือชุมนุมนักอ่าน โดยรับสมัครสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม มีการแนะนำวิธีการพัฒนาทักษะการอ่าน มีการประกวดยอดนักอ่านประจำเดือนประจำภาคเรียนหรือประจำปี เป็นต้น

2. หมวดวิชาแต่ละหมวด/ งาน ควรมีห้องสมุดหมวดหรือมุมหนังสือประจำหมวดวิชา/ งาน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนในการที่จะค้นหาหนังสือที่เกี่ยวกับวิชานั้น ๆ โดยเฉพาะ อีกทั้งจะสะดวกในการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้สะดวกยิ่งขึ้น

3. ครูที่สอนแต่ละวิชาควรจัดสภาพการเรียนการสอนที่เอื้อให้กับผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อส่งเสริมผู้เรียนได้ฝึกฝนเรียนรู้วิธีหาความรู้และรู้แหล่งเรียนรู้อันจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ เพื่อนำไปสู่การศึกษาตลอดชีวิต

4. ส่งเสริมให้นักเรียนได้จัดทำหนังสือหรือเอกสารเพื่อส่งเสริมการอ่าน โดยอาจให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ทำเป็นรายงานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัตินท้องถิ่น สารคดีท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ตำนาน ประวัติน อาชีพ การทำมาหากินของชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและเป็นการฝึกทักษะการเขียนและการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลอีกด้วย

5. ก่อนการสอนแต่ละคาบของครู อาจจัดกิจกรรมรายงานข่าวเหตุการณ์ สารคดีที่น่าสนใจ โดยให้ผู้เรียนหมุนเวียนกันนำเสนอคาบละ 3-5 นาที เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้อ่านและยังเป็นการฝึกทักษะการพูดได้เช่นกัน

6. ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้นำความรู้จากการเรียนเรื่องต่าง ๆ มาร่วมกันจัดนิทรรศการหรือป้ายนิเทศเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่มและใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์

ศิริอร อินทร์ตลาดชุม (2545, หน้า 13) ได้กล่าวถึง บทบาทของครูกับการส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

1. การจัดตั้งชมรมหรือชุมนุมนักอ่าน โดยรับสมัครสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม

2. รมรงค์ส่งเสริมการอ่านด้วยการให้ครูจัดหาหนังสือนิทานเรื่องสั้น ๆ หนังสือพิมพ์

ที่ตีพิมพ์บทละคร โทรวทศน์ซึ่งกำลังอยู่ในความนิยมของเด็ก ๆ ก็จะช่วยให้ได้มากเพราะเป็นการกระตุ้นให้อยากอ่าน

3. การใช้นาฏการประกอบการสอน ตามปกตินักเรียนระดับมัธยมศึกษาจะมี

ความสามารถในงานประดิษฐ์และกิจกรรมการแสดง มีความคิดสร้างสรรค์ มีพลังและจินตนาการ

4. การจัดนิทรรศการหนังสือหรือการปริทัศน์หนังสือ จะมีคุณค่าให้นักเรียนสนใจ

การอ่าน อยากอ่านหนังสือ หรือทราบความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในวงการหนังสือ

5. หมวดวิชาจัดห้องสมุดและมุมหนังสือของหมวดวิชา

6. ส่งเสริมให้นักเรียนสร้างหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่าน โดยอาจให้ศึกษาค้นคว้าแล้ว

จัดทำเป็นรายงานวิชาการ เช่น เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม สารคดีท้องถิ่น ฯลฯ

7. การจัดกิจกรรมประกวดการอ่าน ทั้งการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ

8. การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา

9. การจัดค่ายเยาวชนเพื่อการอ่าน

นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2546, หน้า 24-27) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยมุ่งเน้นไปที่โรงเรียนว่า เมื่อเด็กได้เข้าโรงเรียนแล้ว แม้ว่าที่บ้านจะส่งเสริมสนับสนุนการอ่านของเด็กถ้าครูและผู้บริหาร โรงเรียนไม่สนใจในการอ่านหนังสือของเด็ก นอกเหนือไปจากหนังสือเรียนไม่มีความเข้าใจถูกต้องว่าการอ่านจะส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กได้อย่างไร เด็กก็จะไม่มีนิสัยรักการอ่าน อ่านไม่ได้แตกฉานเท่าที่ควรเพราะขาดทัศนคติ อันถูกต้องเกี่ยวกับการอ่าน ครูและผู้บริหารมีบทบาทสำคัญมากในการสร้างทัศนคติอันถูกต้องเกี่ยวกับการอ่าน ต้องใช้วิธีสอนและแนะนำวิธีเรียนซึ่งปลูกฝังส่งเสริมการอ่านหนังสือเพื่อค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง

1. ผู้บริหารสนับสนุนการจัดห้องสมุดโรงเรียนและมุมหนังสือในห้องเรียน

(ถ้าจำเป็น) อนุมัติให้ใช้เงินบำรุงการศึกษาหรือเงินงบประมาณแผ่นดินเพื่อการซื้อหนังสือและจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุด นอกจากหนังสือเพื่อการเรียนการสอนในรายวิชา (ควรมีหนังสือเรียนในรายวิชาเดียวกันที่จัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ต่าง ๆ กันไว้ในห้องสมุดด้วย) ควรมีหนังสือเสริมประสบการณ์ที่จะให้ความรู้เพิ่มเติม ให้ประโยชน์ในการเสริมสร้างลักษณะนิสัยพัฒนาบุคลิกภาพ สร้างความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมและคนอื่น หนังสือนวนิยาย หนังสืออ่านสนุกที่ประเทืองปัญญาและกล่อมเกลารวมกัน

2. ผู้บริหารจัดให้ครู อาจารย์ บรรณารักษ์ ทำงานในห้องสมุดเต็มเวลาอย่างน้อย

1 คน สนับสนุนให้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน สอนวิธีใช้ห้องสมุด แนวทางการอ่านเพื่อการศึกษา และพัฒนาบุคลิกภาพเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล ชี้แจงให้ครูสอนรายวิชาให้เข้าใจนโยบายของโรงเรียนที่สนับสนุนการสอน โดยใช้วิธีบูรณาการหนังสืออื่น ๆ นอกเหนือจากหนังสือเรียนในการสอนรายวิชา เน้นการสอนให้เด็กได้รู้จักฟัง พูด อ่าน เขียน ควบคู่กันไป สอนให้เด็ก รู้จักถาม สนับสนุนให้ถามเพื่อให้ได้ความรู้ลึกซึ้งและกว้างขวาง ให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง

3. ครูบรรณารักษ์ควรแบ่งเวลาสำหรับจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและแนะนำนักเรียน

ให้รู้จักการอ่านให้มากกว่าการทำงานเทคนิค เช่น จัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ ซึ่งต้องใช้เวลามาก ควรหาวิธีลดเวลาทำงานในด้านนี้ลงด้วยการติดต่อกับหอสมุดแห่งชาติเพื่อศึกษาเลขหมู่ชื่อบรรณานุกรมแห่งชาติที่มีรายการหนังสือครบถ้วนตามหลักวิชา คัดลอกรายการหนังสือที่ตรงกับหนังสือของห้องสมุด หาวิธีร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเดียวกันทำการจัดหมู่และรายการ

หนังสือ ทำบรรณานุกรมและตรวจนิตยสารเรื่อง จัดทำชุดหนังสือและเอกสารสำหรับใช้ใน การสอน การเรียนรายวิชา

4. กิจกรรมซึ่งจัดได้โดยไม่เสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากนัก ได้แก่ จัดแสดงหนังสือ ที่ได้รับมาใหม่ ทำรายชื่อหนังสือที่น่าอ่าน (พร้อมบรรณนิทัศน์) ปิดไว้ที่ป้ายนิเทศ เล่านิทานสั้น ๆ เล่าเรื่องจากหนังสือ อ่านหนังสือให้ฟังระหว่างพักรับประทานอาหาร ช่วงละไม่เกิน 30 นาที กิจกรรมที่ต้องใช้เวลาเตรียมค่อนข้างมากและต้องให้ผู้อ่านช่วยเหลือด้วย เช่น การจัดนิทรรศการ เรื่องสำคัญ ๆ จัดโครงการยอคนักอ่าน ประกวดการอ่านในใจและอ่านออกเสียง ทายปัญหาจาก หนังสือ แข่งขันหาคำตอบจากหนังสืออ้างอิง เป็นต้น

5. พยายามจัดกิจกรรมที่เด็กมีส่วนร่วมด้วยในฐานะของผู้จัดกิจกรรม เช่น เล่านิทานประกอบการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งเด็กจะต้องอ่านนิทานให้เข้าใจเรื่องและเข้าใจ บทตัวละคร จัดนิทรรศการซึ่งอาจขอให้เด็กเขียนคำอธิบายช่วยจัดวางหนังสือและสิ่งของ ตามแผนผังที่กำหนดไว้ว่าที่เกี่ยวกับหนังสือ สนทนาเกี่ยวกับหนังสือ เป็นต้น การจัดกิจกรรม ทำนองนี้จัดได้เฉพาะบางโอกาสและต้องขอความร่วมมือจากครูผู้สอนรายวิชาด้วย

6. ช่วยเด็กในการทำรายงานการค้นคว้า แนะนำวิธีใช้คู่มือต่าง ๆ ในห้องสมุด สอนวิธีเขียนย่อเรื่องและเขียนบรรณานุกรมทำรายงาน ทำให้เด็กไว้วางใจและเป็นที่ปรึกษาของเด็กในเรื่องการเรียนหรือเรื่องส่วนตัวที่เด็กไม่ยอมเปิดเผยกับผู้ปกครอง แต่ก็ไม่อาจแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง จัดทำแฟ้มประวัติส่วนตัวของเด็ก ในแฟ้มจะบันทึกเรื่องที่เด็กสนใจ ปัญหาที่เด็ก ประสบ ระดับพัฒนาการการอ่าน หนังสือที่ได้แนะนำให้อ่าน พยายามช่วยเหลือเด็กสามารถ แก้ปัญหาของตนได้และพัฒนาการอ่านของตนได้

7. สร้างบรรยากาศในห้องสมุดให้เป็นที่น่าสนใจ เชิญชวนให้เข้าไปใช้ มีความเป็นกันเอง แต่ไม่เสียระเบียบ ให้มีหนังสือใหม่ ๆ อยู่เสมอ จัดแสดงหนังสือใหม่ หนังสือซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรายวิชา หนังสือซึ่งจะแก้ปัญหาบางประการของเด็ก หนังสือที่สนุก น่าอ่าน ระเบียบของห้องสมุดไม่ควรเคร่งครัดเกินไป เขียนและปิดประกาศระเบียบไว้ในที่ซึ่งเด็กเห็นได้ชัด ชัดแจ้ง ให้เข้าใจ ดูแลให้มีการปฏิบัติตามโดยละมุนละม่อม ตกแต่งห้องสมุดด้วยสิ่งสวยงามสะอาดตา แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นของราคาแพง เช่น ต้นไม้ในกระถางดิน ที่ล้างสะอาดตา ดอกไม้และตุ๊กตา ที่นักเรียนทำ ผลไม้แห้งรูปร่างแปลก ๆ ที่หาได้ในท้องถิ่น เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสานที่ทำขึ้น ในท้องถิ่น เป็นต้น ข้อสำคัญต้องรักษาสภาพให้สะอาด ปราศจากฝุ่น และไม่ดูทรุดโทรม

8. ครูบรรณารักษ์ เป็นเครื่องดึงดูดเด็กให้เข้าห้องสมุดได้อย่างดีควรเข้าใจเด็ก ยิ้มแย้มแจ่มใส เต็มใจช่วยเหลือรักการอ่านและพยายามหาเวลาอ่านหนังสือให้มากและหลากหลาย

เพื่อให้สามารถแนะนำหนังสือที่ดีและเหมาะสมให้แก่เด็กมีสัมพันธภาพอันดีกับผู้บริหาร เพื่อนครู และเจ้าหน้าที่ทุกระดับในโรงเรียน

บทบาทของสถาบันอื่น ๆ กับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

สถาบันต่าง ๆ ที่มีบทบาทในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านโดยตรง เช่น สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ ซึ่งได้ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน โดยดำเนินการในรูปของโครงการต่าง ๆ ดังนี้

1. โครงการจัดนิทรรศการหนังสือเด็กและผู้เยาว์มีวัตถุประสงค์เพื่อชักจูงสนับสนุน ให้เด็กได้รู้จักหนังสือ เกิดความสนใจหนังสือ เป็นการส่งเสริมให้รักการอ่านและการใช้หนังสือ ให้เป็นประโยชน์ยิ่งขึ้น
 2. โครงการจัดงานสัปดาห์ห้องสมุด จัดขึ้นเพื่อเป็นการแนะนำห้องสมุด แนะนำวิธีใช้ห้องสมุดเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและชาติบ้านเมือง
 3. โครงการจัดงานหนังสือแห่งชาติ
 4. โครงการอื่น ๆ เช่น โครงการป้องกันการลืมนหนังสือและปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน
- โครงการส่งเสริมการอ่านและการใช้ห้องสมุด

สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย ดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. จัดเป็นประจำทุกปีโดยกำหนดเรื่องเกี่ยวกับการอ่านและการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน เป็นหัวข้อการประชุม
 2. จัดตามโอกาสอันควร เช่น จัดอภิปรายเนื่องในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ
- จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า จุดเริ่มต้นที่สำคัญในการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน มาจากพ่อแม่ และสมาชิกในครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลสำคัญในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กเพราะการที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีนิสัยในการอ่านหนังสือเป็นประจำ ย่อมทำให้เด็ก ๆ ถือเป็นตัวอย่างได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้เด็กได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะสถาบันครอบครัว สถานศึกษา ครูและสถาบันอื่น ๆ เป็นผู้ที่มามีบทบาทสำคัญที่จะช่วยผลักดันให้ผู้เรียน มีนิสัยรักการอ่านและการที่จะปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ นั้น สถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศในการอ่าน สนับสนุนให้มีบริการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับผู้เรียน อย่างต่อเนื่อง

ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โดยผู้วิจัยเลือกศึกษาถึงการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ในโรงเรียน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน การจัดกิจกรรมส่งเสริม
 นิสัยรักการอ่านและการแก้ไขปัญหาที่มีผลต่อการอ่าน ตามแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริม
 นิสัยรักการอ่านในโรงเรียนของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, หน้า 2)
 ซึ่งได้กล่าวถึงแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน แนวปฏิบัติของโรงเรียน มีดังนี้

ส่งเสริมการสร้างนิสัยให้กับนักเรียนในการใฝ่รู้ใฝ่เรียนแต่การอ่านและอ่านจนเคยชิน
 อ่านจนเป็นนิสัย แม้บางครั้งจะมีปัญหาและอุปสรรคต่อการอ่านบ้างก็ไม่ย่อท้อ และไม่ปล่อยเวลา
 วางไปกับกิจกรรมอื่นใดนอกจากการอ่าน โดยเน้นการปลูกฝังเพื่อพัฒนาระบบการอ่านและพัฒนา
 สื่อที่เหมาะสมกับนักเรียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอ่าน

2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน แนวปฏิบัติของโรงเรียน มีดังนี้

ส่งเสริมการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียนให้กับนักเรียน
 อย่างหลากหลาย ได้แก่ การเล่านิทาน การแนะนำหนังสือ การอ่านหนังสือให้เด็กฟัง การเล่าเรื่อง
 ในหนังสือการเล่นทายปัญหา การให้เด็กเล่าเรื่องในหนังสือ การสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เด็ก
 อยากอ่านหนังสือ การจัดนิทรรศการหนังสือเด็ก การอภิปรายเรื่องในหนังสือ การพาเด็กไปชม
 นิทรรศการเกี่ยวกับหนังสือ การจัดปาฐกถา ใ้ว่าที่เกี่ยวกับหนังสือ การจัดแสดงจากเรื่อง
 ในหนังสือ การจัดชมรมเกี่ยวกับการอ่านในห้องสมุด

3. การแก้ไขปัญหาที่มีผลต่อการอ่าน แนวปฏิบัติของโรงเรียน มีดังนี้

ส่งเสริมการแก้ไขปัญหาที่มีผลต่อการอ่านของนักเรียน ได้แก่ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวครู
 ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า 86) ได้กล่าวถึงองค์กรที่มีบทบาทในการสร้างนิสัย
 รักการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1. บ้านหรือครอบครัว เป็นสถาบันที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านพ่อแม่
 ให้ความรักความอบอุ่น ทำกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ให้กับลูก เช่น เล่านิทาน เล่าเรื่องจาก
 หนังสือ อ่านหนังสือให้ลูกฟัง ฯลฯ

2. โรงเรียน โรงเรียนมีห้องสมุดที่น่าสนใจ นำเข้าไปอ่าน ครูและบรรณารักษ์จัดกิจกรรม
 ส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ทำให้เด็กอยากเข้าไปเรียน ไปอ่าน และอยากร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูและ
 บรรณารักษ์จัดขึ้น เช่น เล่านิทาน จัดนิทรรศการ ประกวดการเล่านิทาน แข่งขันตอบปัญหา ใ้ว่าที่
 แสดงละคร สันทนาการเรื่องหนังสือ ฯลฯ

ทั้งบ้าน โรงเรียน และชุมชน ควรให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นการสร้างนิสัยรักการอ่านให้เด็กทั้งสิ้น (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2542, หน้า 86)

กรมวิชาการ (2542, หน้า 219) ได้อธิบายไว้ว่า ครูเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ในฐานะที่เป็นครู ครูจะต้องหาวิธีการที่จะส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือจนติดเป็นนิสัย กล่าวคือ ให้เป็นนักอ่านมีเวลาว่างต้องหยิบหนังสือขึ้นมาอ่านและอ่านอย่างเต็มใจ ไม่ต้องมีใครมาบังคับ ถ้าเราสามารถปลูกฝังเด็กให้เป็นนักอ่านได้ ก็เชื่อได้ว่า เด็กจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้สมบูรณ์ขึ้น ดังนั้น ครูจึงต้องหาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ ครูควรส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือนอกเหนือไปจากบทเรียน เพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการอ่านกว้างขวางพอที่จะให้เด็กเกิดนิสัยรักหนังสือนอกเหนือไปจากบทเรียน เพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการอ่านกว้างขวางพอที่จะทำให้เด็กเกิดนิสัยรักหนังสือ และรักการอ่านได้ การส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กมีความสำคัญไม่น้อย เพราะนอกจากจะทำให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านแล้วยังทำให้เด็กมีประสบการณ์ในการอ่านกว้างขวางและเกิดทักษะในการอ่านมากขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูบรรณารักษ์ ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ปกครอง ควรเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการอ่าน และจัดให้มีการส่งเสริมการอ่านขึ้นในโรงเรียน

ครูอาจารย์ทุกคนในโรงเรียนควรถือเป็นหน้าที่ที่จะกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาของแต่ละวิชา เพื่อส่งเสริมเรียนรู้ของนักเรียนให้ครบถ้วน ทั้งพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัยและทักษะกระบวนการของแต่ละรายวิชาที่ครูรับผิดชอบจะช่วยให้ นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้และมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน ตลอดจนสามารถบูรณาการเนื้อหา และทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณค่า ทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนมีความหมาย มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน สามารถใช้กระบวนการอ่านไปเป็นเครื่องมือในการสร้างองค์แห่งความรู้และเป็นการศึกษาเพื่อชีวิตอย่างแท้จริง ทำให้เป็นคนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและครูวิธีการแก้ปัญหาของสังคมได้อย่างแท้จริง การคาดหวังว่าครูที่สอนภาษาไทยจะต้องรับผิดชอบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพียงฝ่ายเดียวย่อมเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องนัก การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องเริ่มต้นที่ การส่งเสริมการอ่าน ครูอาจารย์ต้องให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง

อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยจะต้องเป็นหลักที่จะรับผิดชอบการฝึกฝนทักษะการอ่านให้กับนักเรียน โดยฝึกให้อ่านตั้งแต่อ่านเอาเรื่อง อ่านจับใจความ จนถึงการอ่านตีความ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านจะช่วยส่งเสริมด้านการอ่านให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนอยากอ่านหนังสือ สนใจการอ่าน และรักการอ่าน โดยครูอาจารย์อาจจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลายตามความสนใจหรือความสมัครใจของนักเรียน

ศรีรัตน จิงกลั่นจันทร์ (2538, หน้า 41-43) ระบุว่านิสัยการอ่านไม่สามารถเกิดขึ้นได้เอง โดยธรรมชาติ จำเป็นจะต้องสร้างขึ้น โดยเปรียบเทียบว่าคล้ายกับการปลูกต้นไม้ การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านต้องเริ่มต้นตั้งแต่อายุยังน้อย ๆ โดยเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ และความพร้อมในการอ่านให้แก่เด็กก่อน ด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอ ส่งเสริมให้ร่างกายและสติปัญญาพัฒนาไปตามลำดับขั้น โดยผู้เป็นบิดามารดา และครอบครัวจัดเป็นองค์ประกอบเบื้องต้นที่จะปลูกฝังและให้การสนับสนุนนิสัยการอ่านแก่บุคคล สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เคยมีรับสั่งถึงเหตุจูงใจในการอ่านของพระองค์ท่านว่า โชคดีที่เกิดในครอบครัวที่รักการอ่าน สามารถหาหนังสืออ่านได้และถูกฝึกมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ให้รักการอ่านและรู้จักค้นคว้า และที่ทรงรักการอ่านจนทุกวันนี้ เนื่องจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงอ่านให้ฟังมาแต่ทรงพระเยาว์

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า 4-5) ได้เสนอขั้นตอนกระบวนการสร้างนิสัยไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นรับรู้ (สังเกต)
2. ขั้นวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ
3. ขั้นสร้างแนวปฏิบัติที่เหมาะสม
4. ขั้นลงมือปฏิบัติ
5. ขั้นชื่นชมต่อการปฏิบัติ

นอกจากนั้น ยังเสนอแนะอีกว่ากระบวนการในการพัฒนานิสัยจะต้องใช้เวลาต่อเนื่องยาวนาน ทั้งในและนอกเวลาเรียน ในการแนะนำต้องแสดงออกด้วยความรัก ความเมตตา เอื้ออาทร จริงใจ ไม่ใช่วิธีเคร่งครัด เข้มงวด ควบคุม เผด็จการลงโทษ ทั้งทางวาจาและทางกาย จึงจะประสบผลอย่างถาวร ในด้านการประเมินอาจใช้วิธีการสังเกตว่า เมื่อผู้เรียนอยู่ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง จะตอบสนองในทางที่คืออย่างคงเส้นคงวาเป็นอัตโนมัติโดยไม่ต้องมีใครสั่ง

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน (2545, หน้า 43) ระบุว่า การอ่านจะเกิดขึ้นได้อย่างคงทน เป็นนิสัย เพราะสาเหตุดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมายในการอ่าน
2. มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่านและวัสดุที่อ่าน

ส่วนปัจจัยทางลบ ได้แก่ ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ชอบเนื้อหา ไม่ชอบอุปกรณ์การอ่าน เป็นต้น

ถึงแม้ว่านิสัยการอ่านจะเป็นสิ่งที่สมควรจะต้องปลูกฝังแต่อายุยังน้อย ก็ได้หมายความว่า จะกระทำไม่ได้ในวัยที่สูงขึ้น ในต่างประเทศก็ยังมีกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

ในกลุ่มผู้ใหญ่ที่ขาดโอกาสศึกษาในระบบ เช่น กลุ่มผู้พิการ เป็นต้น นักศึกษาระดับอุดมศึกษา แม้ว่าจะผ่านพ้นวัยเด็กมาแล้วก็ตาม แต่โอกาสที่จะพัฒนานิสัยการอ่านก็ยังมียู่อยู่มาก

แม้นมาต ชาวลิต (2545, หน้า 6-15) ได้เสนอว่า ในระดับอุดมศึกษา อาจารย์ ผู้สอน สามารถพัฒนานิสัยการอ่านด้วยวิธีต่าง ๆ คือ

1. กำหนดรายชื่อหนังสือที่นักศึกษาจะต้องอ่าน
2. แนะนำหนังสือที่ต้องอ่านให้นักศึกษารู้ว่า คือ อย่างไร ใครแต่ง
3. การออกข้อสอบจากเรื่องที่กำหนดหรือแนะนำให้อ่าน
4. อ่านแล้วทำบรรณนิทัศน์นำเสนอหน้าห้อง

สอดคล้องกับข้อเสนอของ ศรีสุดา จริยากุล (2545, หน้า 37-41) ระบุถึงวิธีปลูกฝังนิสัยรักการอ่านไว้ ดังนี้

1. จูงใจให้เกิดความอยากอ่าน เช่น การแนะนำหนังสืออย่างย่อหรือบางส่วน
2. เลือกหนังสือที่ตรงกับรสนิยมของนักเรียน นักศึกษา
3. จัดหาหนังสือวารสาร นิตยสาร ไว้ในห้องเพื่อให้นักศึกษายืม
4. ชวนคุยเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่มีอยู่กับหนังสือนั้น ๆ
5. แนะนำให้มีการสะสมหนังสือหลาย ๆ ประเภท
6. ใช้เกมหรือการทายที่นำมาจากหนังสือ

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2540, หน้า 26-32) ระบุว่า แนวทางส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มิใช่เป็นเรื่องที่กระทำได้ง่าย เพราะมีอิทธิพลจากองค์ประกอบต่าง ๆ หลายประการ คือ

1. ระดับสติปัญญา
2. ความพร้อม
3. แรงจูงใจ
4. สภาพร่างกาย
5. สภาพอารมณ์
6. สภาพแวดล้อมที่บ้านและโรงเรียน
7. สำนักพิมพ์และสื่อมวลชน

ส่วน อรพรรณ สุขสมัย (2541, หน้า 73-77) กล่าวว่า นิสัยการอ่านควรปลูกฝังมาแต่เยาว์วัย แต่ถึงแม้ว่าจะมาสร้างนิสัยรักการอ่านเมื่อโตเป็นผู้ใหญ่ก็มีใช้เรื่องเสียหาย แต่อย่างไร วิธีการเชิงเสนอแนะ ได้แก่

1. อ่านยามว่าง เช่น เวลา 5.00-6.00 น., 12.00-13.00 น., 18.00-20.00 น.
2. อ่านหนังสือหลาย ๆ ประเภท

ส่วน วิชนี ศีลตระกูล (2546, หน้า 28-31) สรุปผลการประชุมผู้แทนสมาชิกประเทศ กลุ่มเอเชียแปซิฟิก จำนวน 22 คน 17 ประเทศ ซึ่งศูนย์วัฒนธรรมแห่งเอเชียของยูเนสโก (ACCU) เป็นผู้จัด มีประเด็นสำคัญ ที่สมควรพิจารณาประกอบการพัฒนารูปแบบเสริมสร้างนิสัยการอ่าน สำหรับนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาได้ คือ

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านโดยแยกจากการเรียนภาษา
2. จัดกิจกรรมและวิธีการใหม่ ๆ
3. แนะนำวารสาร

นอกจากนั้น ประเด็นการคัดเลือกวัสดุการอ่าน ควรเลือกวัสดุที่ดึงดูดความสนใจ จัดภาพน่าสนใจ จัดให้มีห้องสมุดในชั้นเรียน ในบ้าน หอพัก จัดตั้งสโมสรหนังสือ เป็นต้น เนื่องจากนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาต้องอ่านหนังสือมาก ทุกสาขาวิชาทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ศิริรัตน์ เิงกลินจันทร์ (2538, หน้า 157-159) ยังได้เสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาไว้อีกบางประการ คือ

1. เน้นการฝึกการอ่าน ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เป็นวิชาพื้นฐานในปีแรก ร่วมกับวิชาการใช้ห้องสมุด
 2. จัดสถานที่สำหรับอ่านให้สวยงาม สงบเงียบ สะอาด สะดวกใช้ สบายใจ
 3. อาจารย์ผู้สอนเน้นให้นักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
 4. อาจารย์ให้รายชื่อหนังสือ แนะนำหนังสือให้ทราบว่าคืออะไร ผู้แตงน่าสนใจเพียงใด
- ทำไมจึงต้องอ่าน ให้นักศึกษาทำบัตรบรรณนิทัศน์นำเสนอหน้าห้องเรียนด้วยปากเปล่า ให้เพื่อนร่วมชั้นฟัง

ชุดิมา สัจจามันท์ (2545, หน้า 16-18) ได้นำเสนอข้อคิด กิจกรรมพัฒนานิสัยการอ่านไว้ น่าสนใจหลายกิจกรรม เช่น

1. แข่งขันการอ่านในเวลาที่กำหนด
2. เสนอหนังสือที่นักศึกษาสนใจ
3. แต่งแฟนซี มีสาระ เช่น แต่งตัวเป็นขุนพลในหนังสือพาหุรัดตัวละครจากหนังสือ
4. กิจกรรมเพียงคืนเดียว
5. ประกาศนียบัตรรับรองความสามารถการอ่าน
6. เชิญนักเขียน จิตรกร นักข่าว บรรณาธิการมารับประทานอาหารกับนักศึกษาอ่านงานของท่านผู้มีเกียรติ
7. นักศึกษาเป็นสมาชิกชมรมการอ่าน จัดกิจกรรม เชิญนักศึกษาผู้ใหญ่มาร่วมงาน

ถวัลย์ มาสจรัส (2545, หน้า 27-28) ได้นำเสนอข้อเสนอแนะขององค์กร UNESCO ว่าด้วยการส่งเสริมนิสัยการอ่านไว้ดังนี้

1. การปลูกฝังให้เกิดความรักหนังสือ
 - 1.1 สร้างครู อบรมให้ครูรักการอ่าน
 - 1.2 ให้รางวัลหรือกำลังใจ
 - 1.3 ตั้งชมรมการอ่าน
 - 1.4 แลกหนังสือพิมพ์
 - 1.5 มอบหนังสือเป็นรางวัล
 - 1.6 รักษาและพัฒนาทักษะการอ่านได้ดียิ่งขึ้น
2. หาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหนังสือและการอ่าน
 - 2.1 ศึกษาลักษณะนิสัยของผู้อ่าน
 - 2.2 ศึกษาผู้เรียนว่าอะไร คือ แรงกระตุ้นให้เกิดความต้องการที่จะอ่าน
 - 2.3 ส่งเสริมการวิจัยของนักศึกษาในกระบวนการรักหนังสือ เชื่อมสำนักพิมพ์
3. นำหนังสือสู่ประชาชน
 - 3.1 จัดนิทรรศการในโรงเรียนเกี่ยวกับผู้เขียน ตัวละครหรือแนวคิด วิพากษ์วิจารณ์
 - 3.2 รวบรวมผลงานเขียน แปล ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาในห้องสมุด
 - 3.3 ส่งเสริมการผลิตและแจกเอกสารที่มีประโยชน์ เช่น สุขภาพ เกษตร การท่องเที่ยว
 - 3.4 จัดทำหนังสือพิมพ์วารสาร

ส่วน วิจิตร ศรีสะอาด (2524 อ้างถึงใน กรมวิชาการ, 2544, หน้า 480) เสนอแนะว่าการจะพัฒนานิสัยการอ่านจำเป็นต้องเน้นการพัฒนาที่ระบบการอ่าน พัฒนาสื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้อ่านและวัตถุประสงค์การอ่าน

ขวัญฤดี อัครวาณิชชัย (2538, หน้า 31-32) เสนอว่า การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน จำเป็นต้องทำกันตั้งแต่ยังเด็ก โดยผู้ปกครองผู้ใหญ่ในบ้าน ครู-อาจารย์ ตลอดจนสื่อมวลชนต่าง ๆ ช่วยกันส่งเสริม เมื่อเจริญวัยขึ้นมา ก็ยังต้องพยายามรักษานิสัยที่ดีนี้ไว้ เพื่อจะได้เป็นนักอ่านที่มีความสามารถต่อไป ในวัยแรกเริ่มอ่าน ผู้ใหญ่อาจสร้างความสนใจเรื่องราวในหนังสือด้วยภาพเล่าเรื่องประกอบภาพ อ่านนิทานแล้วนำมาเล่า ชวนสนทนาถึงหนังสือเล่มหนึ่งเล่มใด สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กสนุกที่จะได้ชมภาพ ได้ฟังเรื่องเล่า ได้สนทนาถึงเรื่องที่ได้อ่านแล้ว และการกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกปรารถนาที่จะอ่านหนังสือต่อไป นอกจากนั้นในระยะแรกควรอ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัยและรสนิยมของตนเอง เพื่อจะได้เกิดความรู้สึกรักและพอใจที่จะอ่านหนังสือที่ชอบเสียก่อน แล้วค่อยขยายวงกว้างออกไปอ่านหนังสือประเภทอื่น ๆ ด้วย ในระยะที่ศึกษาสูงขึ้น

ตามลำดับ นักศึกษาควรได้รับการปลูกฝังให้รักการอ่าน โดยตนเองต้องเป็นผู้พยายามปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เช่น อ่านแล้วนำเรื่องมาเล่าต่อ ขณะที่อ่านควรบันทึกชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง แนวคิดสำคัญของเรื่องและคุณค่า ลงบัตรทุกครั้ง
2. เข้าร่วมกิจกรรมอ่านออกเสียง อ่านบทร้อยกรอง ร้อยแล้ว ความเรียง เช่น อ่านข่าว เพื่อเพิ่มทักษะการอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเว้นวรรคตอน และการอ่านคำควบกล้ำ ขณะที่อ่านควรจะใช้น้ำเสียงมีชีวิตชีวา เป็นไปตามเนื้อหาที่อ่าน การอ่านหนังสือให้ผู้อ่านหนังสือไม่ออกและคนชราฟัง เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่ได้ทั้งความสุข ความรู้และทักษะการอ่าน
3. สะสมข้อความดี ๆ ที่อ่านพบไว้ใช้ใน โอกาสที่เหมาะสม สาระสำคัญของเรื่อง ความคิดเห็นของผู้อ่าน
4. บันทึกผลการอ่านทุกครั้งที่อ่าน นับตั้งแต่ที่มาของหนังสือ สาระสำคัญของเรื่อง ความคิดเห็นของผู้อ่าน
5. อ่านหนังสือให้มากและรู้จักเลือกหนังสือที่มีคุณค่า เพิ่มพูนความรู้และคุณธรรมของตนเองอยู่เสมอ
6. สร้างบรรยากาศการอ่านให้เป็นที่น่าพึงพอใจ หาที่นั่งสบาย อากาศดี แสงสว่างพอเพียงและไม่มีเสียงรบกวน
7. พยายามอ่านหนังสือทุกวันทั้งหนังสือประเภทที่ชอบและข่าวสารต่าง ๆ หนังสือพิมพ์ที่ช่วยให้ผู้อ่านทันโลก
8. ฟังฟังเพราะการฟังเป็นพื้นฐานของการอ่าน ถ้าฟังการถกเถียงวิจารณ์เรื่องที่เรากำลังอ่าน ก็จะช่วยให้เข้าใจและมีทัศนคติต่อเรื่องที่กำลังอ่านกว้างขวางขึ้น
9. ประสบการณ์ในชีวิต การเป็นพหูสูตร คือ ได้ฟังมาก เห็นมาก ก็มีผลช่วยให้อ่านหนังสือได้เข้าใจและลึกซึ้ง นอกจากนี้ควรใช้หนังสือให้เป็นประโยชน์ คือ นำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการทำงานของแต่ละคนให้ดียิ่งขึ้น
10. เมื่อจิตใจซึมเซา ท้อแท้ เบื่อหน่าย สมองทำงานหนัก ควรอ่านหนังสือประเภทขยัน หนังสือประเภทที่ให้ความเพลิดเพลินทางปัญญาและอารมณ์ หนังสือที่ชี้ชวนดูโลกในแนวใหม่ หรือให้สัจธรรมจะช่วยขจัดความรู้สึกอันไม่พึงปรารถนาเหล่านั้นได้ และช่วยให้จิตใจเข้มแข็ง กระปรี้กระเปร่า เห็นความงามในชีวิต ช่วยให้กำลังใจเข้มแข็ง และรู้สึกรักการอ่านเพราะตระหนักว่าการอ่านช่วยให้มีความสุขได้

11. เมื่อตอบคำถามหรือสนองความอยากรู้อยากเห็นของคนได้ได้ด้วยวิธีอื่น ๆ ที่เหมาะสม ควรอ่านหนังสือเพื่อคำตอบเหล่านั้น เมื่ออ่านไปมาก ๆ ก็จะพบคำตอบ ทำให้เป็นผู้รักการอ่าน เพราะรู้ว่าเมื่ออ่านก็ต้องไปพบคำตอบที่ต้องการ

12. เมื่ออ่านหนังสือและพัฒนาการอ่านจนถึงขั้นแตกฉานก็จะเกิดความรู้สึกรักที่จะอ่านหนังสือให้มาก ๆ ขึ้น การอ่านได้มาก ๆ ก็ต้องฝึกอ่านเร็ว การอ่านได้เร็วจะต้องมีสมาธิแน่วแน่ในการอ่าน ได้ความรู้นำไปปฏิบัติก็จะช่วยพัฒนาการอ่าน ได้มากยิ่งขึ้น

ศรีรัตน์ เิงกลิ่นจันทร์ (2538, หน้า 34) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้คนไทยขาดนิสัยรักการอ่าน สรุปได้ดังนี้

1. ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน
2. ปัญหาการอ่าน
3. วัสดุการอ่าน
4. ขาดการกระตุ้นและส่งเสริมให้มินิสัยรักการอ่าน
5. ความบกพร่องทางร่างกาย
6. ความสามารถทางสมอง
7. ความพร้อมที่จะเรียนอ่าน
8. สภาพอารมณ์
9. สภาพเศรษฐกิจ
10. อิทธิพลจากสื่ออื่น ๆ

สาเหตุที่คนไทยไม่มีนิสัยรักการอ่าน (อภิญชลิต พุทธมาตย์, 2531, หน้า 8-9) สรุปได้ดังนี้

1. หนังสือและเอกสารต่าง ๆ มีอยู่ไม่เพียงพอกับการค้นคว้าหาความรู้
2. กิจกรรมการเรียนการสอนของครูไม่เอื้ออำนวยต่อการฝึกนิสัยรักการอ่าน
3. หนังสืออ่านสำหรับเด็กเป็นเอกสารที่สำคัญที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านยังไม่สามารถผลิตออกมาเพียงพอกับความต้องการของเด็กและยังมีราคาแพงอยู่
4. พื้นฐานการศึกษาทำให้ไม่เกิดนิสัยรักการอ่าน
5. สถานที่สำหรับส่งเสริมการอ่านมีอยู่จำนวนน้อย
6. ผู้ผลิตหนังสือยังเล็งเห็นเรื่องของธุรกิจการค้า ทำให้ราคาหนังสือสูง ผู้มีรายได้น้อยจึงไม่สามารถจัดหาให้ลูกหลานของตนอ่านได้

จากสาเหตุดังกล่าว จะเห็นได้ว่าทุกคนต้องมีส่วนร่วมที่จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ซึ่งจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความหมายของ การปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ไว้ว่า หมายถึง การสร้างนิสัยให้กับนักเรียนในการใฝ่รู้ใฝ่เรียนแต่การอ่านและอ่านจนเคยชิน อ่านจนเป็นนิสัย แม้บางครั้งจะมีปัญหาและอุปสรรคต่อการอ่านบ้างก็ไม่ย่อท้อ และไม่ปล่อยเวลาว่างไปกับกิจกรรมอื่นใดนอกจากการอ่าน โยเน้นการปลูกฝังเพื่อพัฒนาระบบการอ่าน และพัฒนาสื่อที่เหมาะสมกับนักเรียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอ่าน

ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

การส่งเสริมการอ่านในครอบครัว

ครอบครัวถือเป็นสถาบันที่มีความสำคัญที่สุด ในการที่น่าจะมีส่วนส่งเสริมให้นักเรียน มีพฤติกรรมในการรักการอ่าน มากกว่าโรงเรียน มากกว่าเพื่อน เพราะถือว่าเวลาส่วนใหญ่เด็กจะใกล้ชิดและมีเวลาอยู่กับครอบครัวมากที่สุด จึงน่าจะเป็นส่วนสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมรักการอ่านของนักเรียน

นิตยา ประพุดติกิจ (2538, หน้า 10) ได้กล่าวถึง ครอบครัวเป็นหน่วยที่ เล็กที่สุดในชุมชน แต่มีบทบาทที่ยิ่งใหญ่ในการส่งเสริมการอ่านให้แก่บุตรหลาน เพราะช่วง 0-3 ขวบแรก ส่วนใหญ่เด็กจะอยู่กับ พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ต่อจาก 2 ขวบ อาจจะไปเข้าศูนย์รับเลี้ยงเด็ก หรือโรงเรียนอนุบาล ผู้ใหญ่ในครอบครัวจึงมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมการอ่าน นับตั้งแต่ เริ่มให้เด็ก มีประสบการณ์กับตัวอักษรง่าย ๆ การออกเสียงสมาธิต่าง ๆ การสร้างบรรยากาศการอ่าน ในครอบครัว เริ่มตั้งแต่การสัมผัส การเล่านิทาน การอ่านการ ได้ดู เป็นการเตรียมความพร้อมไปสู่ การอ่านที่สมบูรณ์ ซึ่งเด็กวัย 0-3 ขวบ เป็นช่วงที่เราจะพัฒนาความฉลาดอารมณ์ของเด็กได้ดีที่สุด สัมผัสของพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย จะเป็นสัมผัสที่อบอุ่นของบุตรหลาน การให้ลูกหลานนั่งดักแล้วเล่า นิทาน พูดคุย เป็นความอบอุ่นที่ลูกต้องการ พร้อมทั้งจะรับทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้ใหญ่จัดให้ ซึ่งควรทำ ทุกวันอย่างน้อยวันละ 10 นาที

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, หน้า 2) ได้กล่าวถึง สภาพแวดล้อม เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นสมาชิกในครอบครัวให้ความสำคัญกับการอ่าน มีการส่งเสริม การอ่านเด็กก็จะรู้คุณค่าของการอ่านและอ่านได้ดี เพราะ ได้พบเห็นและมีกิจกรรมการอ่าน เป็นประจำ นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการอ่านของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ อันจะทำให้พัฒนาการทางการอ่านดีเป็น ไปตามลำดับและต่อเนื่อง

จากข้อความข้างต้น จะเห็นว่า การส่งเสริมการอ่านในครอบครัวเป็นสาเหตุโดยตรง ต่อกับพฤติกรรมรักการอ่านของนักเรียน เพราะความสนใจ เอาใจใส่ ความใกล้ชิดจะเป็น ตัวกระตุ้นความสนใจในการอ่านของเด็กได้เป็นอย่างดี ยิ่งถ้าหากผู้ปกครองคอยสนับสนุน ส่งเสริม

ให้นักเรียนอ่านมากเท่าไร นักเรียนก็จะอ่านหนังสือเพิ่มมากขึ้น เมื่อนักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน
ในวัยเด็กก็จะทำให้เป็นผู้มีนิสัยใฝ่รู้และใฝ่เรียน

การส่งเสริมการอ่านของกลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนถือว่าเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลกับนักเรียนอย่างยิ่ง หากเพื่อนที่ดีชักนำพาไปในสิ่งที่
ดีก็จะมีอิทธิพลไปในทางที่ดีต่อเด็ก ดังนั้น กลุ่มเพื่อนจึงน่าจะมีผลต่อการอ่านของนักเรียน

สุจิตตรา จรจิต (2546, หน้า 98) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านของนักศึกษาใน
สถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ของประเทศไทย พบว่า โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์โดยตรงและสามารถ
พยากรณ์ได้ดีที่สุด คือ กลุ่มเพื่อน เพราะกลุ่มที่ศึกษานั้นเป็นกลุ่มของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
การเรียนอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม มีการศึกษาค้นคว้าทำงานเป็นกลุ่มจะมีมากขึ้น

ไพจิตร สายจันทร์ (2548, หน้า 98) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ พบว่า การส่งเสริมการอ่าน
จากเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทั้งนี้ เพราะ
กลุ่มเพื่อนถือว่ามีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดเมื่ออยู่โรงเรียน โรงเรียนจึงควรจัดกิจกรรม
ที่ส่งเสริมการอ่านให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรมเป็นกลุ่ม ทำงานเป็นทีมและศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่มด้วย

การส่งเสริมการอ่านของครูและโรงเรียน

สำหรับครูและโรงเรียนนั้น โดยปกติบรรณารักษ์ภายในโรงเรียนก็ส่งเสริมพัฒนาการ
ทางสังคมอยู่แล้วเป็นอันมาก แต่ถ้าหากครูจะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กทุกคนได้มีโอกาส
เข้าร่วมในกิจกรรมทางสังคมก็ยิ่งจะมีประโยชน์มากขึ้น ทั้งนี้ เพราะว่าเด็กบางคนชอบมีนิสัย
ไม่ชอบกิจกรรมทางสังคมชอบเก็บตัวอยู่คนเดียว ปรับตัวไม่ได้ เด็กเหล่านี้ หากครูไม่ให้ความ
ช่วยเหลือแล้ว เด็กจะไม่มองงามในทางสังคม อันจะส่งผลไปถึงพัฒนาการทางภาษาด้วย
ครูและโรงเรียนอาจช่วยจัดกิจกรรมทางสังคมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กได้
โดยการจัดกิจกรรมให้เด็กได้ร่วมกันทำงานกลุ่ม จัดทัศนศึกษาในบริเวณ โรงเรียน จัดทัศนศึกษา
นอกสถานศึกษา เหล่านี้จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมเร็วขึ้น (ศรีรัตน์ เจริญจันทร์, 2542,
หน้า 27)

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542, หน้า 86) ได้กล่าวถึงองค์การที่มีบทบาทในการสร้างนิสัย
รักการอ่านโรงเรียน โรงเรียนมีห้องสมุดที่น่าสนใจ นำเข้าไปอ่าน ครูและบรรณารักษ์จัดกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่านต่าง ๆ ทำให้เด็กอยากเข้าไปเรียน ไปอ่าน และอยากร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูและ
บรรณารักษ์จัดขึ้น เช่น เล่านิทาน จัดนิทรรศการ ประกวดการเล่านิทาน แข่งขันตอบปัญหา ใ้ว่าที่
แสดงละคร สนทนาเรื่องหนังสือ ฯลฯ

กรมวิชาการ (2542, หน้า 219) ได้อธิบายไว้ว่า ครูเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ในฐานะที่เป็นครู ครูจะต้องหาวิธีการที่จะส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ จนคิดเป็นนิสัย กล่าวคือ ให้เป็นนักอ่านมีเวลาว่างต้องหยิบหนังสือขึ้นมาอ่านและอ่านอย่างเต็มใจ ไม่ต้องมีใครมาบังคับ ถ้าเราสามารถปลูกฝังเด็กให้เป็นนักอ่านได้ ก็เชื่อได้ว่า เด็กจะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้สมบูรณ์ขึ้น ดังนั้น ครูจึงต้องหาวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กรักการอ่านหนังสือ ครูควรส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือนอกเหนือไปจากบทเรียน เพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการอ่านกว้างขวางพอที่จะทำให้เด็กเกิดนิสัยรักหนังสือนอกเหนือไปจากบทเรียน เพื่อให้เด็กได้มีประสบการณ์ในการอ่านกว้างขวางพอที่จะทำให้เด็กเกิดนิสัยรักหนังสือ และรักการอ่านได้ การส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กมีความสำคัญไม่น้อย เพราะนอกจากจะทำให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านแล้วยังทำให้เด็กมีประสบการณ์ในการอ่านกว้างขวางและเกิดทักษะในการอ่านมากขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูบรรณารักษ์ ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ปกครอง ควรเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการอ่าน และจัดให้มีการส่งเสริมการอ่านขึ้นในโรงเรียน

จากข้อความข้างต้น จะเห็นว่า การส่งเสริมการอ่านของกลุ่มเพื่อน ครูและโรงเรียนเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการสร้างนิสัยรักการอ่านนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กลุ่มเพื่อนและครู นับว่ามีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ขณะที่โรงเรียนนั้นถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่รองลงมา จากครอบครัวของนักเรียน โรงเรียนมีการจัดหาสื่อสิ่งพิมพ์ที่ควรสอดคล้องกับวัยของนักเรียน รวมทั้งการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการอ่านของนักเรียนก็จึงทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้และการอ่านของเด็ก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

กรมวิชาการ (2544) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการอ่านของนักเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า สภาพการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มุ่งความสนใจในการอ่านหนังสือถึงร้อยละ 97 โดยให้เหตุผลในการอ่านเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน และชอบอ่าน สำหรับหนังสือที่นักเรียนประถมศึกษาชอบอ่านและอ่านในชีวิตประจำวัน ได้แก่ หนังสือเรียน หนังสือการ์ตูน นิทาน และหนังสือประเภทศิลปะ กีฬา ดนตรี สถานที่ที่ชอบไปอ่านมากที่สุด คือ ห้องสมุด โรงเรียนและบ้าน อุปสรรคในการอ่าน คือ นักเรียนต้องช่วยทำงานบ้าน มีการบ้านมาก และหาหนังสือที่ดูใจอ่านไม่ได้ นอกจากนี้ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านของเด็กระดับประถมศึกษา คือ การบริการของห้องสมุดเปิดในเวลาจำกัดและไม่มีหนังสือที่ต้องการ การจัดกิจกรรมส่งเสริม

การอ่านมีช่วงเวลาจัดไม่เหมาะสมและนักเรียนไม่มีส่วนร่วมกิจกรรม กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่นักเรียนประถมศึกษาต้องการให้ครูจัดมากที่สุด คือ การเล่านิทานและการแนะนำหนังสือ ส่วนสภาพการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีความสนใจในการอ่านหนังสือมากถึงร้อยละ 94.99 โดยมีเหตุผลในการอ่านเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลิน ช่วยเพิ่มพูนความรู้และชอบอ่าน สำหรับหนังสือที่ชอบอ่านมากที่สุด คือ หนังสือการ์ตูน นิทาน หนังสือพิมพ์ และหนังสือเรียน แต่หนังสือที่อ่านในชีวิตประจำวัน คือ หนังสือเรียน หนังสือพิมพ์ และหนังสือการ์ตูน นิทาน สถานที่ที่ชอบไปอ่านหนังสือมากที่สุด คือ บ้านและห้องสมุด โรงเรียน อุปสรรคในการอ่าน คือ มีการบ้านมาก ต้องช่วยทำงานบ้านและอ่านหนังสือแล้วไม่เข้าใจ และพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา คือ การบริการของห้องสมุดไม่มีหนังสือที่ต้องการและห้องสมุดเปิดในเวลาจำกัด การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านไม่น่าสนใจ และช่วงเวลาจัดไม่เหมาะสม กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่นักเรียนมัธยมศึกษาต้องการให้ครูจัดมากที่สุด คือ การแนะนำหนังสือและการจัดนิทรรศการหนังสือในด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมอยู่เป็นประจำ กิจกรรมที่ครูประถมศึกษาจัดขึ้นเรียงจากมากไปหาน้อย คือ การเล่าเรื่องในหนังสือให้นักเรียนฟัง การแนะนำการอ่านและการแนะนำหนังสือที่น่าสนใจ ส่วนกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ครูมัธยมศึกษาจัดขึ้น คือ การจัดป้ายวิชาการหรือป้ายนิเทศ การแนะนำการอ่าน และการประกวดเขียนเรียงความหรือบทความ ส่วนปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมที่ครูประถมศึกษามีมากที่สุด คือ ขาดงบประมาณ รองลงมา คือ ขาดผู้ช่วยเหลือ ส่วนการมอบหมายให้นักเรียนไป อ่านหนังสือหรือนำหนังสือจากห้องสมุดมาให้ นักเรียนค้นคว้า ทั้งครูประถมศึกษาและครูมัธยมศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ทำเป็นประจำ

สุทธิสานต์ ชุ่มวิจารณ์ (2559, หน้า 66) การรู้การอ่านเป็นทักษะสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ เป็นทักษะเบื้องต้นที่ใช้สำหรับการเรียนรู้และพัฒนาให้นักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ทักษะอื่น ๆ ระดับสูงต่อไป โดยประเทศที่มีเศรษฐกิจสถานะของครอบครัวโดยรวมสูงจะมีการรู้การอ่านโดยรวมของประเทศสูงตามไปด้วย อย่างไรก็ตามข้อค้นพบเกี่ยวกับพัฒนาการของการรู้การอ่านยังขาดงานวิจัยที่สนับสนุนเท่าที่ควร ทำให้ขาดทิศทางที่ชัดเจนสำหรับดำเนินการเชิงนโยบายเพื่อเพิ่มการรู้การอ่านของประเทศได้ การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและวิเคราะห์โมเดลสมการ โครงสร้าง โฉงพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝงของอิทธิพลของการเป็นสมาชิกในกลุ่มประเทศ OECD ที่ส่งผลไปยังการรู้การอ่านของนักเรียน โดยมีปีการศึกษาของผู้ปกครองและทรัพย์สินที่บ้านของนักเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์นำมาจากฐานข้อมูลของ PISA ในช่วง 3 ครั้งที่ผ่านมา คือ ปี ค.ศ. 2006 2009 และ 2012 โดยเก็บข้อมูลจากตัวอย่างเป็นนักเรียนอายุ 15 ปี ทั้งสามช่วงคิดเป็นจำนวน 1,400,198 ตัวอย่าง จาก 79 ประเทศ การวิเคราะห์

ในการวิจัยครั้งนี้มีหน่วยการวิเคราะห์เป็นประเทศจึงมีการรวมตัวแปรจากหน่วยตัวอย่างระดับคน เป็นประเทศด้วยการหาค่าเฉลี่ย ผลการวิเคราะห์ในเบื้องต้นด้วยสถิติ Repeated measure ANOVA พบว่า ค่าเฉลี่ยของปีการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครอง และการรู้การอ่านมีความแตกต่างกันในแต่ละปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีแบบแผนพัฒนาการเป็นเส้นตรงส่วนค่าเฉลี่ยของทรัพย์สินที่บ้าน ของนักเรียนไม่มีความแตกต่างกันจึงพัฒนาเป็นโมเดลโค้งพัฒนาการที่มีตัวแปรแฝง โดยกำหนดให้ ตัวแปรที่มีพัฒนาการทั้งสองตัวแปรมีพัฒนาการเป็นเส้นตรง และรวมตัวแปรที่ไม่มีพัฒนาการ ด้วยค่าเฉลี่ย เนื่องจาก โมเดลที่พัฒนาขึ้นไม่สามารถวิเคราะห์ด้วยการประมาณค่าแบบความควรจะเป็นสูงสุดได้ จึงใช้การวิเคราะห์ด้วยการประมาณค่าแบบเบย์ ผลการวิเคราะห์ พบว่า โมเดลสมการ โครงสร้างที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า Posterior predictive P-value = .360 ที่ Credibility interval = [-20.253, 27.218] ผลการประมาณค่าอิทธิพลในโมเดล พบว่า การเป็นสมาชิกในกลุ่ม OECD ส่งผลต่อค่าตั้งต้นทุกตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดย ทรัพย์สินที่บ้านเป็นตัวแปรส่งผ่านของอิทธิพลของปีการศึกษาของผู้ปกครองไปยังค่าตั้งต้น การรู้ การอ่าน นอกจากนี้ พบว่า ค่าตั้งต้นปีการศึกษาสูงสุดของผู้ปกครองเป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วนของ อิทธิพล จากการเป็นสมาชิกในกลุ่ม OECD ไปยังทรัพย์สินที่บ้านและทรัพย์สินที่บ้านเป็นตัวแปร ส่งผ่านบางส่วนของอิทธิพลของประเทศกลุ่ม OECD ที่ส่งผลไปยังทักษะการรู้การอ่าน ข้อค้นพบ ชี้ให้เห็นว่าการกำหนดนโยบายของประเทศเพื่อพัฒนาการรู้การอ่านของนักเรียนควรพัฒนาในด้ว การสนับสนุนปัจจัยทางบ้าน โดยตรง ซึ่งหากนักเรียนมีความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก ทางบ้านแล้วจะทำให้ทักษะการอ่านสูงขึ้นตามไปด้วย

นอกจากนั้น มีผลงานวิจัยที่สนับสนุนที่ชัดเจนว่า สภาพครอบครัวมีความสัมพันธ์ มีอิทธิพลหรือมีผลต่อการอ่านของเด็ก ได้แก่ ผลวิจัยของ สหทัยา ชินสมบุญ (2529, หน้า 78) ที่ได้ศึกษา พบว่า อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการอ่าน ที่ไม่ใช่หนังสือแบบเรียนในระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ยุทธนา เต่านารี (2545) ได้ศึกษาบริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยในส่วนของ ลักษณะการจัดกิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่จัดส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการใช้ห้องสมุด ได้แก่ กิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรมการแสดงหุ่น กิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือ กิจกรรม การจัดนิทรรศการและกิจกรรมเกมประกอบการอ่าน ผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่ คือ ครู บรรณารักษ์ โดยมีความถี่ในการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นรายเดือน ได้แก่ กิจกรรมการเล่านิทาน กิจกรรมการแสดงหุ่น กิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือ และกิจกรรมการจัดนิทรรศการ

บุญตา นันทะกุล (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านในครอบครัวมากเป็นผู้มีพฤติกรรมรักการอ่านมากกว่านักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมการอ่านในครอบครัวน้อย นักเรียนที่มีการรับรู้บรรยากาศประชาธิปไตยระหว่างครูและนักเรียนมากเป็นผู้มีพฤติกรรมรักการอ่านมากกว่านักเรียนที่มีการรับรู้บรรยากาศประชาธิปไตยระหว่างครูและนักเรียนน้อย นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมกิจกรรมการอ่านในโรงเรียนมาก เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมรักการอ่านมากกว่านักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมกิจกรรมการอ่านในโรงเรียนน้อย นักเรียนที่มีเจตคติต่อการอ่านสูงเป็นผู้มีพฤติกรรมรักการอ่านมากกว่านักเรียนที่มีเจตคติต่อการอ่านต่ำ นักเรียนที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงเป็นผู้มีพฤติกรรมรักการอ่านมากกว่านักเรียน ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่ำ ด้านการค้นหาตัวทำนายพฤติกรรมรักการอ่านของนักเรียน พบว่า เจตคติต่อการอ่าน การส่งเสริมการอ่านในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน ลักษณะการเลือกคบเพื่อนที่เหมาะสม และการส่งเสริมกิจกรรมการอ่านในโรงเรียน สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมรักการอ่านในกลุ่มรวมได้ร้อยละ 57

ถาวร บุบผางษ์ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดสระบุรี ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านความเชื่อในความสามารถของตนเองด้านการส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันของผู้ปกครองด้านการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับตัวแปร ด้านนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในทางบวก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ความเชื่อในความสามารถของตนเอง การส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันของผู้ปกครอง การส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดของโรงเรียนกับนิสัยรักการอ่าน และที่ส่งผลมากที่สุด คือ การส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดโรงเรียน การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของผู้ปกครอง

สุจิตรา จรจิตร (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ ได้แก่ ปัจจัยด้านชีวสังคม ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการอ่าน ตัวพยากรณ์ที่ดี 3 ลำดับแรก คือ กลุ่มเพื่อนการส่งเสริมการอ่านที่บ้าน และการส่งเสริมการอ่านทางสถานศึกษา

สำนักตรวจราชการและติดตามประเมินผล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 9-10) ติดตามผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ใน โครงการ
 “ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
 สยามบรมราชกุมารี เนื่องในมงคลวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา” มีวัตถุประสงค์
 เพื่อติดตามผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ตลอดปี พ.ศ. 2546 ใน 4 ประเด็นหลัก
 คือ การใช้ห้องสมุดของนักเรียน พฤติกรรมการอ่านของนักเรียน หนังสือที่นักเรียนนิยมนำมาอ่านและ
 กิจกรรมเด่นที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ พบว่า การใช้ห้องสมุดของ
 นักเรียนมีค่าเฉลี่ยจำนวนนักเรียนเข้าห้องสมุดโรงเรียนอยู่ที่ 15 คนต่อวัน ซึ่งนักเรียนจะเข้าไปใช้
 ห้องสมุดของโรงเรียนมากที่สุดในเดือนกันยายนมีค่าเฉลี่ย 17 คนต่อวันต่อโรงเรียน โดยมีค่าเฉลี่ย
 จำนวนหนังสือที่นักเรียนอ่านมากที่สุด 34 เล่มต่อวันต่อโรงเรียน ส่วนในเดือนตุลาคมนักเรียน
 เข้าไปใช้ห้องสมุดของโรงเรียนน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ย 5 คนต่อวันต่อโรงเรียน โดยมีค่าเฉลี่ยจำนวน
 หนังสือที่นักเรียนอ่าน 18.34 เล่มต่อวันต่อโรงเรียน ด้านพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนในภาพรวม
 ของนักเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถอ่านหนังสือได้เฉลี่ย
 11 เล่มต่อคนต่อเดือน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาสามารถ
 อ่านหนังสือได้เฉลี่ย 8 เล่มต่อคนต่อเดือน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถอ่านหนังสือ
 ได้เฉลี่ย 11 เล่มต่อคนต่อเดือน และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถอ่านหนังสือได้เฉลี่ย
 14 เล่มต่อคนต่อเดือน ด้านหนังสือที่นักเรียนนิยมนำมาอ่าน พบว่า หนังสือประเภทที่นักเรียนนิยมนำ
 มาอ่านมากที่สุด คือ หนังสืออ่านประกอบ รองลงมา คือ หนังสือการ์ตูน และหนังสือค้นคว้าอ้างอิง
 ส่วนหนังสือที่นักเรียนนิยมนำมาอ่านน้อยที่สุด คือ หนังสือเรื่องสั้นและนิยาย เมื่อจำแนกตามระดับ
 การศึกษา พบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมากที่สุด ระดับมัธยมศึกษา
 ตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายชอบอ่านหนังสืออ่านประกอบมากที่สุด ด้านกิจกรรมเด่น
 ที่โรงเรียนจัดเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ พบว่า กิจกรรมวางทุกงาน อ่านทุกคน
 เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมการประกวดเพื่อการอ่านและ
 การเขียน การแข่งขันเพื่อการอ่านและการเขียน การจัดนิทรรศการ การเล่านิทาน แนะนำ
 หนังสือใหม่ ยอดนักอ่าน ห้องสมุดเคลื่อนที่ หมอภาษา วันสุนทรภู่ และคาราโอเกะ

สำนักตรวจราชการและติดตามประเมินผล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 66-68) ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดและปฏิบัติตามมาตรการ “วางทุกงาน
 อ่านทุกคน” ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ศึกษาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 พบว่า
 1) การใช้ห้องสมุดของนักเรียน ส่วนใหญ่เคยใช้ห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 86.87 ใช้ห้องสมุด
 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 93.26 2) การปฏิบัติตามมาตรการ “วางทุกงาน อ่านทุกคน” นักเรียน

ส่วนใหญ่ อ่านทุกวันตามมาตรการวันละ 10-15 นาที คิดเป็นร้อยละ 80.36 3) ประเภทหนังสือที่เลือกอ่าน นักเรียนส่วนใหญ่เลือกอ่านหนังสือพิมพ์ ความรู้ทั่วไป การ์ตูนและนิทาน โดยนักเรียนส่วนใหญ่เลือกหนังสืออ่านเอง หนังสือที่มีครูเลือกให้อ่านมากกว่านักเรียนเลือกอ่านเอง (ในบางชั้นเรียน) คือ กวีนิพนธ์ และชีวประวัติ

กลีน สระทองเนียม (2552, หน้า 23) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอ่านของนักเรียนมีหลากหลาย เช่น การส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง กลุ่มเพื่อน การส่งเสริมการอ่าน ทางบ้านและการส่งเสริมการอ่านทางสถานศึกษา ดังนั้น การปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน ได้นั้น พ่อแม่ ผู้ปกครองและครูผู้สอนหรือบุคคลที่ใกล้ชิดล้วนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างหรือปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านจึงควรเริ่มต้นจากที่บ้านหรือครอบครัวเนื่องจากครอบครัวถือเป็นสถาบันแรก ที่สำคัญสำหรับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เจตคติและค่านิยมที่ดีให้กับเด็ก โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก ให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมการอ่าน และเมื่อเด็กอยู่โรงเรียน ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อกระตุ้นและจูงใจ ให้เด็กอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อสร้างให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่อง ได้หลายวิธีทั้งที่บ้านและโรงเรียน ดังนั้น ครอบครัวโรงเรียนจึงต้องร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้อ่าน ได้ค้นคว้า เพื่อให้เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน

จากการศึกษาค้นคว้า งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การสร้างนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้นได้นั้น จำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่ยังเล็ก ๆ และผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่านหนังสือด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

James (1978, pp. 118-122) ได้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมการอ่านอย่างเสรี ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพกับการใช้หนังสือนวนิยายจากห้องสมุดของโรงเรียน โดยทดลองกับนักเรียนเป็นเวลา 18 เดือน แล้วเก็บข้อมูลจากบัตรยืมหนังสือนวนิยายจากห้องสมุดของโรงเรียน ผลการทดลองปรากฏว่า วิธีการส่งเสริมให้เกิดการอ่านอย่างเสรี ได้แก่ การบริการแนะนำการอ่าน การพูดเรื่องหนังสือ การแนะนำจากเพื่อนนักเรียน และครูช่วยให้นักเรียนตัดสินใจเลือกหนังสืออ่าน การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดในบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อเชิญชวนให้เข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด

Braeder (1984, pp. 211-215) ได้ศึกษาการเล่าเรื่องหนังสือที่มีต่อการอ่านของนักเรียน โดยทดลองกับนักเรียนชั้นปีที่ 8-12 ที่โรงเรียนมัธยมศึกษาจอห์น คอลิวอร์ในเมืองแวนคูเวอร์

จากกลุ่มตัวอย่าง 440 คน แล้วเล่าเรื่องหนังสือ 18 ชื่อเรื่องแล้ววัดการตอบสนองของนักเรียนจากการเล่าเรื่องหนังสือด้วยแบบสอบถาม 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ความสามารถของนักเรียนและด้านประสิทธิผล ปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่พิจารณาเห็นว่า การเล่าเรื่องหนังสือช่วยให้รู้แหล่งที่จะอ่านหนังสือได้ดีขึ้น การเล่าเรื่องหนังสือสร้างบรรยากาศเป็นกันเองและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับบรรณารักษ์ การเล่าเรื่องหนังสือช่วยให้นักเรียนเพิ่มความสนใจในทุกด้าน การเล่าเรื่องหนังสือช่วยสร้างนิสัยรักการอ่าน

Markelis (2000) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานิสัยรักการอ่านของเด็กอพยพชาวลิทโทเนียนในสหรัฐด้วยการสัมภาษณ์ พบว่า การอ่านมีผลต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ซึ่งในด้านครอบครัว การเรียนในโรงเรียนและแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนานิสัยการอ่านของเด็ก และเด็กจะสามารถพัฒนาการอ่านได้ดีถ้าพ่อแม่ผู้ปกครองบุคคลในครอบครัวให้การเอาใจใส่ดูแลและมีพฤติกรรมอ่านที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กเมื่อเด็กอยู่บ้าน และได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากครูผู้สอนเมื่อเด็กอยู่โรงเรียน

Gersten (2003) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ผู้ใหญ่ไม่ใช่นักอ่านทั้งที่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการอ่าน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เรียนที่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ที่เรียนในหลักสูตรระยะสั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพส่วนบุคคล ผลประโยชน์ที่ได้รับทางสังคมและทางเศรษฐกิจที่ทำให้ผู้เรียนรักการอ่าน 2) เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ที่ไม่ได้พัฒนาตนเองในเรื่องของนิสัยรักการอ่าน 3) เพื่อจะได้ทราบว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการไม่ใช่นักอ่าน และ 4) เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา พัฒนาให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านต่อไป พบว่า มีปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ คือ 1) ครอบครัว ชุมชน และวัฒนธรรม 2) โรงเรียน และ 3) แรงจูงใจในการอ่าน และพฤติกรรมในการอ่านของผู้ปกครองหรือครอบครัวเหล่านี้จะเป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติให้แก่เด็ก นอกจากนี้การจัดประสบการณ์ในโรงเรียนจะส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมอ่านเช่นเดียวกัน ดังนั้น ผู้เรียนจึงควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านทั้งจากครอบครัวและโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศในครั้งนี้ สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของผู้เรียน คือ ครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม โรงเรียน แรงจูงใจในการอ่าน ตลอดจนพฤติกรรมในการอ่านของผู้ปกครองหรือครอบครัวที่เป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติให้แก่เด็ก และยังพบว่า วิธีการส่งเสริมให้เกิดการอ่านอย่างเสรี ได้แก่ การบริการแนะนำการอ่าน การพูดเรื่องหนังสือ การแนะนำจากเพื่อนนักเรียน และครูช่วยให้

นักเรียนตัดสินใจเลือกหนังสืออ่าน การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดในบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อเชิญชวนให้เข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด นอกจากนี้การเล่าเรื่องหนังสือยังช่วยให้นักเรียนเพิ่มความสนใจในทุกด้าน การเล่าเรื่องหนังสือช่วยสร้างนิสัยรักการอ่าน โดยเด็กจะสามารถพัฒนาการอ่านได้ดีถ้าพ่อแม่ผู้ปกครองบุคคลในครอบครัวให้การเอาใจใส่ดูแลและมีพฤติกรรม การอ่านที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กเมื่อเด็กอยู่บ้าน และได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากครูผู้สอน เมื่อเด็กอยู่โรงเรียน

ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาด้านภาษาไทย คุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานที่ 4 และมาตรฐานที่ 5 และการแก้ปัญหาให้นักเรียนอ่านไม่ได้ อ่านไม่คล่อง รวมถึงการสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียน และการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูรรัมย์ เขต 3 ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง นักเรียนใน โรงเรียนต้นแบบการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 มีขั้นตอนการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 79 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 6,682 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3, 2558, หน้า 10)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970, p. 608) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 364 คน หลังจากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา ดังรายละเอียดตามที่แสดงในตาราง 1

ผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหาร โรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และครูผู้รับผิดชอบกิจกรรมการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่มีผลงานระดับประเทศ

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับชั้น

ระดับชั้น	ขนาดโรงเรียน						รวม	
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	571	31	817	44	959	52	2,347	128
มัธยมศึกษาปีที่ 2	568	31	659	36	977	54	2,204	120
มัธยมศึกษาปีที่ 3	569	31	639	35	923	50	2,131	116
รวม	1,708	93	2,115	115	2,859	156	6,682	364

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสม ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือทั้ง 2 ประเภท ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative research)

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

แบบสอบถามตามแนวความคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ดำรงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน คือ

เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแบบของ Likert ปรากฏในแบบสอบถาม ตอนที่ 1-2 มี 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงมาก
- 3 หมายถึง มีความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงน้อย
- 1 หมายถึง มีความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงน้อยที่สุด

2. การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการตรวจเยี่ยมพื้นที่ (Site visit) ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลและสถานศึกษาโดยถามในประเด็นต่อไปนี้ คือ ชื่อผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ชื่อสถานศึกษา ขนาดสถานศึกษา จำนวนนักเรียน และจำนวนครู/ อาจารย์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามปลายเปิด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 5 ข้อ

ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสม ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และประเด็นในการสร้างแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมี 2 ตอน จำนวน 52 ข้อ

1.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข

2. เครื่องมือเชิงคุณภาพ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ที่ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสัมภาษณ์

2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face validity) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

2.4.1	ดร.สมุทรา ชำนาญ	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2.4.2	ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2.4.3	นางทิพยาภรณ์ เวทย์ไธสง	ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 3
วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2.4.4	นายธำรงค์ นนท์ตา	ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 3
วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2.4.5	นายศักดิ์ชัย สมานชาติ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านหนองเสม็ด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 3
วุฒิการศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2.5 การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

2.5.1 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยใช้ค่าสถิติ t -test แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ระดับนัยสำคัญ .05 ประกอบกับหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อคำถามและคะแนนรวมแต่ละตัวแปรของ Pearson เพื่อคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก .20 ขึ้นไป ซึ่งเราได้อยู่ระหว่าง .218-.728

2.5.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.940 นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริงจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยแบบผสม ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 ประสานงานกับงานบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

1.2 ขอหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อขอความร่วมมือจากโรงเรียน ที่จะให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

1.3 จัดส่งแบบสอบถาม จำนวน 364 ฉบับ ไปยังโรงเรียนขยายโอกาส ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 และให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแล้วส่งที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยแจ้งให้ส่งตามกำหนด

1.4 กรณีที่ไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามเวลาที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจะประสานงานเพื่อขอรับแบบสอบถามคืนให้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

1.5 เมื่อได้รับแบบสอบถาม ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ไปวิเคราะห์ พบว่า ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 352 คิดเป็นร้อยละ 97

1.6 นำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้ง แล้วดำเนินการวิเคราะห์ผลตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 ประสานงานกับงานบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุริรัมย์ เขต 3 โดยแนบกำหนดการนัดหมายที่จะไปสัมภาษณ์
- 2.2 ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์ให้กับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้ง 3 ท่าน ล่วงหน้า 5 วัน ก่อนวันที่นัดสัมภาษณ์ด้วยตนเอง
- 2.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จำนวน 3 ท่าน ด้วยตนเอง ประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการ โรงเรียน และครู
- 2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ ตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้ง แล้วดำเนินการวิเคราะห์ผลตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ นำข้อมูลปัจจัยและประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุริรัมย์ เขต 3 ที่ได้วิเคราะห์และแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 100) ดังนี้
 - 4.51-5.00 ระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด
 - 3.51-4.50 ระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงมาก
 - 2.51-3.50 ระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงปานกลาง
 - 1.51-2.50 ระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงน้อย
 - 1.00-1.50 ระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงน้อยที่สุด
2. สำหรับเกณฑ์การแปรความหมายของระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์ของ พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540, หน้า 144) มาใช้ ดังนี้
 - 2.1 ถ้าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ .81 ขึ้นไป ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง หรือสูงมาก
 - 2.2 ถ้าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .61-.80 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง
 - 2.3 ถ้าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .41-.60 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
 - 2.4 ถ้าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าอยู่ระหว่าง .21-.40 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างต่ำ

- 2.5 ถ้าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าต่ำกว่า .20 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
3. วิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการวิจัย

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัยและการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ใช้สถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระดับปัจจัยและประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 สถิติที่ใช้ คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3” สถิติที่ใช้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s product-moment correlation)

3. การทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2 “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 สามารถทำนายประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้” สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อเลือกสมการพยากรณ์ที่ดีที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทางคอมพิวเตอร์ โดยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ในครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย 2 กลุ่ม
F	แทน	ค่าสถิติเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน (Mean squares)
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละตัวยกกำลังสอง (Sum of squares)
df	แทน	ค่าระดับชั้นแห่งความอิสระ (Degree of freedom)
r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	สัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการพยากรณ์
a	แทน	ค่าคงที่ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
b	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ซึ่งพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
p	แทน	ความน่าจะเป็นของค่าสถิติ
$S.E.b$	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์
$S.E.est$	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์
X	แทน	ปัจจัยโดยรวมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

X_1	แทน	ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว
X_2	แทน	ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน
X_3	แทน	ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน
Y	แทน	ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 3
\hat{Y}	แทน	ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 3 ที่ได้จากการพยากรณ์
\hat{Z}	แทน	ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 3 ที่ได้จากการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
Z_1	แทน	คะแนนมาตรฐานด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว
Z_2	แทน	คะแนนมาตรฐานด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน
Z_3	แทน	คะแนนมาตรฐานด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียนกับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

ตอนที่ 4 สมการพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนจากปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครู และ โรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ดังตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน	<i>n</i> = 364		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. การส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว	3.09	0.67	ปานกลาง	2
2. การส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน	2.91	0.69	ปานกลาง	3
3. การส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน	3.44	0.64	ปานกลาง	1
รวม	3.14	0.56	ปานกลาง	

ตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว และด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 การส่งเสริมการอ่านจาก กลุ่มครอบครัว

การส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว	<i>n</i> = 364		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ผู้ปกครองสนับสนุนให้อ่านหนังสือโดยให้เงินไปซื้อ หรือให้หนังสือเป็นของขวัญ	2.77	1.04	ปานกลาง	8
2. ผู้ปกครองพูดหรือแสดงความยินดีหรือชื่นชมเมื่อเห็น นักเรียนอ่านหนังสือ	3.49	0.87	ปานกลาง	2
3. ผู้ปกครองหาหนังสือให้นักเรียนอ่าน	2.80	0.92	ปานกลาง	6
4. ผู้ปกครองพูดคุยหรือเล่าเรื่องในหนังสือให้นักเรียนฟัง	2.78	0.94	ปานกลาง	7
5. ผู้ปกครองสอนการอ่านที่ถูกต้องให้นักเรียน	3.06	1.08	ปานกลาง	5
6. ผู้ปกครองซื้อหนังสือมาอ่านและเก็บหนังสือไว้ที่บ้าน	3.06	0.93	ปานกลาง	4
7. ผู้ปกครองแนะนำให้ค้นหาคำตอบที่นักเรียนไม่รู้ จากหนังสือ	3.19	0.97	ปานกลาง	3
8. ผู้ปกครองชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการอ่านหนังสือ	3.60	0.95	มาก	1
รวม	3.09	0.67	ปานกลาง	

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของ นักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมากและปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ผู้ปกครองชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการอ่านหนังสือ รองลงมา ผู้ปกครองพูดหรือแสดงความยินดี หรือชื่นชมเมื่อเห็นนักเรียนอ่านหนังสือและผู้ปกครองแนะนำให้ค้นหาคำตอบที่นักเรียนไม่รู้ จากหนังสือ

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 การส่งเสริมการอ่านจาก กลุ่มเพื่อน

การส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน	<i>n</i> = 364		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. เพื่อน ๆ ชอบแนะนำหนังสือให้นักเรียนอ่าน	3.11	0.89	ปานกลาง	3
2. เพื่อน ๆ ชอบคุยกับนักเรียนถึงเรื่องในหนังสือ	3.07	0.88	ปานกลาง	4
3. เพื่อนชอบชวนนักเรียนเล่นทายปัญหาจากการอ่านหนังสือ	3.36	0.93	ปานกลาง	1
4. เพื่อน ๆ ชอบชวนนักเรียนไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุด	3.01	1.00	ปานกลาง	6
5. เพื่อน ๆ ชอบชวนนักเรียนไปร้านจำหน่ายหนังสือ	2.34	1.00	น้อย	9
6. เพื่อน ๆ ชอบให้หนังสือเป็นของขวัญ	2.18	0.97	น้อย	10
7. เมื่อมีหนังสือดี ๆ หรือสนุก เพื่อนมักจะให้ยืมอ่าน	3.32	0.93	ปานกลาง	2
8. เพื่อน ๆ ของนักเรียนชอบอ่านหนังสือเรียน	3.05	0.91	ปานกลาง	5
9. เพื่อนและนักเรียนเลือกที่จะอ่านหนังสือมากกว่าคู่มือททัศน์	2.67	0.93	ปานกลาง	8
10. เพื่อน ๆ และนักเรียนมักใช้เวลาว่างค้นหาหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากเรื่องที่เรียนในห้องเรียน	2.95	0.97	ปานกลาง	7
รวม	2.91	0.69	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางและน้อย เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ เพื่อนชอบชวนนักเรียนเล่นทายปัญหาจากการอ่านหนังสือ เมื่อมีหนังสือดี ๆ หรือสนุก เพื่อนมักจะให้ยืมอ่าน และเพื่อน ๆ ชอบแนะนำหนังสือให้นักเรียนอ่าน

ตารางที่ 5 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 การส่งเสริมการอ่านจากครู และ โรงเรียน

การส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน	<i>n</i> = 364		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ครูมอบหมายให้นักเรียนค้นคว้าหนังสือทำรายงาน	3.93	0.81	มาก	1
2. ครูแนะนำหนังสือใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนให้นักเรียน อ่าน	3.80	0.81	มาก	2
3. ครูกำหนดหนังสือให้นักเรียนอ่านเพิ่มเติม	3.70	0.87	มาก	3
4. ครูแนะนำให้นักเรียนอ่านข่าว บทความ จากหนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ	3.53	0.89	มาก	5
5. ครูสร้างหนังสือหรือแบบเรียนใหม่ที่น่าสนใจ ให้นักเรียนอ่าน	3.43	0.77	ปานกลาง	9
6. ครูบรรณารักษ์จัดแสดงหนังสือใหม่ ๆ เป็นประจำ	3.45	0.97	ปานกลาง	6
7. ครูบรรณารักษ์มีการจัดนิทรรศการส่งเสริมการอ่าน หนังสือเป็นประจำ	3.42	0.99	ปานกลาง	11
8. ครูบรรณารักษ์แนะนำการใช้ห้องสมุดและช่วยเหลือ ในการค้นคว้าข้อมูล	3.65	0.95	มาก	4
9. โรงเรียนจัดหนังสือ ตำรา วารสารที่ทันสมัยและตรงกับ ความสนใจไว้บริการ	3.43	0.92	ปานกลาง	10
10. ครูมีการจัดกิจกรรมอ่านหนังสือให้นักเรียนฟัง	3.33	0.98	ปานกลาง	14
11. ครูมีการจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือ	3.41	0.96	ปานกลาง	12
12. ครูมีการจัดกิจกรรมการทบทวนปัญหาจากหนังสือ	3.44	0.67	ปานกลาง	7
13. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพานักเรียนไปชมนิทรรศการ เกี่ยวกับหนังสือ	3.26	0.85	ปานกลาง	15
14. ครูมีการจัดกิจกรรมการอภิปรายเรื่องราวจากหนังสือ	3.37	0.96	ปานกลาง	13
15. ครูมีการจัดกิจกรรมการแสดงละคร บทบาทสมมติจาก เนื้อเรื่องในหนังสือ	3.44	0.92	ปานกลาง	8

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน	<i>n</i> = 364		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
16. ครูมีการจัดกิจกรรมประกวดขอดนักร้อง	3.18	1.04	ปานกลาง	18
17. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสัปดาห์รักการอ่าน	3.18	1.11	ปานกลาง	19
18. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการอ่านให้กับนักเรียน	3.20	0.96	ปานกลาง	16
19. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมมอบหนังสือจากพี่สู่น้อง	3.20	1.07	ปานกลาง	17
รวม	3.44	0.64	ปานกลาง	

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากและปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ครูมอบหมายให้นักเรียนค้นคว้าหนังสือทำรายงาน รองลงมา ครูแนะนำหนังสือใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนให้นักเรียนอ่าน และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน และครูกำหนดหนังสือให้นักเรียนอ่านเพิ่มเติม

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับระดับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

ตารางที่ 6 คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน	n = 364		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. การกำหนดรายชื่อหนังสือให้นักเรียนอ่าน	3.89	0.80	มาก	1
2. การสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความอยากอ่าน เช่น การแนะนำหนังสืออย่างย่อหรือบางส่วน	3.62	0.83	มาก	12
3. การจัดหาหนังสือวารสาร นิตยสาร ไว้ในห้องสมุด และมุมหนังสือเพื่อให้นักเรียนยืมอ่าน	3.84	0.83	มาก	2
4. จัดสถานที่อ่านหนังสือสำหรับนักเรียนให้สวยงาม สะอาด สะดวกใช้ สงบเงียบ	3.80	0.81	มาก	6
5. การสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่อยู่ในหนังสือ	3.79	0.81	มาก	7
6. การแนะนำนักเรียนให้สะสมหนังสือหลาย ๆ เล่ม	3.84	0.84	มาก	3
7. การใช้เกมหรือการทายปัญหานักเรียนเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่นำมาจากหนังสือ	3.84	0.86	มาก	4
8. การปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความรักหนังสือ	3.58	0.81	มาก	13
9. การมอบหมายให้นักเรียนหาความรู้เพิ่มเติม โดยการอ่านจากหนังสือ	3.52	0.83	มาก	14
10. ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เช่น อ่านแล้วนำเรื่องมาเล่าต่อ บันทึกชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง	3.72	0.82	มาก	9
11. ให้นักเรียนสะสมข้อความดี ๆ ที่อ่านพบในหนังสือ เพื่อเอาไว้ใช้ในโอกาสที่เหมาะสม	3.82	0.87	มาก	5
12. การแนะนำนักเรียนให้อ่านหนังสือและรู้จักเลือกหนังสือที่มีคุณค่า เพิ่มพูนความรู้และคุณธรรมของตนเองอยู่เสมอ	3.72	0.81	มาก	8

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน	<i>n</i> = 364		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	<i>SD</i>		
13. การฝึกทักษะการฟังซึ่งเป็นพื้นฐานของการอ่านให้กับนักเรียน	3.67	0.86	มาก	11
14. จัดกิจกรรมอ่านออกเสียง อ่านบทหรือกรอกร้อยแก้ว ความเรียง เช่น อ่านข่าว เพื่อเพิ่มทักษะการอ่านออกเสียงให้แก่ นักเรียน	3.71	0.91	มาก	10
15. จัดบรรยากาศการอ่านให้นักเรียนพอใจ เช่น หาที่นั่งสบาย อากาศดี แสงสว่างเพียงพอ	3.45	0.95	ปานกลาง	15
รวม	3.72	0.60	มาก	

จากตารางที่ 6 พบว่า ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดรายชื่อหนังสือให้นักเรียนอ่าน รองลงมา มีการจัดหาหนังสือวารสาร นิตยสาร ไว้ในห้องสมุด และมุมหนังสือเพื่อให้นักเรียนยืมอ่าน และมีการแนะนำนักเรียนให้สะสมหนังสือหลาย ๆ เล่ม

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียนกับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนแต่ละด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ผู้วิจัยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (*r*) ดังรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริม
 นิสัยรักการอ่านของนักเรียนแต่ละด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริม
 นิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริม นิสัยรักการอ่านของนักเรียน	ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัย รักการอ่านของนักเรียน (Y)	
	<i>r</i>	<i>P</i>
การส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว (X_1)	.500**	.000
การส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน (X_2)	.509**	.000
การส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน (X_3)	.758**	.000

** $p < .01$

จากตารางที่ 7 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของ
 นักเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับ
 ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจาก
 กลุ่มเพื่อน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .500
 ถึง .758 โดยทุกด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
 ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์
 เขต 3 ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 การสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของ
 นักเรียนจากตัวแปรทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว (X_1)
 ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน (X_2) ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน (X_3)
 แล้วคัดเลือกตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด เพื่อพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริม
 นิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิเคราะห์สมการพยากรณ์ และคัดเลือกสมการพยากรณ์ที่ดีที่สุดจากปัจจัยที่ส่งผล
 ต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนแต่ละด้าน ในการพยากรณ์ประสิทธิผล

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่ดีที่สุด ปรากฏผลดังตารางที่ 8-11

ผลการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย

1. การทดสอบการแจกแจงของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรมีการแจกแจงแบบเป็นโค้งปกติ (แสดงไว้ในภาคผนวก ค ภาพที่ 2-4)
2. การทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้น (Linear) ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรต้นทุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม (แสดงไว้ในภาคผนวก ค ภาพที่ 5-7)
3. การตรวจสอบความเป็นอิสระกันของค่าความคลาดเคลื่อน ได้ค่า Durbin-Watson อยู่ที่ 1.790 แสดงว่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระกัน
4. ค่า *Tolerance* มีค่าไม่น้อยกว่า .10 และค่า *VIF* น้อยกว่า 10 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรพยากรณ์ ไม่มีลักษณะเป็น Multicollinearity (ซึ่งมีผลทำให้การพยากรณ์ที่สร้างขึ้นมา มีความคลาดเคลื่อนสูง) จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2542, หน้า 252)

ตารางที่ 8 ค่า *Tolerance* และ *VIF* ของตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรพยากรณ์	<i>Tolerance</i>	<i>VIF</i>
การส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว (X_1)	.599	1.670
การส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน (X_2)	.547	1.830
การส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน (X_3)	.617	1.621

จากตารางที่ 8 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์มีความสัมพันธ์กันน้อย เนื่องจากค่า *Tolerance* มีไม่น้อยกว่า .10 และค่า *VIF* น้อยกว่า 10 จึงเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอย

ตารางที่ 9 อำนาจพยากรณ์ของตัวพยากรณ์ และคัดเลือกตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดจากปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนทั้ง 3 ด้าน ที่ใช้พยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

ขั้นตอน	ตัวพยากรณ์	R	R^2	เปอร์เซ็นต์พยากรณ์
1	X_3	.758	.579	57.9
2	X_3, X_7	.768	.589	58.9

จากตารางที่ 9 ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 เรียงลำดับจากตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและ โรงเรียน (X_3) ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว (X_7) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมของทั้ง 2 ด้าน เท่ากับ .589 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนทั้ง 2 ด้านรวมกันสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้ร้อยละ 58.9

เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จากปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนทั้ง 3 ด้านที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด จึงนำเสนอค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรพยากรณ์ (b, β) รวมค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) จากนั้นจึงทดสอบความเป็นเส้นตรงของคะแนนจากตัวแปรเกณฑ์และตัวแปรพยากรณ์ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน หรือ F -test ดังปรากฏในตารางที่ 10 และตารางที่ 11

ตารางที่ 10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน
ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จากปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริม
นิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านต่าง ๆ

แหล่งข้อมูล	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
สมการถดถอย	2	77.237	38.686	258.861	.000
ความคลาดเคลื่อน	361	53.950	.149		

จากตารางที่ 10 แสดงว่าด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน (X_3)
ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว (X_1) สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัย
รักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 11 ค่าสถิติของตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด 2 ด้าน ที่ใช้พยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริม
นิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

ตัวพยากรณ์	<i>b</i>	<i>S.E.b</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
ด้านการส่งเสริมการอ่าน จากครูและโรงเรียน (X_3)	.640	.037	.682	17.266**	.000
ด้านการส่งเสริมการอ่าน จากกลุ่มครอบครัว (X_1)	.130	.035	.144	3.653**	[.000
ค่าคงที่ (<i>a</i>)	1.116	.119		9.388**	.000

$R = .768$ $R^2 = .589$ $S.E.est = .387$

** $p < .01$

จากตารางที่ 11 แสดงว่า การส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียนและการส่งเสริม
การอ่านจากกลุ่มครอบครัวร่วมกันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัย
รักการอ่านของนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($R = 0.768$) และสามารถพยากรณ์ประสิทธิผล

การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ได้ร้อยละ 58.90 (R Square = 0.589) หรือมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนได้ร้อยละ 58.90 และความคลาดเคลื่อนเนื่องจากการพยากรณ์เท่ากับ .387 และพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณของตัวแปรพยากรณ์รวมทั้งค่าคงที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อนำค่าสถิติต่าง ๆ มาสร้างสมการพยากรณ์ ได้สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ที่ดีที่สุดในรูปสมการคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.116 + .640 (X_3) + .130 (X_1)$$

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและนำค่าสถิติต่าง ๆ มาสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน (X_3) ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว (X_1) สามารถทำนายผลประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้ร้อยละ 58.9 แสดงให้เห็นว่าผลการศึกษาค้นคว้านี้สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว (X_1) ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน (X_2) ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน (X_3) สามารถทำนายผลประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน สามารถทำพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3” ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนทั้ง 2 ด้านดังกล่าวเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด

และจากค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) ของปัจจัยด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน มีค่าเท่ากับ .682 และค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) ของปัจจัยด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว มีค่าเท่ากับ .144 สามารถเขียนสมการการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Z} = .682 (Z_3) + .144 (Z_1)$$

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสม ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 3 และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 3 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 79 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 6,682 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 364 คน โดยคำนวณหากลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 607-610) จากนั้นจึงใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ได้ตามขนาดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน จำนวน 37 ข้อ ใน 3 ด้าน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน จำนวน 15 ข้อ ผู้วิจัยหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรงผ่านผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม และนำเสนอต่อประธานและคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขขั้นสุดท้าย ก่อนนำไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลการทดลองแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนทั้งฉบับ จำนวน 52 ข้อ ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .218-.728 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .940 การเก็บรวบรวมข้อมูลของหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการแจกแบบสอบถามไปยังนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานบุรีรัมย์ เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย โดยผู้ดำเนินการแจกและรวบรวมแบบสอบถามทางไปรษณีย์ กรณีที่ได้แบบสอบถามคืนไม่ครบผู้วิจัยเดินทางไปขอรับ แบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามคืน 352 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97 เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืน นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ

และบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทางคอมพิวเตอร์ ตามความมุ่งหมายและสมมติฐานของการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation) สหสัมพันธ์และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 สามารถสรุปสาระสำคัญของผลการศึกษาดังนี้

1. ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว และด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1.1 ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากและปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ผู้ปกครองชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการอ่านหนังสือ รองลงมาผู้ปกครองพูดหรือแสดงความยินดีหรือชื่นชมเมื่อเห็นนักเรียนอ่านหนังสือและผู้ปกครองแนะนำให้ค้นหาคำตอบที่นักเรียนไม่รู้จากหนังสือ

1.2 ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางและน้อย เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ เพื่อนชอบชวนนักเรียนเล่นทายปัญหาจากการอ่านหนังสือ เมื่อมีหนังสือดี ๆ หรือสนุกเพื่อนมักจะให้ยืมอ่าน และเพื่อน ๆ ชอบแนะนำหนังสือให้นักเรียนอ่าน

1.3 ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากและปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือ ครูมอบหมายให้นักเรียนค้นคว้าหนังสือทำรายงาน รองลงมา ครูแนะนำหนังสือใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนให้นักเรียนอ่าน และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุน และครูกำหนดหนังสือให้นักเรียนอ่านเพิ่มเติม

2. ระดับผลประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดรายชื่อนั่งสื่อบุคคลให้นักเรียนอ่าน รองลงมา มีการจัดหาหนังสือวารสาร นิตยสาร ไว้ในห้องสมุดและมุมหนังสือ เพื่อให้ให้นักเรียนยืมอ่าน และมีการแนะนำนักเรียนให้สะสมหนังสือหลาย ๆ เล่ม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียนมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .500 ถึง .758 โดยทุกด้านมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ระดับค่อนข้างสูง

4. ภาพรวมสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว เป็นตัวแปรที่ดีที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์พหุคูณสะสมของ 2 ด้าน มีค่าเท่ากับ .768 และสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้ ร้อยละ 58.9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 เมื่อนำค่าสถิติตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดมาสร้างสมการพยากรณ์ ได้สมการพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในสมการคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.116 + .640 (X_3) + .130 (X_7)$$

และจากค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) ของปัจจัยด้านการส่งเสริมการอ่าน จากครูและโรงเรียน มีค่าเท่ากับ .682 และค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (β) ของปัจจัยด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว มีค่าเท่ากับ .144 สามารถเขียนสมการการพยากรณ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

$$\hat{Z} = .682 (Z_3) + .144 (Z_1)$$

5. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เพื่อใช้สนับสนุนข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า

5.1 แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนอกเหนือจากนโยบายของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการคัดกรองการอ่าน การเขียนทุกระดับชั้น จัดให้มีการทดสอบการอ่าน การเขียน ทุกเดือนแล้วสรุปพัฒนาการเป็นกราฟพัฒนานักเรียน รายบุคคล โรงเรียนดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการเป็นครูบรรณารักษ์ และนักเรียนทุกคน เป็นยุวบรรณารักษ์ เพื่อเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม และให้ชุมชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วม ส่งเสริมการอ่าน เรียกว่า อ่านสร้างสุขสู่ชุมชน/ อ่านยกกำลังสุข

5.2 แนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านที่จัดทำขึ้นภายในโรงเรียน เช่น การจัดกิจกรรมตอนเช้าก่อนเข้าเรียน เช่น กิจกรรมอ่านทุกวันอ่านทุกคน 100% (10 นาที) จัดกิจกรรมในห้องเรียน เช่น Best practice in my room (ห้องละ 1 Best) 45 กิจกรรมนำสู่ ความสำเร็จ จัดกิจกรรมช่วงพักกลางวัน เช่น บริหารสมอง เล่าข่าว เล่าเรื่อง เสียงตามสายวัน จัดกิจกรรมในห้องสมุด คือ การจัดตารางสอนให้ครูทุกคน ทุกกลุ่มสาระได้เข้ามาสอนในห้องสมุด และมีกิจกรรมที่สามารถบูรณาการการเรียนรู้ได้ในทุกกลุ่มสาระวิชาที่อยู่ในห้องสมุด เช่น หนังสือยักษ์ รักการอ่าน เชื่อมชีวิตการอ่าน เสาเล่านิทาน มุม ICT ลานเพลินหนังสือ เป็นต้น

5.3 แนวปฏิบัติที่ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมแล้วส่งผลให้เกิดความสำเร็จด้านการอ่าน ต่อนักเรียน คือ นักเรียนอ่านออก เขียนได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 100 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สูงขึ้น นักเรียนกล้าแสดงออก มีจิตอาสา นำเสนองานเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้ นักเรียนได้รับ รางวัล โล่ยอดเยี่ยม นักเรียนรักการอ่านยอดเยี่ยม การอ่านพัฒนาให้นักเรียนมีนิสัยรักการเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการมาใช้บริการห้องสมุดและการอ่าน

5.4 อุปสรรคและปัญหาในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มีดังนี้ นักเรียนส่วนใหญ่ อาศัยอยู่ในชุมชนสลัม สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่

การดูแลบุตรหลานยังไม่ต่อเนื่องจากที่โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน อีกทั้งผู้ปกครอง ยังไม่เห็นความสำคัญของการอ่านเท่าที่ควร ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องของการส่งเสริมการอ่าน

5.5 ข้อเสนอแนะในการจัดโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการอ่านภายในโรงเรียน และ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลของการดำเนินการ มีการวิเคราะห์เป้าหมายแบบมีส่วนร่วมโดยการสะท้อน ผลการดำเนินงานโดยใช้ระบบภาคีเครือข่ายในการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา ร่วมภาคภูมิใจ มอบนโยบายด้านการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดให้ปฏิบัติ อย่างต่อเนื่องและกระตุ้นให้มีกิจกรรมเพิ่มขึ้น มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีระบบการนิเทศ ที่เข้มแข็ง และส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วม และร่วมพัฒนา เพื่อให้เกิด ความยั่งยืน อีกทั้งผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของครูบรรณารักษ์ตามวาระและ โอกาสที่เหมาะสม โดยผู้บริหารต้องสร้างตนเองให้มีนิสัยรักการอ่านเพื่อเป็นแบบอย่างให้ครู นักเรียน

การสัมภาษณ์เชิงลึก ศิษยานุศิษย์ ผู้อำนวยการ โรงเรียน และครูผู้รับผิดชอบโครงการ รักการอ่าน โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ โดยสรุป พบว่า มีการคัดกรองการอ่าน การเขียน ทุกระดับชั้นทุกเดือนแล้วสรุปพัฒนาการเป็นกราฟ จัดกิจกรรมเกี่ยวกับการอ่านตามบริบทโรงเรียน บูรณาการการอ่านในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีระบบการนิเทศที่เข้มแข็ง และส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกฝ่ายได้เข้ามามีส่วนร่วม และร่วมพัฒนา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 สามารถอภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมการอ่าน จากครูและโรงเรียน รองลงมา ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัวและด้านการส่งเสริม การอ่านจากกลุ่มเพื่อน ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า การดำเนินการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครู และโรงเรียนยังมีอุปสรรคและปัญหา ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และ สนองนโยบายของราชการได้ทั้งหมด อาจเนื่องมาจากปัญหาและอุปสรรคในการอ่านซึ่งสาเหตุ ของปัญหาในการอ่านขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการอ่าน จึงทำให้การดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ

คารกา ต้นครองจันทร์ (2543, หน้า 72-73) ที่มีความเห็นว่า ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีนิสัยรักการอ่าน การรณรงค์ให้เด็กไทยมีนิสัยรักการอ่านจึงพัฒนาไปได้ช้ามาก เนื่องจากขาดความร่วมมือจากผู้ปกครองในการรณรงค์ให้ลูกหลานมีนิสัยรักการอ่าน ผู้ปกครองส่วนหนึ่งยังไม่เห็นความสำคัญของการอ่านเท่าที่ควร เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้และฐานะไม่เอื้ออำนวยให้บุตรหลานมีนิสัยรักการอ่านได้ และ ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2538, หน้า 41-43) ระบุว่านิสัยการอ่านไม่สามารถเกิดขึ้นได้เองโดยธรรมชาติ จำเป็นจะต้องสร้างขึ้น โดยเปรียบเทียบว่าคล้ายกับการปลูกต้นไม้ การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านต้องเริ่มต้นตั้งแต่อายุน้อย ๆ โดยเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ และความพร้อมในการอ่านให้แก่เด็กก่อน ด้วยการให้ความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอ ส่งเสริมให้ร่างกายและสติปัญญาพัฒนาไปตามลำดับขั้น โดยผู้เป็นบิดามารดา และครอบครัวจัดเป็นองค์ประกอบเบื้องต้นที่จะปลูกฝังและให้การสนับสนุนนิสัยการอ่านแก่บุคคล

นอกจากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวมาข้างต้นแล้วยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลทำให้การดำเนินงานการส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับปานกลางอีกก็คือ ความไม่พร้อมขององค์ประกอบของการอ่านจากครูและโรงเรียนดังที่ สุขุม เฉลยทรัพย์ (2540, หน้า 26-32) ระบุว่า แนวทางส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน มิใช่เป็นเรื่องที่กระทำได้ง่าย เพราะมีอิทธิพลจากองค์ประกอบต่าง ๆ หลายประการคือ สภาพแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียน และปัญหาในการส่งเสริมของครูก็เป็นส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมการอ่าน ดังที่ แม้นมาศ ซวลิต (2539, หน้า 247-251) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกื้อกูลการพัฒนาการอ่านของบุคคล คือ ปัจจัยที่เกี่ยวกับการสอน ได้แก่ ผู้สอนและวิธีสอน ในที่นี้หมายถึง ครูทุกคน ไม่จำกัดเฉพาะครูสอนภาษาไทยเท่านั้น ครูมีหน้าที่สอนการอ่านหนังสือในแต่ละวิชา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้อย่างแจ่มแจ้ง อาจารย์ในสถานศึกษาในระดับสูงต้องทำหน้าที่สอนและฝึกทักษะการอ่านที่ยากขึ้นไปตามหลักสูตร และวิธีสอนนั้นครูต้องเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด ผู้เรียนต้องไปแสวงหาความรู้เองซึ่งส่วนใหญ่ได้จากการอ่าน ซึ่งจะเป็นการปลูกฝังนิสัยการอ่านให้เกิดขึ้น

ปัญหาและอุปสรรคด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผลการดำเนินงานการส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มเพื่อนถือว่าเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลกับนักเรียนอย่างยิ่ง หากเพื่อนที่ศิษย์นำไปในสิ่งที่ดีก็จะมีอิทธิพลไปในทางที่ดีต่อเด็ก ดังนั้น กลุ่มเพื่อนจึงน่าจะมีผลต่อการอ่านของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ไพจิตร ศายจันทร์ (2548, หน้า 98) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ พบว่า การส่งเสริมการอ่านจากเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทั้งนี้ เพราะกลุ่มเพื่อนถือว่าเป็นความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุดเมื่ออยู่โรงเรียน โรงเรียนจึงควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านให้นักเรียนได้ร่วม

กิจกรรมเป็นกลุ่ม ทำงานเป็นทีมและศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่มด้วย และ สุจิตรา จรจิตร (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ ได้แก่ ปัจจัยด้านชีวสังคม ปัจจัยด้านครอบครัวและปัจจัยด้านภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการอ่าน ตัวพยากรณ์ที่ดี 3 ลำดับแรก คือ กลุ่มเพื่อนการส่งเสริมการอ่านที่บ้าน และการส่งเสริมการอ่านทางสถานศึกษา

2. ประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมากเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ มีการกำหนดรายชื่อหนังสือให้นักเรียนรองลงมา มีการจัดหาหนังสือวารสาร นิตยสาร ไว้ในห้องสมุดและมุมหนังสือเพื่อให้นักเรียนยืมอ่าน และมีการแนะนำนักเรียนให้สะสมหนังสือหลาย ๆ เล่ม ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่าการอ่านเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมทั้งหลายในการเรียนและมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จ หากเริ่มตั้งวางรากฐานการอ่านของเด็กก็จะดี เพราะการอ่านจัดว่าเป็นทักษะที่สำคัญยิ่ง อันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ในทุกวิชาที่จำเป็น ดังนั้น โรงเรียนจึงมีการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน ประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนจึงอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ กลิ่น สระทองเนียม (2552, หน้า 23) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรักการอ่านของนักเรียน คือ การส่งเสริมการอ่านทางสถานศึกษาดังนั้น การปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านได้นั้น ครูผู้สอนหรือบุคคลที่ใกล้ชิดล้วนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการสร้างหรือปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อกระตุ้นและจูงใจ ให้เด็กอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อสร้างให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่องได้หลายวิธี และ Markelis (2000) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานิสัยรักการอ่านของเด็กอพยพชาวลิทโทเนียนในสหรัฐด้วยการสัมภาษณ์ พบว่า การอ่านมีผลต่อการเรียนรู้ภาษาของเด็ก ซึ่งในการเรียนในโรงเรียนและแรงจูงใจเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนานิสัยการอ่านของเด็ก และเด็กจะสามารถพัฒนาการอ่านได้ดีถ้าได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากครูผู้สอนเมื่อเด็กอยู่โรงเรียน

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับ

ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะเด็กจะมีนิสัยรักการอ่านต้องได้รับการหล่อหลอม และส่งเสริมจากสถาบันหลักของมนุษยชาติ คือ บ้านกับ โรงเรียน บ้านผู้รับผิดชอบคงไม่พ้นพ่อแม่ ผู้ปกครองและ โรงเรียน ก็เป็นกลุ่มเพื่อน ครูอาจารย์ที่จะร่วมมือกันส่งเสริมสนับสนุนการอ่านให้กับ เด็ก ๆ ของเราเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้เด็กมีความพร้อมและเก่งต่อการมีทักษะการดำรงชีวิต ของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน พ่อแม่ที่มีนิสัยรักการอ่านจะเป็นแรงบันดาลใจและแบบอย่างให้กับเด็ก เกิดนิสัยรักการอ่านตามไปด้วย แต่ครอบครัวไทยส่วนใหญ่ใช้เวลาอ่านเพื่อความบันเทิงมากกว่า อ่านหนังสือเพื่อความรู้ ขณะเดียวกันพ่อแม่มักบังคับให้เด็กอ่านหนังสือเรียนเพียงอย่างเดียว ซึ่งเด็ก ๆ มักไม่ชอบอ่าน หรืออ่านก็ไม่สนุก วิธีการนี้ไม่ช่วยส่งเสริมการอ่านหรือพัฒนาการอ่าน มากนัก เว้นแต่จะใช้วิธีจูงใจให้เด็กอ่านหนังสือเรียนได้ด้วยความเต็มใจก็จะเกิดผลดีต่อการอ่าน มากกว่าการบังคับ ดังนั้น ความสัมพันธ์ในทุก ๆ ด้านแล้วแต่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผล การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน จึงส่งผลให้ปัจจัยด้านการส่งเสริมการอ่านจาก กลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและ โรงเรียน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กลิ่น สระทองเนียม (2552, หน้า 23) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมการอ่านในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมรักการอ่านของนักเรียนมีหลากหลาย เช่น การส่งเสริมการอ่าน ที่บ้านของผู้ปกครอง การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง กลุ่มเพื่อน การส่งเสริมการอ่าน ทางบ้าน และการส่งเสริมการอ่านทางสถานศึกษา ดังนั้น การปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านได้นั้น พ่อแม่ ผู้ปกครองและครูผู้สอนหรือบุคคลที่ใกล้ชิดล้วนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการสร้างหรือ ปลูกฝังให้เด็กเป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านจึงควรเริ่มต้นจากที่บ้านหรือ ครอบครัวเนื่องจากครอบครัวถือเป็นสถาบันแรก ที่สำคัญสำหรับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เจตคติและค่านิยมที่ดีให้กับเด็ก โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก ให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมการอ่าน และเมื่อเด็กอยู่โรงเรียน ครูผู้สอน จำเป็นต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เพื่อกระตุ้นและจูงใจ ให้เด็กอยากเข้าไปมีส่วนร่วม ในกิจกรรม เพื่อสร้างให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านอย่างต่อเนื่องได้หลายวิธีทั้งที่บ้านและโรงเรียน ดังนั้น ครอบครัว โรงเรียนจึงต้องร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้อ่าน ได้ค้นคว้า เพื่อให้เป็นผู้ที่มีนิสัยรักการอ่าน

4. ภาพรวมสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านการส่งเสริมการอ่าน

จากครูและโรงเรียน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว เป็นตัวแปรที่ดีที่สุด ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของผู้เรียน คือ ครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม โรงเรียน แรงจูงใจในการอ่าน ตลอดจนพฤติกรรมในการอ่านของผู้ปกครอง ครูหรือคนรอบข้างที่เป็นแบบอย่างในการประพฤติปฏิบัติให้แก่เด็ก และวิธีการส่งเสริมให้เกิดการอ่านอย่างเสรี ได้แก่ การบริการแนะแนวการอ่าน การพูดเรื่องหนังสือ และครูช่วยให้นักเรียนตัดสินใจเลือกหนังสืออ่าน การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดในบริเวณต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อเชิญชวนให้เข้าไปอ่านหนังสือในห้องสมุด นอกจากนี้ การเล่าเรื่องหนังสือยังช่วยให้นักเรียนเพิ่มความสนใจในทุกด้าน การเล่าเรื่องหนังสือช่วยสร้างนิสัยรักการอ่าน โดยเด็กจะสามารถพัฒนาการอ่านได้ดีถ้าพ่อแม่ผู้ปกครองบุคคลในครอบครัวให้การเอาใจใส่ดูแลและมีพฤติกรรมกรรมการอ่านที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กเมื่อเด็กอยู่บ้าน และได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากครูผู้สอนเมื่อเด็กอยู่โรงเรียนสอดคล้องกับถาวร บุษผาวงษ์ (2546) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดสระบุรี ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านความเชื่อในความสามารถของตนเอง ด้านการส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันของผู้ปกครอง ด้านการส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับตัวแปร ด้านนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในทางบวก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างเพศ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ความเชื่อในความสามารถของตนเอง การส่งเสริมการอ่านที่บ้านของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของผู้ปกครอง ด้านการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันของผู้ปกครอง การส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุดของโรงเรียน กับนิสัยรักการอ่าน และที่ส่งผลมากที่สุด คือ การส่งเสริมการอ่านจากห้องสมุด โรงเรียน การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ซึ่งจากผลการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้ปกครองสนับสนุนให้อ่านหนังสือโดยให้เงินไปซื้อหรือให้หนังสือเป็นของขวัญ ดังนั้น พ่อแม่เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการสร้างนิสัยให้เด็ก ๆ รักการอ่านควรลดเงินซื้อหนังสือให้ลูก ๆ ตั้งแต่เยาว์วัย หรือพาเข้าร้านขายหนังสือบ้างซื้อของขวัญให้และควรเลือกซื้อหนังสือให้เป็นของขวัญแทนของเล่นราคาแพง ๆ นอกจากนี้ ผู้ปกครองควรปลูกฝังให้เด็ก ๆ รักการอ่านตั้งแต่เล็ก โดยการอ่านหนังสือประเภทนิทานให้ลูกฟัง หมั่นสำรวจว่าลูกอ่านหนังสืออะไรแล้วหาหนังสือประเภทนั้น ๆ ให้ลูกอ่าน ซึ่งจะช่วยให้เด็กเต็มใจอ่านมากกว่าลูกบังคับ แม้ว่าลูกจะอ่านหนังสือการ์ตูนก็ควรให้คำปรึกษา แนะนำและระมัดระวังสื่อลามกที่ลูกอาจได้รับจากสังคมภายนอกที่แอบแฝงมาในลักษณะต่าง ๆ และอย่าตกใจถ้าเกิดไปพบว่า เด็กมีสื่อประเภทนี้ แต่ควรอธิบายให้ความเข้าใจในสิ่งที่ถูกต้องกับเขาอย่างใจเย็น

1.2 ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เพื่อน ๆ ชอบให้หนังสือเป็นของขวัญ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรสนับสนุนให้นักเรียนและให้ความสำคัญของกลุ่มเพื่อน ๆ โดยการสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยการเปิดเวทีให้กับผู้เรียนได้แสดงออกให้มากที่สุด อาทิ เช่น เวทีนักคิดนักเขียน ลานกวี การแข่งขันทักษะทางวิชาการ การประกวด การอ่านการเขียน เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง แสดงความชื่นชมในความพยายามของเขาที่จะอ่าน และต้องไม่รีบแก้ไขข้อบกพร่องทันทีแต่จะใช้วิธีการอื่น ๆ ที่นุ่มนวลกว่า

1.3 ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสัปดาห์รักการอ่าน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรจัดกิจกรรมสัปดาห์รักการอ่าน หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ เช่น การเล่านิทานให้ฟัง การเล่าเรื่องหนังสือ การอ่านหนังสือให้ฟัง การแนะนำหนังสือด้วยปากเปล่า การบรรยาย การอภิปราย การโต้วาทีเกี่ยวกับหนังสือ การบรรเลงดนตรี การร้องเพลงจากบทละครร้อง การจัดแสดงภาพชนิดต่าง ๆ การจัดนิทรรศการหนังสือ รวมทั้งโครงการต่าง ๆ เช่น การจัดทำโครงการกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ได้แก่

- 1) โครงการสัปดาห์ห้องสมุด 2) โครงการยอคนักอ่าน 3) โครงการอ่านหนังสือให้ฟัง 4) โครงการแนะนำหนังสือ 5) โครงการเสนอหนังสือในรูปแบบต่าง ๆ 6) โครงการหนังสือดีที่นำมาอ่าน 7) โครงการหนังสือใหม่ในวันนี้ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้แม้ว่าจะได้ตรวจสอบค้นคว้างานวิจัยมาพอสมควร แต่ก็พบว่า มีตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้เพียง 2 ตัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน ร้อยละ 58.9 ดังนั้น ในงานวิจัยต่อไปควรเพิ่มตัวแปรทำนายอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อค้นพบตัวแปรที่สามารถทำนายประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
2. ควรมีการศึกษาวิจัย ปัญหา สาเหตุและแนวทางการพัฒนาการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านในโรงเรียน

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2539). *การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สภาดัดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2542). *รายงานการวิจัย การศึกษาสภาพการเรียนรู้จากหนังสือของนักเรียนชั้น ป.6*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2544). *ปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สภาดัดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนและการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สภาดัดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2546). *กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สภาดัดพร้าว.
- กรุงเทพมหานคร. (2539). *ปัจจัยในการส่งเสริมให้ลูกเป็นเด็กยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2528). *การรณรงค์เพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา ป้อมปราบ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการจัดกิจกรรมการอ่านเชิงวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: เนชั่นมัลติมีเดีย กรุ๊ป.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมวิทยบริการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2542). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย.
- กลิ่น สระทองเนียม. (2552, 23 พฤษภาคม). *ทำอย่างไรให้การอ่านเป็นแฟชั่นของคนรุ่นใหม่*. *เดลินิวส์*, หน้า 22.
- การอ่าน*. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก <http://elearning2.utcc.ac.th/officialtcu/econtent/HG008/Chapter04/doc.pdf>
- ขวัญฤดี อัครวาอุฒิชัย. (2538). *การใช้ภาษาไทย 1*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จินตนา รอดเรืองคุณ. (2546). *การส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของผู้บริหารโรงเรียนนำร่องและโรงเรียนเครือข่ายสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- เครือวัลย์ ศุภรัชภูเดช (2542). *ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมรักการอ่าน และความเป็นผู้คิดก้าวหน้าของนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์กร, คณะมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน. (2525). *จิตวิทยาการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน. (2545). *นวัตกรรมการศึกษาชุด จิตวิทยาการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2542). *การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ศิลปบรรณาการ.
- ชุติมา สัจจานนท์. (2545). เทคนิคการสร้างนักอ่าน. *วิทยาจารย์*, 82(11), 16-18.
- ณัฐติยาภรณ์ หยกอุบล. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม*, 8(1), 20.
- ดวงพร พวงเพ็ชร. (2541). *การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านจากครอบครัวของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาปีที่ 6 ใน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. งานนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คารกา ตันครองจันทร์. (2543). ทำอย่างไรให้เด็กไทยรักการอ่าน. *วารสารวิชาการ*, 5(11), 72-73.
- ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล. (2537). *การอ่านให้เก่ง* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: กระจายสา.
- ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล. (2540). *การอ่าน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ถวัลย์ มาสจรัส. (2545). *เส้นทางสู่วัฒนธรรมการอ่าน*. *วัฒนธรรม*, 30(2), 27-28.
- ถาวร บุษผาวงษ์. (2546). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อนิสัยรักการอ่านของนักเรียน โรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดสระบุรี*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ทวีศักดิ์ เดชาเลิศ. (2528). *องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา ประพฤติกิจ. (2538). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2532). *การวิจัยเบื้องต้น*. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- บุญตา นันทะกุล. (2546). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร*. งานนิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ประดิษฐา เสถียรมงคลกิจ. (2549). *จิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกับพฤติกรรมรักการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์. (2543). *การออกแบบการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พจนานุกรมฉบับมติชน. (2547). กรุงเทพฯ: มติชน.
- พระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. (2530). *แก้วจอมชน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: เจริญผล.
- พิบูลย์ ตัญญูบุตร. (2547). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับข้อมูลท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนภาษาไทย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไพจิตร สยจันทร์. (2548). *ปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองอุดรดิษฐ์ จังหวัดอุดรดิษฐ์*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์.
- มติชน. (2547). *พจนานุกรมฉบับมติชน*. กรุงเทพฯ: มติชน ปากเกร็ด.
- แม่นมาศ ขวลิต. (2539). *พระมหากษัตริย์คุณและพระปรีชาญาณด้านภาษาหนังสือและห้องสมุด*. กรุงเทพฯ: สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย.
- แม่นมาศ ขวลิต. (2545). *แนวทางส่งเสริมการอ่าน*. กรุงเทพฯ: เจริญธรรม.
- ยุทธนา เต่านารี. (2545). *บริการและกิจกรรมของห้องสมุดโรงเรียนต้นแบบ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา*. การศึกษาอิสระ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525* (พิมพ์ครั้งที่ 5).
กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- วันทนา เมืองจันทร์. (2547). การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กวัยเรียน. *วารสารวิชาการ*, 7(4), 24-31.
- วรรณมา บัวเกิด. (2527). *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 5 หน่วยที่ 11-15 การเลือกหนังสือสำหรับวัยรุ่น*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรารักษ์ พัฒนเกียรติพงศ์. (2531). *การศึกษานอกโรงเรียนของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร*. งานนิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิชาญ อัครวนสกุล. (2545). การอ่านการใช้เวลาว่างที่ดีสำหรับวัยรุ่น. *วารสารวิชาการ*, 5(11), 14-21.
- วิศนี สิตตระกูล. (2546). ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน. *การศึกษานอกโรงเรียน*, 27(152), 16-18.
- ศิริอร อินทร์ตลาดชุม. (2545). การสร้างนิสัยรักการอ่าน. *วารสารวิชาการ*, 5(11), 11-13.
- ศรีรัตน์ เจิงกลิ่นจันทร์. (2538). *การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศรีรัตน์ เจิงกลิ่นจันทร์. (2542). *การอ่านและการสร้างนิสัยรักการอ่าน*. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- ศรีสุดา จรียากุล. (2545). แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในโรงเรียนมัธยม. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ศูนย์วัฒนธรรมแห่งเอเชียของยูเนสโก. (2535). *นิทานพื้นเมืองของเอเชีย: สำหรับเด็กทั่วดินแดนเล่ม 2*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สหทัยา ชินสมบุญณ์. (2529). *อิทธิพลของสภาพครอบครัวที่มีต่อการอ่านของเด็กนักเรียนชั้นประถมปีที่ 4 โรงเรียนสายน้ำทิพย์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *รายงานการติดตามผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ในโครงการปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในวโรกาสพระเจริญพระชนมายุ 48 พรรษา*. กรุงเทพฯ: สำนักตรวจราชการและติดตามประเมินผล.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). *เอกสาร หลักเกณฑ์และแนวทางการคัดเลือกนักเรียน ครู ผู้บริหารและโรงเรียนรักการอ่าน*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพ*

- ภายนอก: *ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2548). *รวมกฎกระทรวงว่าด้วย
ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2550). *มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์
การพิจารณา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฑาทอง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. (2556). *ข้อมูลบุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา*. บุรีรัมย์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. (2557). *รายงานผลการศึกษา*. บุรีรัมย์:
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3. (2558). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา.
เข้าถึงได้จาก [http://www.brm3.go.th/modules.php?name=Content&pa=showpage
&pid=30](http://www.brm3.go.th/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=30)
- สำนักตรวจราชการและติดตามประเมินผล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547)
คู่มือการปฏิบัติงาน สำนักตรวจราชการและติดตามประเมินผล. กรุงเทพฯ: องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สุขุม เฉลยทรัพย์. (2540). *การส่งเสริมการอ่าน*. ปทุมธานี: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาเขต
ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุจิตรา จรจิตร. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อการอ่านของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ของ
ประเทศไทย. *วารสารสงขลานครินทร์*, 9(1), 52-63.
- สุทธิสานต์ ชุ่มวิจารณ์. (2559). พัฒนาการการรู้การอ่านของนักเรียนช่วงอายุ 15 ปี ในแต่ละประเทศ
ที่ได้รับอิทธิพลจากการเป็นสมาชิกในกลุ่ม OECD โดยมีปีการศึกษาของผู้ปกครองและ
ทรัพย์สินที่บ้านของนักเรียนเป็นตัวแปรส่งผ่าน. *วารสารวิธีวิทยาการวิจัย*, 29(1), 65-85.
- สุนทร บำเรอราช และนลินี บำเรอราช. (2542). *การศึกษาพฤติกรรมการสอนของนิสิตฝึกสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. ชลบุรี: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรพรรณ สุขสมัย. (2541). สร้างนิสัยให้รักการอ่าน. *ท้องถิ่น*, 25(2), 73-77.
- อภิญชลิต พุททมาตย์. (2531). *การเปรียบเทียบนิสัยรักการอ่านและการยืมหนังสือของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน*. วิทยานิพนธ์

การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อารมณั พรมรัตน์พันธ์. (2541). *การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุด โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อุดมศักดิ์ พลอยบุตร. (2545). ส่งเสริมความรักการอ่าน. *วารสารวิชาการ*, 5(11), 18-21.

อุทัยวรรณ ชิดสูงเนิน. (2533). *การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในโรงเรียน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา การบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

Braeder, D. C. (1984). Book talking: A survey of student reaction. *Canadian Library Journal*, 41, 211-215.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper & Row.

Dale, C. N. (1956). *Comic Books*. Chicago: University of Chicago Press.

Gersten, K. S. (2003). *Literate adult nonreaders: A critical qualitative investigation of why people who can read do not*. Retrieved from <http://www.lip.umi.com/disertations/fullcit/9954901/DAI-A 60/12>

Harris, A. J., & Smith, C. B. (1976). *Reading instruction*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

James, D. N. (1978). Promoting voluntary reading. *The School Library*, 26, 118-122.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.

Leu, D. J., & Kinzer, C. K. (1995). *Effective reading instruction* (3rd ed.). New Jersey: Prentice-Hall.

Markelis, D. M. (2000). *Jurgis acquires the reading habit: Language and literacy in early lithuanian American immigrant life*. Retrieved from <http://www.lip.umi.com/disertations/fullcit/9954901/DAI-A 60/12>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6621/ว.3036

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

14 มิถุนายน 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.สมุท ชำนาญ

ด้วย นางสาวอมมิกา วัชรสุทธิพงศ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในความควบคุมดูแลของ
ดร.ชัยพจน์ รักราม เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้าง
เครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
เครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ
(ลงชื่อ) **เชษฐ ศิริสวัสดิ์**
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6621/ ว.3036

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

14 กันยายน 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู

ด้วย นางสาวเอมมิกา วัชรสุทธิพงศ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในความควบคุมดูแลของ
ดร.ชัยพจน์ รักราม เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้าง
เครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรง
ของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ
(ลงชื่อ) **เชษฐ ศิริสวัสดิ์**
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)
รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6621/ว.3036

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

14 กันยายน 2558

เรื่อง ขอบขออนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน นายศักดิ์ชัย สมนานชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงย่อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวเอมมิกา วัชรสุทธิพงษ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในความควบคุมดูแลของ
ดร.ชัยพจน์ รักราม เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้าง
เครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
เครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6621/ ว.1797

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

14 กันยายน 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน นางทิพยาภรณ์ เวทย์ไสรง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงย่อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวเอมมิกา วัชรสุทธิพงศ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในความควบคุมดูแลของ
ดร.ชัยพนธ์ รักราม เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้าง
เครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรง
ของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คง
ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6621/ว.3797

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

14 กันยายน 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน นายธำรง นนท์ตา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงย่อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นางสาวเอมมิกา วัชรสุทธิพงษ์ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง
ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ในความควบคุมดูแลของ
ดร.ชัยพจน์ รังงาม เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้าง
เครื่องมือเพื่อการวิจัย ในการนี้ คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญ
ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
เครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า
คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน
ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

2. แบบสอบถามนี้มีจำนวน 2 ตอน

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน

ตอนที่ 2 ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

แบบสอบถามนี้เพื่อการวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถาม แต่ประการใด โปรดแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและตอบคำถามตามความเป็นจริงมากที่สุด และครบทุกข้อ จึงจะทำให้ผลการวิจัยในครั้งนี้มีความสมบูรณ์และมีคุณค่า คำถามของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัย

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ให้ความอนุเคราะห์ช่วยตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

นางสาวเอมมิกา วัชรสุทธิพงศ์

นิติตปริญาโท สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครอบครัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครอบครัว

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นหรือความเป็นจริงของนักเรียน

การส่งเสริมการอ่านจากครอบครัว	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
1. ผู้ปกครองสนับสนุนให้อ่านหนังสือ โดยให้เงินไปซื้อหรือให้หนังสือเป็นของขวัญ					
2. ผู้ปกครองพูดหรือแสดงความยินดีหรือชื่นชมเมื่อเห็นนักเรียนอ่านหนังสือ					
3. ผู้ปกครองหาหนังสือให้นักเรียนอ่าน					
4. ผู้ปกครองพูดคุยหรือเล่าเรื่องในหนังสือให้นักเรียนฟัง					
5. ผู้ปกครองสอนการอ่านที่ถูกต้องให้นักเรียน					
6. ผู้ปกครองซื้อหนังสือมาอ่านและเก็บหนังสือไว้ที่บ้าน					
7. ผู้ปกครองแนะนำให้ค้นหาคำตอบที่นักเรียนไม่รู้จากหนังสือ					
8. ผู้ปกครองชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการอ่านหนังสือ					

ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นหรือความเป็นจริงของนักเรียน

การส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
9. เพื่อน ๆ ขอบแนะนำหนังสือให้นักเรียนอ่าน					
10. เพื่อน ๆ ขอบคุยกับนักเรียนถึงเรื่องในหนังสือ					
11. เพื่อนชอบชวนนักเรียนเล่นทายปัญหาจากการอ่านหนังสือ					
12. เพื่อน ๆ ชอบชวนนักเรียนไปอ่านหนังสือที่ห้องสมุด					
13. เพื่อน ๆ ชอบชวนนักเรียนไปร้านจำหน่ายหนังสือ					
14. เพื่อน ๆ ขอบให้หนังสือเป็นของขวัญ					
15. เมื่อมีหนังสือดี ๆ หรือสนุก เพื่อนมักจะให้ยืมอ่าน					
16. เพื่อน ๆ ของนักเรียนชอบอ่านหนังสือเรียน					
17. เพื่อนและนักเรียนเลือกที่จะอ่านหนังสือมากกว่าดูโทรทัศน์					
18. เพื่อน ๆ และนักเรียนมักใช้เวลาว่างค้นหาหนังสืออ่านเพิ่มเติมจากเรื่องที่เรียนในห้องเรียน					

ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นหรือความเป็นจริงของนักเรียน

การส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
19. ครูมอบหมายให้นักเรียนค้นคว้าหนังสือ ทำรายงาน					
20. ครูแนะนำหนังสือใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียน ให้นักเรียนอ่าน					
21. ครูกำหนดหนังสือให้นักเรียนอ่านเพิ่มเติม					
22. ครูแนะนำให้นักเรียนอ่านข่าว บทความ จากหนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ					
23. ครูสร้างหนังสือหรือแบบเรียนใหม่ที่น่าสนใจ ให้นักเรียนอ่าน					
24. ครูบรรณารักษ์จัดแสดงหนังสือใหม่ ๆ เป็นประจำ					
25. ครูบรรณารักษ์มีการจัดนิทรรศการส่งเสริม การอ่านหนังสือเป็นประจำ					
26. ครูบรรณารักษ์แนะนำการใช้ห้องสมุดและ ช่วยเหลือในการค้นคว้าข้อมูล					
27. โรงเรียนจัดหนังสือ ตำรา วารสารที่ทันสมัยและ ตรงกับความสนใจไว้บริการ					
28. ครูมีการจัดกิจกรรมอ่านหนังสือให้นักเรียนฟัง					
29. ครูมีการจัดกิจกรรมการเล่าเรื่องจากหนังสือ					
30. ครูมีการจัดกิจกรรมการทบทวนปัญหาจากหนังสือ					
31. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพานักเรียนไปชม นิทรรศการเกี่ยวกับหนังสือ					
32. ครูมีการจัดกิจกรรมการอภิปรายเรื่องราว จากหนังสือ					

การส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	5	4	3	2	1
33. ครูมีการจัดกิจกรรมการแสดงละคร บทบาทสมมติจากเนื้อเรื่องในหนังสือ					
34. ครูมีการจัดกิจกรรมประกวดขยคนักอ่าน					
35. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสัปดาห์รักการอ่าน					
36. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการอ่านให้กับนักเรียน					
37. โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมมอบหนังสือจากพี่สู่น้อง					

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นหรือความเป็นจริงของนักเรียน

ข้อ	การดำเนินงานการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีการกำหนดรายชื่อนักเรียนให้นักเรียนอ่าน.....
2	มีการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความอยากอ่าน เช่น การแนะนำหนังสืออย่างย่อหรือบางส่วน.....
3	มีการจัดหาหนังสือวารสาร นิตยสาร ไว้ในห้องสมุด และมุมหนังสือเพื่อให้นักเรียนยืมอ่าน.....
4	มีจัดสถานที่อ่านหนังสือสำหรับนักเรียนให้สวยงาม สะอาด สะดวกใช้ สงบเงียบ.....
5	มีการสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ ที่อยู่ในหนังสือ.....
6	มีการแนะนำนักเรียนให้สะสมหนังสือหลาย ๆ เล่ม

ข้อ	การดำเนินงานส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7	มีการใช้เกมหรือการทายปัญหานักเรียนเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่น่ามาจากหนังสือ.....
8	มีการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความรักหนังสือ.....
9	มีการมอบหมายให้นักเรียนหาความรู้เพิ่มเติมโดยการอ่านจากหนังสือ.....
10	ให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน เช่น อ่านแล้วนำเรื่องมาเล่าต่อ บันทึกชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง.....
11	ให้นักเรียนสะสมข้อความดี ๆ ที่อ่านพบในหนังสือเพื่อเอาไว้ใช้ในโอกาสที่เหมาะสม.....
12	มีการแนะนำนักเรียนให้อ่านหนังสือและรู้จักเลือกหนังสือที่มีคุณค่า เพิ่มพูนความรู้และคุณธรรมของตนเองอยู่เสมอ.....
13	มีการฝึกทักษะการฟังซึ่งเป็นพื้นฐานของการอ่านให้กับนักเรียน.....
14	มีจัดกิจกรรมอ่านออกเสียง อ่านบทร้อยกรอง ร้อยแก้ว ความเรียง เช่น อ่านข่าว เพื่อเพิ่มทักษะการอ่านออกเสียงให้นักเรียน.....
15	มีจัดบรรยากาศการอ่านให้นักเรียนพอใจ เช่น หาที่นั่งสบาย อากาศดี แสงสว่างเพียงพอ.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

การพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยเรื่อง การพยากรณ์ประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
2. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
3. แบบสัมภาษณ์นี้มี 2 ตอน ประกอบด้วย
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลและสถานศึกษา
 - ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3
4. โปรดตอบแบบสัมภาษณ์ทุกข้อและทุกตอน ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง ข้อมูลของท่านผู้วิจัยจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ การตอบคำถามครั้งนี้ไม่มีผลกระทบใด ๆ กับท่าน แต่จะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับการศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์

เอมมิกา วัชรสุทธิพงศ์
นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

วัน/ เดือน/ ปี ที่สัมภาษณ์.....

จำนวนเวลาที่ใช้สัมภาษณ์..... ชั่วโมง นาที

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล และสถานศึกษา

1. ชื่อ นามสกุล.....
2. ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครู
3. ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ณ สถานศึกษาปัจจุบัน จำนวนปี
4. ชื่อสถานศึกษา.....
5. ขนาดสถานศึกษา เล็ก กลาง ใหญ่
6. จำนวนนักเรียน..... คน จำนวนครู/ อาจารย์.....คน

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

1. ท่านมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนอกเหนือจากนโยบายของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างไร

.....
.....
.....

2. ท่านมีแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

3. แนวปฏิบัติของท่านส่งผลให้เกิดความสำเร็จด้านการอ่านต่อนักเรียนของท่านอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

4. ท่านคิดว่าโรงเรียนมีอุปสรรคและปัญหาในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไร

.....

.....

.....

5. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการจัดโครงการ/ กิจกรรมการส่งเสริมการอ่านภายในโรงเรียน และเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของการดำเนินการ ผู้บริหารควรคำนึงถึงประเด็นใดบ้าง

.....

.....

.....

****ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์****

ภาคผนวก ค

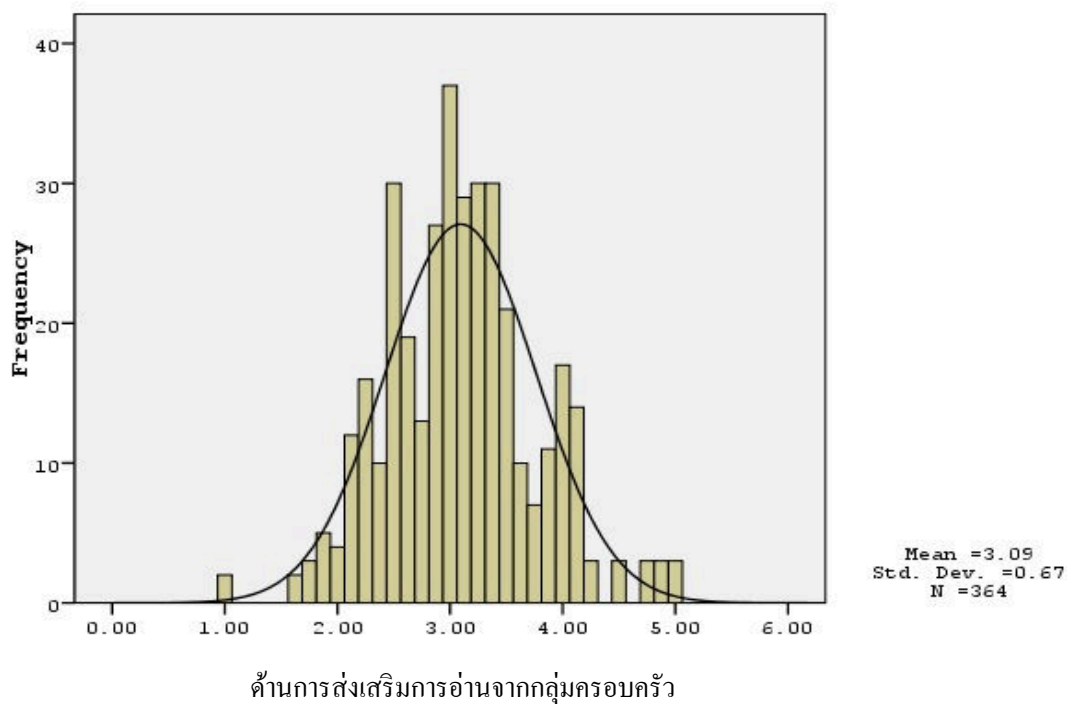
- คำอำนาจจำแนกรายชื่อ
- ภาพการแจกแจงคะแนนของตัวแปรพยากรณ์และตัวแปรตาม
- ภาพความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน กับประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

ตารางที่ 12 ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการส่งเสริม
นิสัยรักการอ่านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

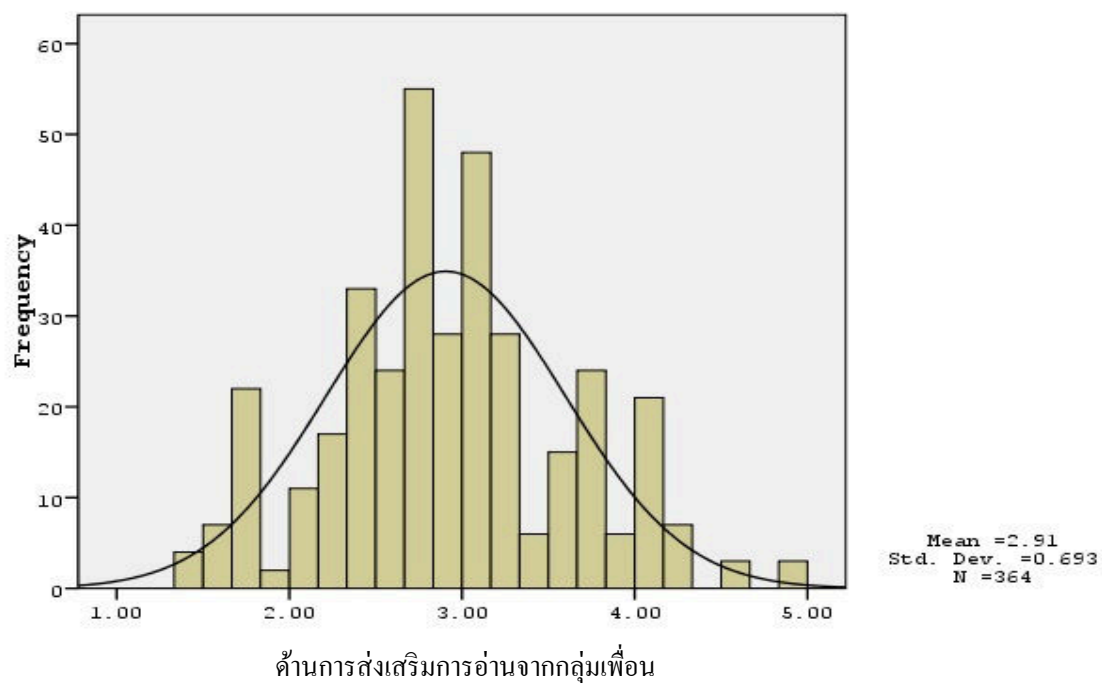
ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว		ด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและ โรงเรียน	
1	0.462	19	0.271
2	0.262	20	0.276
3	0.462	21	0.475
4	0.360	22	0.547
5	0.444	23	0.500
6	0.381	24	0.516
7	0.246	25	0.626
8	0.394	26	0.528
ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน		27	0.490
9	0.260	28	0.606
10	0.466	29	0.679
11	0.430	30	0.544
12	0.218	31	0.505
13	0.679	32	0.728
14	0.338	33	0.479
15	0.544	34	0.415
16	0.243	35	0.651
17	0.287	36	0.676
18	0.501	37	0.703

ตารางที่ 13 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
บุรีรัมย์ เขต 3

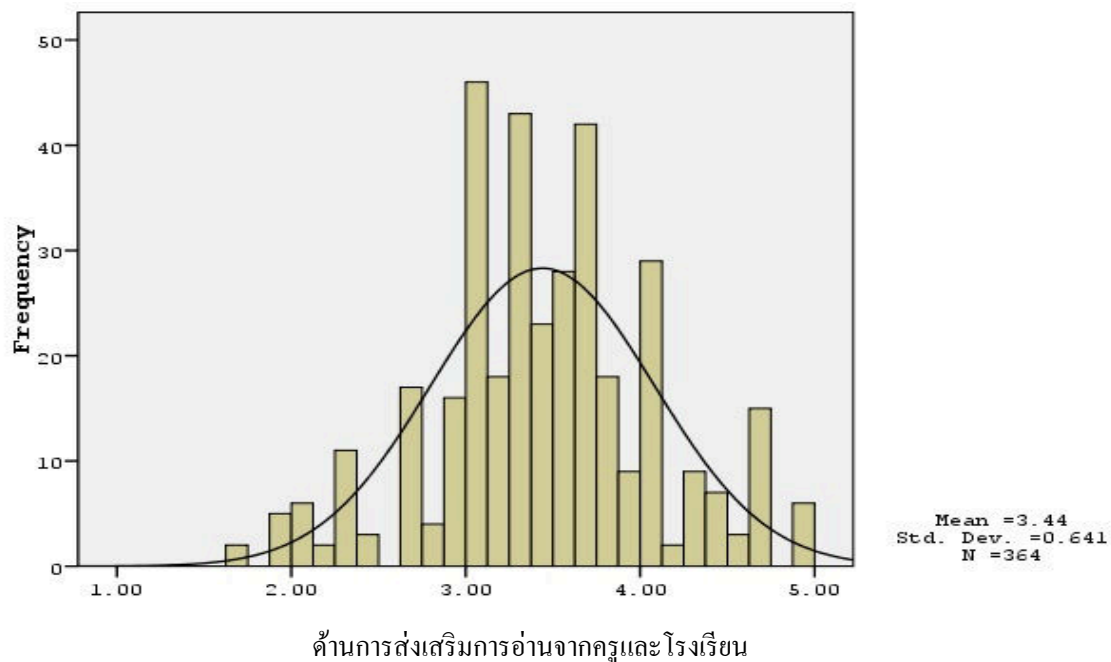
ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.491
2	0.456
3	0.227
4	0.354
5	0.510
6	0.388
7	0.583
8	0.616
9	0.702
10	0.487
11	0.340
12	0.654
13	0.561
14	0.435
15	0.608

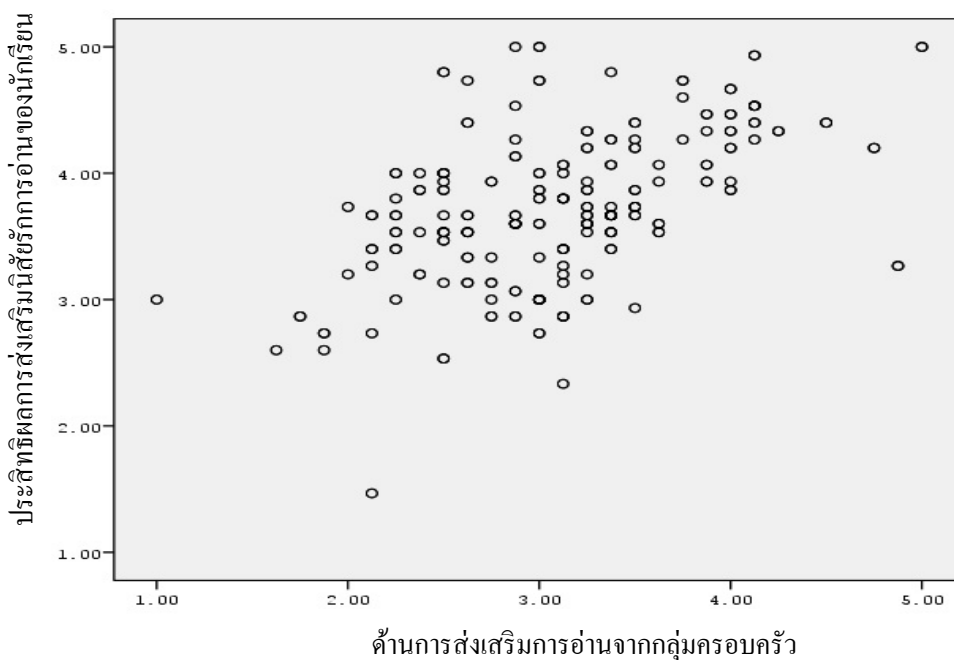
ภาพที่ 2 การแจกแจงคะแนนของตัวแปรพยากรณ์ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว พบว่า เป็นโค้งปกติ

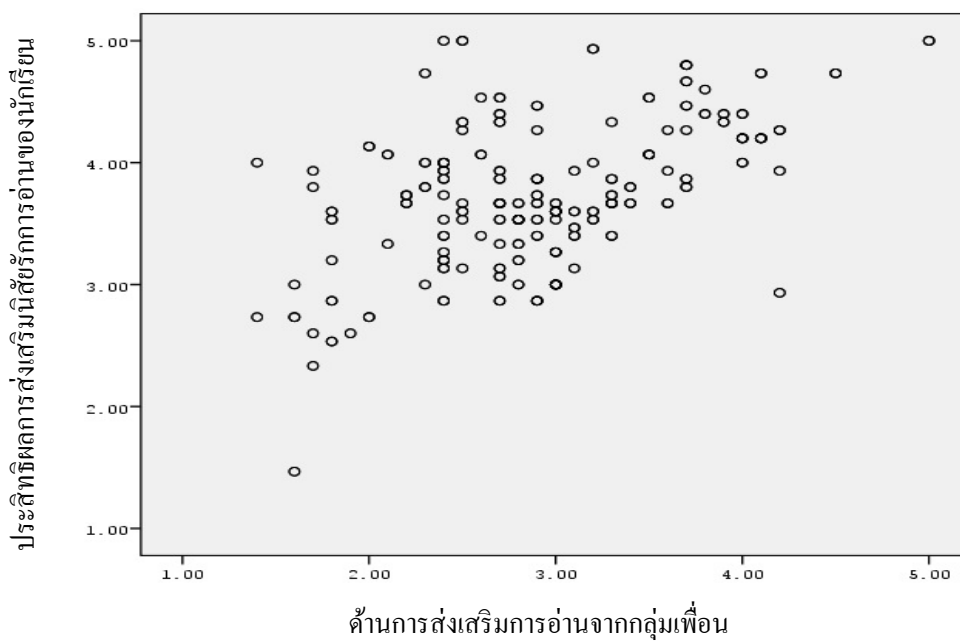
ภาพที่ 3 การแจกแจงคะแนนของตัวแปรพยากรณ์ ด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน พบว่า เป็นโค้งปกติ

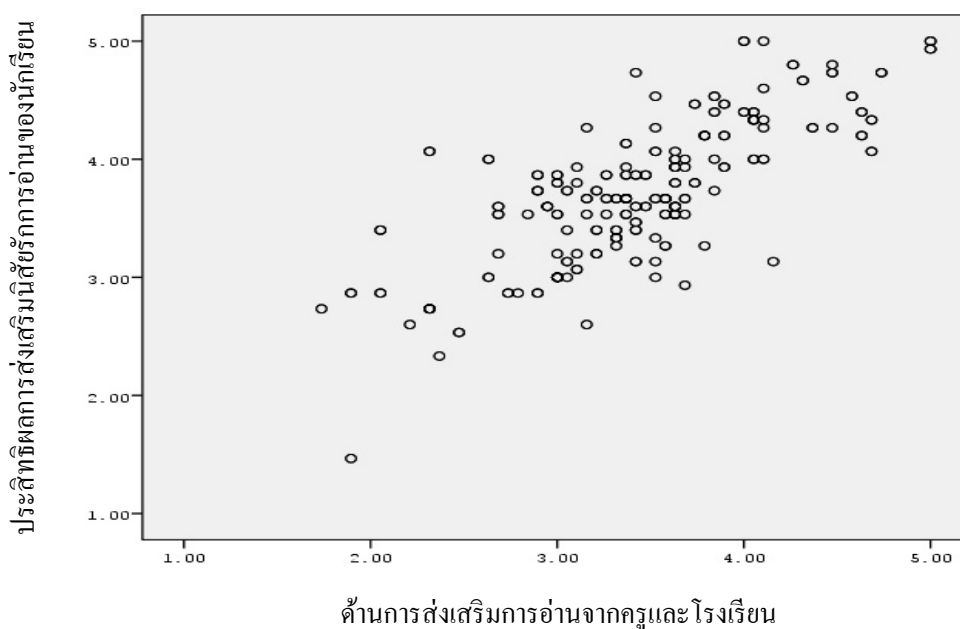
ภาพที่ 4 การแจกแจงคะแนนของตัวแปรพหุภาคี ด้านการส่งเสริมการอ่านจากจากครูและโรงเรียน พบว่า เป็น โค้งปกติ

ภาพที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มครอบครัว

ภาพที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านการส่งเสริมการอ่านจากกลุ่มเพื่อน

ภาพที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล การส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของนักเรียนด้านการส่งเสริมการอ่านจากครูและโรงเรียน

ภาคผนวก ง
ผลการสัมภาษณ์

ผลการสัมภาษณ์

ข้อที่ 1 ท่านมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านนอกเหนือจากนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างไร

คนที่ 1 กำหนดแนวทางการปฏิบัติ คือ ตามจุดเน้น 3 หลักการพัฒนา คือ หลักการมีส่วนร่วม หลักประสิทธิภาพ และหลักประสิทธิผล ประกอบด้วย

1. การคัดกรองการอ่าน การเขียนทุกระดับชั้น
2. การทดสอบการอ่าน การเขียน ทุกเดือนแล้วสรุปพัฒนาการเป็นกราฟพัฒนานักเรียน

รายบุคคล

3. แต่งตั้งคณะครูทุกคนเป็นครูบรรณารักษ์ และนักเรียนทุกคนเป็นยุวบรรณารักษ์ เพื่อเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม

4. ให้ชุมชนมีบทบาทในการมีส่วนร่วมส่งเสริมการอ่าน เรียกว่า อ่านสร้างสุขสู่ชุมชน/อ่านยกกำลังสุข

ใช้นวัตกรรมในการพัฒนาอย่างเป็นระบบ คือ GIES อ่านยกกำลังสุข 4 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

1. ตั้งเป้า: Goal เป้าหมาย: สถานศึกษามีเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน
2. เข้าถึงข้อมูล: Information เป้าหมาย: สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพนักเรียน บุคลากรครูและผู้ปกครองสามารถเข้าถึงข้อมูลทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึง
3. เพิ่มพูนประสบการณ์ Experience เป้าหมาย: เพื่อกำหนดเป้าหมายการพัฒนาร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครอง
4. สานฝันสู่ความสำเร็จ Success เป้าหมาย: ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มขึ้น

คนที่ 2 แนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านของโรงเรียน

1. กำหนดเรื่องการอ่านเป็นนโยบายของโรงเรียนที่บุคลากรทุกคนต้องมีส่วนร่วม
2. พัฒนาองค์ประกอบของการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ดังนี้

- 2.1 พัฒนาด้านกายภาพ โดยยึดหลัก 6 ส (สว่าง สะอาด สงบ สะดวก สบาย สุข)
- 2.2 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ โดยเฉพาะครูบรรณารักษ์ในแสวงหาความรู้ และทักษะ

การปฏิบัติงานเพิ่มเติม

2.3 จัดหา จัดทำ จัดซื้อ หนังสือ สื่อ ทรัพยากรสารสนเทศให้เพียงพอ เหมาะสมต่อการให้บริการ

2.4 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

3. ประเมินผลการดำเนินโครงการ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาโครงการต่อไป

4. สรุปผลการดำเนินโครงการในแต่ละปีการศึกษา

คนที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 ได้กำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน โดยจัดทำเอกสาร (Road map) เส้นทางสู่การพัฒนานิสัยรักการอ่าน ปี พ.ศ. 2552-2561) ให้โรงเรียนในสังกัดใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการ ทำให้โรงเรียนในสังกัดสามารถปฏิบัติงานเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ข้อที่ 2 ท่านมีแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไรบ้าง

คนที่ 1

1. จัดกิจกรรมตอนเช้าก่อนเข้าเรียน เช่น กิจกรรมอ่านทุกวันอ่านทุกคน 100% (10 นาที)

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านภาคเช้าก่อนเข้าห้องเรียน

กิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องเรียน

กิจกรรม One Day One Activity : 1 วัน 1 กิจกรรม

วัน /เวลา	กิจกรรม
08.20-08.40 น.	
วันจันทร์	ฝึกอ่านกับหมอบทภาษา
วันอังคาร	แนะนำหนังสือเล่มโปรด
วันพุธ	สนทนาภาษาอาเซียน
วันพฤหัสบดี	ข่าว Hot news
วันศุกร์	อ่านข่าวเล่าเรื่อง

2. จัดกิจกรรมในห้องเรียน เช่น Best practice in my room (ห้องละ 1 Best), 45 กิจกรรมนำสู่ความสำเร็จ

3. จัดกิจกรรมช่วงพักกลางวัน เช่น บริหารสมอง เล่าข่าว เล่าเรื่อง เสียงตามสายรายวัน

4. จัดกิจกรรมในห้องสมุด คือ การจัดตารางสอนให้ครูทุกคน ทุกกลุ่มสาระได้เข้ามาสอนในห้องสมุด และมีกิจกรรมที่สามารถบูรณาการการเรียนรู้ได้ในทุกกลุ่มสาระวิชาที่อยู่ในห้องสมุด เช่น หนังสือยักษ์ รักการอ่าน เชื่อมชีรักการอ่าน เสาเล่านิทาน มุม ICT ลานเพลิน หนังสือ เป็นต้น

คนที่ 2 แนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน

1. วางแผนการจัดกิจกรรมโดยระบุไว้ในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน โดยจัดเป็นระยะ ดังนี้

- 1.1 กิจกรรมรายวัน
- 1.2 กิจกรรมรายสัปดาห์
- 1.3 กิจกรรมรายเดือน
- 1.4 กิจกรรมรายภาค
- 1.5 กิจกรรมรายปี
- 1.6 กิจกรรมตามวาระและโอกาสพิเศษ

กิจกรรมควรมีความหลากหลาย สร้างสรรค์และตามกระแสสังคม

2. การดำเนินกิจกรรมแบบมีส่วนร่วม

- 2.1 ดำเนินกิจกรรมร่วมกันทั้งระบบในโรงเรียน โดยขออนุมัติกิจกรรมจากผู้บริหาร
- 2.2 ดำเนินกิจกรรมโดยครูประจำชั้น/ประจำกลุ่มสาระเป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรม
- 2.3 ดำเนินกิจกรรมโดยยุวบรรณารักษ์
- 2.4 ดำเนินกิจกรรมโดยครูบรรณารักษ์

2.5 ดำเนินกิจกรรมโดยครูบรรณารักษ์ร่วมมือกับองค์กร หรือชุมชน

3. แบ่งลักษณะของกิจกรรมส่งเสริมนิสัยรักการอ่านเป็น 2 แนวทาง

3.1 กิจกรรมเพื่อเสริมสร้างทัศนคติ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเชิญชวนให้มาใช้บริการห้องสมุด และสร้างเจตคติที่ดีต่อการอ่านหนังสือ

3.2 กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการอ่าน มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ส่งเสริมให้อ่านออก อ่านได้ อ่านเป็นและอ่านอย่างต่อเนื่อง

คนที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 กำหนดรูปแบบการพัฒนางาน (9 ขั้นสู่ความสำเร็จ) ในการพัฒนางาน โครงการส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน ดังนี้

ขั้นที่ 1 วางแผนรู้แจ้งในนโยบายหลัก

ขั้นที่ 2 สร้างความตระหนักให้ผู้ดำเนินการ

ขั้นที่ 3 ประสานสร้างเครือข่ายภาคี

ขั้นที่ 4 กำหนดยุทธวิธีที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริม

ขั้นที่ 5 เพิ่มพูนความรู้ด้วยการพาทำ

ขั้นที่ 6 นิเทศ แนะนำ ติดตาม ประเมินผล

ขั้นที่ 7 ร่วมค้นหาต้นแบบความสำเร็จ

ขั้นที่ 8 สร้างเพชรเม็ดงามให้เจิดฉาย

ขั้นที่ 9 สุดท้าย คือ ความภูมิใจร่วมกัน

ข้อที่ 3 แนวปฏิบัติของท่านส่งผลให้เกิดความสำเร็จด้านการอ่านต่อนักเรียนของท่านอย่างไรบ้าง

คนที่ 1

1. นักเรียนอ่านออก เขียนได้เพิ่มขึ้น 100%

2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. นักเรียนกล้าแสดงออก มีจิตอาสา นำเสนองานเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้

4. นักเรียนได้รับรางวัล โล่ยอดเยี่ยม นักเรียนรักการอ่านยอดเยี่ยม ของ สพป.

นครราชสีมา เขต 1

คนที่ 2

1. นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการมาใช้บริการห้องสมุดและการอ่าน

2. นักเรียนมีนิสัยคุ้นเคยกับการอ่านหนังสือ

3. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเป้าหมายของโรงเรียน

4. แก้ปัญหาการอ่านไม่คล่องของนักเรียนได้
5. นักเรียนเห็นความสำคัญของการอ่าน
6. นักเรียนได้รับรางวัลด้านการส่งเสริมการอ่าน
7. การอ่านพัฒนาให้นักเรียนมีนิสัยรักการเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้าได้ด้วยตนเอง
8. นำทักษะการอ่านไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนได้

คนที่ 3

1. ด้านสถานศึกษา

1.1 โครงการนามนิเวศน์คริสต์คืนกลับปีที่ 14 ปี พ.ศ. 2557 รางวัลโรงเรียนส่งเสริมการอ่านยอดเยี่ยมระดับประเทศ ประจำปี พ.ศ. 2557 ได้แก่ โรงเรียนบ้านโคกเขาพัฒนา อำเภอปะคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

1.2 ครูส่งเสริมการอ่านยอดเยี่ยมระดับประเทศ ประจำปี พ.ศ. 2557 ได้แก่ นางสาวกรวิภา แก้วแสนเมือง ครู โรงเรียนบ้านโคกเขาพัฒนา อำเภอปะคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3

2. ด้านคุณภาพผู้เรียน เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2 ปีซ้อนหลัง

หน่วยงาน / ปีการศึกษา	กลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม		
	2556	2557	(+/-)
ระดับประเทศ	38.31	50.67	+ 12.36
ระดับสังกัด	37.14	49.03	+ 11.89
ระดับจังหวัด	35.87	48.28	+ 12.41
ระดับเขตพื้นที่	35.80	49.17	+ 13.37

ข้อที่ 4 ท่านคิดว่าโรงเรียนมีอุปสรรคและปัญหาในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างไร

คนที่ 1

1. นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนสลัม สภาพแวดล้อมไม่เอื้อต่อการเรียนรู้
2. ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ การดูแลบุตรหลานยังไม่ต่อเนื่องจากที่โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

คนที่ 2

1. ผู้ปกครองยังไม่เห็นความสำคัญของการอ่านเท่าที่ควร ทำให้เกิดความไม่ต่อเนื่องของการส่งเสริมการอ่าน
2. บุคลากรบางคนไม่ทำตัวเป็นตัวอย่างให้กับนักเรียนเพื่อให้เห็นความสำคัญของการอ่าน

คนที่ 3

1. ด้านงบประมาณ สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณในโครงการส่งเสริมการอ่านและพัฒนาห้องสมุดน้อย
2. ด้านบุคลากร ครูบางส่วนยังไม่สามารถออกแบบกิจกรรมส่งเสริมการอ่านได้ จึงไม่ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ข้อที่ 5 ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการจัดโครงการ/กิจกรรมการส่งเสริมการอ่านภายในโรงเรียน และเพื่อให้เกิดประสิทธิผลของการดำเนินการ ผู้บริหารควรคำนึงถึงประเด็นใดบ้าง

คนที่ 1

1. วิเคราะห์เป้าหมายแบบมีส่วนร่วมโดยการสะท้อนผลการดำเนินงานโดยใช้ระบบภาคีเครือข่ายในการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา ร่วมภาคภูมิใจ
2. มอบนโยบายด้านการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและพัฒนาห้องสมุดให้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและกระตุ้นให้มีกิจกรรมเพิ่มขึ้น
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีระบบการนิเทศที่เข้มแข็ง
4. ส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกฝ่ายได้เข้ามีส่วนร่วม และร่วมพัฒนา เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

คนที่ 2

1. ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญของการทำกิจกรรมและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
2. ความสามัคคีของครูในโรงเรียนจะส่งเสริมให้การทำกิจกรรมใด ๆ ประสบผลสำเร็จ
3. การจัดกิจกรรมควรมีความหลากหลาย สร้างสรรค์ และตามกระแสสังคมจะเป็นที่สนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น
4. ให้ความสำคัญการเป็นผู้นำของยุวบรรณารักษ์ในการจัดกิจกรรม
5. ของรางวัลจำเป็นยิ่งสำหรับการจัดกิจกรรม
6. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญครูบรรณารักษ์ในการบริหารงบประมาณ โครงการ และควรมีงบประมาณที่นอกเหนือจากงบราชการ

7. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของครูบรรณารักษ์ตามวาระและโอกาสที่เหมาะสม

8. ผู้บริหารต้องสร้างตนเองให้มีนิสัยรักการอ่านเพื่อเป็นแบบอย่างให้ครูและนักเรียนคนที่ 3

1. จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ
2. ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านอย่างยั่งยืน
3. สร้างเครือข่ายในการพัฒนาห้องสมุดและส่งเสริมการอ่านอย่างยั่งยืน
